

23/2011

Eurooppalaisen valvontamääräyksen kansallinen täytäntöönpano

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

Eurooppalaisen valvontamääräyksen kansallinen täytäntöönpano

20.4.2011

Julkaisun nimi	Eurooppalaisen valvontamääräyksen kansallinen täytäntöönpano		
Tekijä	Eurooppalaisen valvontamääräyksen kansallista täytäntöönpanoa valmisteleva työryhmä Sihteeri: Sanna Mikkola		
Oikeusministeriön julkaisu	23/2011 Mietintöjä ja lausuntoja		
OSKARI numero	OM 15/41/2010	HARE numero	OM030:00/2010
ISSN-L	1798-7091		
ISSN (nid.)	1798-7091	ISSN (PDF)	1798-7105
ISBN (nid.)	978-952-259-124-1	ISBN (PDF)	978-952-259-125-8
URN	URN:ISBN:978-952-259-125-8		
Pysyvä osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-125-8		
Asia- ja avainsanat	kansainvälinen prosessioikeus, matkustuskielto		
Tiivistelmä	<p>Työryhmän tehtäväksi annettiin laatia ehdotus eurooppalaista valvontamääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmän tuli laatia ehdotus hallituksen esityksen muotoon.</p> <p>Puitepäätöksen tavoitteena on mahdollistaa tutkintavankeuden vaihtoehtona olevien valvontatoimien täytäntöönpano EU:n jäsenvaltioiden välillä. Puitepäätöksellä pyritään vähentämään sellaisia tilanteita, joissa henkilö joutuisi tutkintavankeuteen vain sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa. Suomen järjestelmässä vaihtoehtona tutkintavankeudelle on matkustuskielto.</p> <p>Puitepäätös on osa EU:n jäsenvaltioiden välistä oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa.</p> <p>Työryhmä ehdottaa, että puitepäätös pantaisiin täytäntöön säätämällä niin sanottu sekamuotoinen täytäntöönpanolaki. Täytäntöönpanolakiin ehdotetaan sisällytettäväksi asiasisältöisiä säännöksiä muun ohella toimivaltaisista viranomaisista ja menettelyistä koskien valvontapyynnön lähettämistä ja vastaanottamista.</p>		

20.4.2011

Publikationens titel	Det nationella genomförandet av en europeisk övervakningsorder		
Författare	Arbetsgruppen som bereder det nationella genomförandet av en europeisk övervakningsorder Sekreterare: Sanna Mikkola		
Justitieministeriets publikation	23/2011 Betänkanden och utlåtanden		
OSKARI nummer	OM 15/41/2010	HARE nummer	OM030:00/2010
ISSN-L	1798-7091		
ISSN (häft.)	1798-7091	ISSN (PDF)	1798-7105
ISBN (häft.)	978-952-259-124-1	ISBN (PDF)	978-952-259-125-8
URN	URN:ISBN:978-952-259-125-8		
Permanent adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-125-8		
Sak- och nyckelord	internationell processrätt, reseförbud		
Referat	<p>Arbetsgruppen fick i uppdrag att lägga fram ett förslag till lagstiftning om genomförande av rambeslutet om en europeisk övervakningsorder. Arbetsgruppen skulle lägga fram sitt förslag i form av en regeringsproposition.</p> <p>Rambeslutet syftar till att mellan EU:s medlemsstater möjliggöra verkställigheten av de övervakningsåtgärder som utgör ett alternativ till rannsakningsfängelse. Man eftersträvar att genom rambeslutet reducera antalet av sådana situationer där en person hamnar i rannsakningsfängelse endast för att han eller hon inte har hemvist i den stat saken behandlas. I det finska systemet är alternativet till rannsakningsfängelse reseförbud.</p> <p>Rambeslutet utgör en del av det rättsliga samarbetet i straffrättsliga ärenden mellan EU:s medlemsstater.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår att rambeslutet genomförs genom att det stiftas en s.k. blandad genomförandelag. Det föreslås att det i genomförandelagen tas in materiella bestämmelser bl.a. om behöriga myndigheter och förfarandena för översändande och mottagande av framställningar om övervakning.</p>		

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 12 päivänä lokakuuta 2010 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotus vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta valvontatoimia koskeviin päätöksiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tutkintavankeuden vaihtoehtona tehdyn puitepäätöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut lainsäädäntöneuvos Katariina Jahkola oikeusministeriön lainvalmisteluosastolta ja työryhmän jäsenenä hallitussihteeri Juhani Korhonen oikeusministeriön kansainvälisestä yksiköstä, valtiosyyttäjä Leena Metsäpelto Valtakunnansyyttäjänvirastosta, lainsäädäntöneuvos Sanna Mikkola oikeusministeriön lainvalmisteluosastolta, lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell oikeusministeriön kriminaalipoliittiselta osastolta, asianajaja Jouko Pelkonen Suomen Asianajajaliitosta, poliisitarkastaja Antti Simanainen sisäasiainministeriöstä ja kärjätuomari Mia Sundström Helsingin kärjäoikeudesta. Sanna Mikkola on toiminut myös työryhmän sihteerinä.

Puitepäätös on osa EU:n vastavuoroisen tunnustamisen toimenpideohjelmaa rikosoikeudellisen yhteistyön alalla. Puitepäätöksen tavoitteena on mahdollistaa tutkintavankeuden vaihtoehtona olevien

valvontatoimien täytäntöönpano EU:n jäsenvaltioiden välillä. Puitepäätöksellä pyritään vähentämään sellaisia tilanteita, joissa henkilö joutuisi tutkintavankeuteen vain sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa. Suomen järjestelmässä vaihtoehtona tutkintavankeudelle on matkustuskielto.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä kunnioittavasti luovuttaa mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 20 päivänä huhtikuuta 2011

Katariina Jahkola

Juhani Korhonen

Leena Metsäpelto

Sanna Mikkola

Ulla Mohell

Jouko Pelkonen

Antti Simanainen

Mia Sundström

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	11
YLEISPERUSTELUT	12
1 Johdanto	12
2 Nykytila.....	13
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	13
4 Esityksen vaikutukset.....	14
5 Asian valmistelu.....	16
6 Riippuvuus muista esityksistä	17
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	18
1 Eurooppalaisen valvontamääräyksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön	18
2 Lakiehdotusten perustelut	55
2.1 Laki tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta.....	55
2.2 Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä.....	66
3 Puitepäätöksen nojalla tehtävät ilmoitukset.....	66
4 Voimaantulo.....	67
5 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	67
LAKIEHDOTUKSET.....	69
LAGFÖRSLAG.....	77

Hallituksen esitys Eduskunnalle tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen kansallista täytäntöönpanoa ja soveltamista koskevaksi laiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta. Lailla pantaisiin täytäntöön niin sanottua eurooppalaista valvontamääräystä koskeva puitepäätös, jonka Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt lokakuussa 2009.

Puitepäätöksen tavoitteena on mahdollistaa tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjen valvontatoimien täytäntöönpano Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Puitepäätöksen mukainen menettely tarkoittaa sitä, että rikoksesta muussa kuin asuinvaltiossaan epäilty henkilö voisi mennä asuinvaltionsa odottamaan oikeudenkäyntiä sillä edellytyksellä, että hän noudattaa määrättyjä valvontatoimia. Puitepäätöksellä pyritään vähentämään niitä tilanteita, joissa henkilö joutuu tutkintavankeuteen ainoastaan sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa. Tavoitteena on, etteivät henkilöt joutuisi keskenään eriarvoiseen asemaan sen perusteella, asuvatko he oikeudenkäyntivaltiossa vai jossakin toisessa jäsenvaltiossa. Puitepäätöksen mukaan täytäntöönpanovaltio lähtökohtaisesti myös luovuttaisi valvontaan määrätyn henkilön päätöksen tehneelle valtiolle, jos henkilö rikkoo hänelle määrättyjä valvontatoimia. Tällä hetkellä puitepäätöksessä tarkoitettu yhteistyön muoto ei ole mahdollista Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä, joten kyseessä on uusi jäsenvaltioiden välisen rikosoikeudellisen yhteistyön muoto.

Puitepäätös ehdotetaan pantavaksi täytäntöön siten, että sellaiset puitepäätösten artiklat, jotka ovat riittävän tarkkarajaisia sovellettavaksi suoraan, eivätkä jätä jäsenvaltioille harkintavaltaa täytäntöönpanon suhteen, olisivat sellaisinaan lakina sovellettavia. Täytäntöönpanolakiin otettaisiin asiasisältöisiä säännöksiä muun ohella toimivaltaisista viranomaisista ja menettelystä koskien valvontatoimia koskevan pyynnön lähettämistä täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon.

Esitys sisältää lisäksi ehdotuksen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain muuttamisesta liittyen puitepäätöksessä tarkoitettuihin luovuttamistilanteisiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan puitepäätöksen kansallisen täytäntöönpanoajan päätyttyä joulukuussa 2012.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esitys sisältää ehdotuksen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta valvontatoimia koskeviin päätöksiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tutkintavankeuden vaihtoehtona tehdyn puitepäätöksen (2009/829/YOS, jäljempänä eurooppalainen valvontamääräys) kansallisesta täytäntöönpanosta. Puitepäätös hyväksyttiin Euroopan unionin (jäljempänä EU) neuvostossa 23 päivänä lokakuuta 2009.

Puitepäätös on osa EU:n jäsenvaltioiden välistä oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa. Se on tehty ennen joulukuun 1 päivänä 2009 voimaan tulleita Lissabonin sopimuksella muutettuja perussopimuksia, jolloin yhteistyö perustui Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (jäljempänä unionisopimus) VI osaston määräyksiin. Unionisopimuksen 34 artiklan mukaan neuvosto voi tehdä puitepäätöksiä jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä. Puitepäätös velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättää kansallisten viranomaisten harkittavaksi muodon ja keinot. Puitepäätöksestä ei seuraa välitöntä oikeusvaikutusta ja se pannaan täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä.

Puitepäätös perustuu myös Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmiin, joiden mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen tulisi olla unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakivi sekä yksityis- että rikosoikeudellisissa asioissa. Päätelmien 36 kohdan mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta olisi sovellettava ennen oikeudenkäyntiä annettaviin määräyksiin. Lisäksi puitepäätös on osa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemista koskevaa toimenpideohjelmaa (EYVL C 12, 15.1.2001). Valvontatoimien vastavuoroista tunnustamista käsitellään mainitun toimenpideohjelman toimenpiteessä 10.

Aloitteen eurooppalaiseksi valvontamääräykseksi on tehnyt komissio. EU:n jäsenvaltioiden välillä ei ole aikaisemmin tehty sopimusta puitepäätöksessä tarkoitetusta yhteistyöstä eikä yhteistyöstä ole tehty muutoinkaan kansainvälisiä sopimuksia. Puitepäätöksen mukainen menettely on näin ollen uusi kansainvälisen rikosoikeudellisen yhteistyön muoto.

Esityksessä ehdotetaan, että puitepäätös pantaisiin täytäntöön säätämällä laki tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta. Täytäntöönpanotapa vastaisi valtiosopimusten ja eräiden muiden puitepäätösten voimaansaattamisessa käytettyä sekamuotoista voimaansaattamislakia. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 18/2003 vp katsonut, että puitepäätös on täytäntöönpanon näkökulmasta kansainvälinen velvoite, jonka täytäntöönpanoa merkitsevän lakiehdotuksen käsittelyjärjestys määräytyy perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaan. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan PeVL 50/2006 vp ja PeVL 23/2007 vp hyväksynyt tietyin reunaehdoin tällaisen täytäntöönpanotekniikan pantaessa täytäntöön vuonna 2005 hyväksytty neuvoston puitepäätös vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin (2005/214/YOS, jäljempänä sakkopuitepäätös) sekä vuonna 2006 hyväksytty neuvoston puitepäätös vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin

(2006/783/YOS, jäljempänä konfiskaatiopuitepäätös). Myös vuonna 2008 tehdyn eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen (2008/978/YOS) täytäntöönpanossa on hyväksytty mainittu täytäntöönpanotekniikka (HE 268/2009 vp). Lakivaliokunta on kyseistä esitystä käsitellessään katsonut, että täytäntöönpanotapaa tulee käyttää harkitusti ja viitannut perustuslakivaliokunnan lausunnoista ilmeneviin perusteisiin (LaVM 7/2010).

Tässä esityksessä tarkoitettu puitepäätös on siinä määrin yksityiskohtainen ja tarkka, että tarvittavan täydentävän sääntelyn tarve on vähäinen. Puitepäätöksen voidaan myös muutoin katsoa täyttävän perustuslakivaliokunnan asettamat edellytykset puitepäätösten täytäntöönpanolle sekamuotoisilla täytäntöönpanolailla.

2 Nykytila

Suomen voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö ei sisällä säännöksiä toisessa valtiossa määrättyjen, tutkintavankeuden vaihtoehtona olevien valvontatoimien täytäntöönpanosta, eikä myöskään Suomessa määrättyjen valvontatoimien siirtämisestä täytäntöönpanotavaksi toiseen valtioon. Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanosta (326/1963) mahdollistaa pohjoismaiden välisen yhteistyön ehdollisesti tuomittujen ja ehdonalaisesti vapautettujen henkilöiden valvonnan osalta. Laki ei kuitenkaan kata esitutkinta- tai oikeudenkäyntivaiheeseen liittyviä valvontatoimia koskevaa yhteistyötä. Myöskään laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa (21/1987) ei kata valvontatoimia koskevaa yhteistyötä. Suomi on parhaillaan panemassa täytäntöön puitepäätöstä, joka koskee valvontatoimienpiteiden ja vaihtoehtoisten seuraamusten vastavuoroista tunnustamista. Puitepäätös koskee kuitenkin rangaistusten täytäntöönpanovaihetta eikä esitutkinta- tai oikeudenkäyntivaihetta.

Kuten edellä on todettu, nyt täytäntöönpanotavassa puitepäätöksessä tarkoitettun yhteistyön alueella ei myöskään ole olemassa kansainvälisiä sopimuksia tai muita kansainvälisiä velvoitteita.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskeva puitepäätös pannaan kansallisesti täytäntöön. Täytäntöönpanossa sovellettaisiin sakko- ja konfiskaatiopuitepäätösten sekä eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpanossa käytettyä tekniikkaa siten, että ehdotettu täytäntöönpanolaki muistuttaisi valtiosopimusten niin sanottuja sekamuotoisia voimaansaattamislakeja (ks. HE 142/2006 vp, HE 47/2007 vp ja HE 268/2009 vp). Tällaisessa täytäntöönpanotavassa kansallisella täytäntöönpanolailla säädetään puitepäätösten lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset Suomessa lakina noudatettaviksi. Blankettimuotoisen täytäntöönpanosäännösten lisäksi lakiin otettaisiin tiettyjä puitepäätöksen asiasisältöä täsmentäviä säännöksiä.

Vaihtoehtona niin sanotulle sekamuotoiselle täytäntöönpanolaille olisi se, että puitepäätös pantaisiin täytäntöön säätämällä kattava, asiasisältöinen täytäntöönpanolaki (niin sanottu transformaatio). Asiasisältöinen laki voisi lainsoveltajan näkökulmasta olla se-

kamuotoista lakia selkeämpi. Tällaisessa täytäntöönpanotavassa toisaalta on se vaara, että lakiin otetaan puitepäätöksen artiklateksteistä poikkeavia säännöksiä, jotka eivät vastaa puitepäätöksen tarkoitusta. Blanketti- tai sekamuotoisella täytäntöönpanotavalla voidaan siten transformaatiota paremmin edistää lain soveltamista puitepäätöksen tarkoituksen mukaisesti. Lisäksi puitepäätöksen asiasisällön kirjoittaminen uudelleen olisi tarpeetonta sellaisten säännösten kohdalla, jotka ovat riittävän yksityiskohtaisia ja tarkkoja sovellettaviksi sellaisenaan. Blanketti- tai sekamuotoinen täytäntöönpanotekniikka voisi helpottaa lain soveltamista myös sikäli, että niissä tilanteissa, joissa täytäntöönpanolakiin ei ole otettu puitepäätöstä täsmentäviä säännöksiä, sovellettavana olisivat vain puitepäätös eikä transformaatiolaki ja sen rinnalla tulkintaa ohjaamassa alkuperäinen puitepäätös. Vaikka täytäntöönpanotavaksi valittaisiin transformatio, se ei silti vapauttaisi lainsoveltajaa noudattamasta myös puitepäätöstä. Yhteisöjen tuomioistuin on muun muassa 16 päivänä kesäkuuta 2005 antamassaan tuomiossa asiassa C-105/03 (Pupino) todennut, että kansallisen tuomioistuimen on kansallista oikeutta soveltaessaan tulkittava sitä mahdollisimman pitkälle puitepäätöksen sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti, jotta puitepäätöksellä tavoiteltu tulos saavutettaisiin.

Mainituilla perusteilla puitepäätös esitetään pantavaksi täytäntöön sekamuotoisella täytäntöönpanolainlailla. Täytäntöönpanolain asiasisällölliset säännökset olisivat lähinnä toimivaltaisista viranomaisista ja menettelyä koskevia tarkentavia säännöksiä. Myös esimerkiksi kaksoisrangaistavuudesta otettaisiin puitepäätöstä täsmentävä säännös täytäntöönpanolakiin.

Puitepäätöksen tavoitteena on mahdollistaa tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjen valvontatoimien täytäntöönpano EU:n jäsenvaltioiden välillä. Suomen järjestelmässä puitepäätöksessä tarkoitettu tutkintavankeuden vaihtoehto on matkustuskielto. Puitepäätöksen mukainen menettely tarkoittaa sitä, että rikoksesta muussa kuin asuinvaltiossaan epäilty henkilö voisi mennä asuinvaltionsa odottamaan oikeudenkäyntiä sillä edellytyksellä, että kyseinen henkilö noudattaa tiettyjä hänelle määrättyjä valvontatoimia. Käytännössä rikosoikeudenkäynnin kohteena toisessa jäsenvaltiossa olevan henkilön asuinvaltion viranomaiset valvoisivat henkilöä hänen odottaessa oikeudenkäyntiä. Jos valvontaan määrätty rikkoo valvontatoimia, lähtökohtaisesti täytäntöönpanovaltio luovuttaisi hänet valvontapäätöksen tehneelle valtiolle. Puitepäätöksellä pyritään vähentämään niitä tilanteita, joissa henkilö joutuu tutkintavankeuteen ainoastaan sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa. Puitepäätöksen taustalla on ajatus siitä, että epäilty, joka ei asu oikeudenkäyntivaltiossa, saattaa ennen oikeudenkäyntiä joutua tutkintavankeuteen lievemmin edellytyksin kuin oikeudenkäyntivaltiossa asuva henkilö. Tavoitteena on, etteivät rikoksesta epäillyt joutuisi keskenään eriarvoiseen asemaan sen perusteella, asuvatko he oikeudenkäyntivaltiossa vai jossakin toisessa jäsenvaltiossa. Kuten edellä on todettu, tällä hetkellä puitepäätöksessä tarkoitettu yhteistyön muoto ei ole mahdollista EU:n jäsenvaltioiden välillä. Puitepäätöksen täytäntöönpano edellyttää siten uusia aineellisia ja menettelyllisiä säännöksiä.

4 Esityksen vaikutukset

Puitepäätöksellä pyritään vähentämään rikoksesta epäiltyjen henkilöiden määräämistä tutkintavankeuteen ainoastaan sen vuoksi, että heillä ei ole asuinpaikkaa oikeudenkäyntivaltiossa. Esimerkiksi Suomessa ulkomaalaisia ei nykyisin määrätä matkustuskieltoon,

jos heillä ei ole pysyvää asuntoa Suomessa. Puitepäätöksellä näin ollen pyritään lisäämään EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten yhdenvertaisuutta rikosasian tutkintavaiheessa. Sen mahdollistamalla menettelyllä voitaisiin vaikuttaa myös ulkomaalaisten tutkintavankien määrään, joskin voidaan jäljempänä selostetuilla perusteilla arvioida, että puitepäätöstä tultaisiin soveltamaan harvoin.

Vuonna 2010 määrättiin tutkintavankeuteen yhteensä 381 toisen EU:n jäsenvaltion kansalaista. Tilastoja ei ole saatavilla henkilöiden pysyvän asuinpaikan mukaan. Mainituista 139 oli Romanian kansalaista, 137 Viron kansalaista, 50 Liettuan kansalaista, 19 Ruotsin kansalaista, 14 Puolan kansalaista ja 8 Latvian kansalaista. Irlannista, Isosta-Britanniasta, Italiasta, Portugalista, Ranskasta, Saksasta ja Tsekin tasavallasta oli yksittäisiä tutkintavankeja. Tällä hetkellä ainoastaan kaksi Suomen kansalaista on tutkintavankina toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Erittelyä pysyvän asuinpaikan perusteella ei ole saatavilla.

Vangitsemisen vaihtoehtona Suomessa käytettyyn matkustuskieltoon määrättiin vuonna 2009 yhteensä 535 henkilöä. Vastaava määrä vuonna 2008 oli 667 ja vuonna 2007 665. Kuten edellä on todettu, ulkomaalaisia ei nykyisin määrätä Suomessa matkustuskieltoon, jos heillä ei ole pysyvää asuntoa Suomessa. Voidaan kuitenkin arvioida, että puitepäätöksen mukaisen menettelyn käyttöönoton jälkeen matkustuskieltoon voitaisiin määrätä myös sellaisia henkilöitä, joilla on asuinpaikka toisessa EU:n jäsenvaltiossa, koska puitepäätöksen mukaisella menettelyllä on mahdollista turvata tällaisten henkilöiden saapuminen oikeudenkäyntiin. Sitä, kuinka moni esimerkiksi vuonna 2010 tutkintavankeuteen määrättyistä muiden EU:n jäsenvaltioiden kansalaisista olisi ollut sellaisia, jotka olisi voitu määrätä matkustuskieltoon tutkintavankeuden sijasta, on vaikea arvioida. Vuonna 2010 ulkomaalaisten tutkintavankien pääsyyte on pääsääntöisesti ollut joko huumausainerikos tai varkausrikos. Lisäksi pääsyyteenä on ollut muun ohella muu omaisuusrikos, siveellisyysrikos ja henkirikos. Kun kysymys on esimerkiksi huumausainerikoksista, ei rikoksesta epäiltyä yleensä määrätä matkustuskieltoon, vaan tutkintavankeuteen, koska epäillyn päästäminen vapaaksi tällaisessa tilanteessa saattaisi vaikuttaa käynnissä olevaan tutkintaan. Yleisesti ottaen vakavampien ja pidempiaikaisempaa tutkintaa vaativien rikoksien osalta matkustuskiellon määrääminen on myös kansallisissa tapauksissa epätodennäköisempää kuin, jos kyseessä olisi lievempi rikos. Tilanteessa, jossa tulisi kyseeseen ainoastaan lyhytaikainen henkilön pidättäminen tai vangitseminen, ei puitepäätöksen mukaiseen menettelyyn välttämättä aina ryhdytä, koska asian käsittely voidaan hoitaa myös nopeutetussa menettelyssä. Nopeutettua menettelyä pyritään soveltamaan ulkomaalaisia koskevien rikosasioiden käsittelyyn. Mainitun perusteella voidaankin arvioida, että puitepäätöksen mukaista menettelyä tultaisiin käyttämään vähän.

Tietoa ei ole siitä, kuinka monelle Suomessa pysyvästi asuvalle henkilölle on määrätty puitepäätöksessä tarkoitettuja valvontatoimia toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Tutkintavankeusolosuhteiden parantamista selvittäneen työryhmän mietinnössä (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 81/2010) on todettu, että tutkintavankeuden vaihtoehtoja käytetään suurimmassa osassa selvityksessä mukana olevissa maissa harvoin. Sen, kuinka monta Suomessa asuvaa henkilöä Suomi ottaisi puitepäätöksen mukaan valvottavaksi, ei ole tarkemmin arvioitavissa.

Puitepäätöksen soveltamisesta tilanteessa, jossa Suomi on täytäntöönpanoa toiselta EU:n jäsenvaltiolta pyytävä valtio, aiheutuu kustannuksia muun muassa käänöksistä. Kuitenkin samalla tulee ottaa huomioon, että tällaisessa tilanteessa henkilön tutkintavankeudesta aiheutuu kustannuksia ja näin ollen henkilön pitämisestä tutkintavankeudessa aiheutuisi huomattavasti enemmän kustannuksia kuin siitä, että hänet määrättäisiin matkustuskieltoon ja hänen valvonta toteutettaisiin toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Keskimääräinen tutkintavankeuden kesto poliisin tiloissa oli 11,6 vuorokautta vuonna 2009. Tutkintavankeuden keskimääräinen kesto poliisin tiloissa oli 11,6 vuorokautta vuonna 2009. Laskennalliset kokonaiskustannukset vankeusrangaistuksen täytäntöönpanosta ovat 171 euroa vankia kohden vuorokaudessa. Tähän sisältyy yhtä vankia koskevat muuttuvat kustannukset, kuten ravinto-, terveydenhuolto- vaatekustannukset. Myös vankiloiden vuokrista aiheutuvat kustannukset sisältyvät mainittuun summaan. Yhtä vankia koskevat keskimääräiset muuttuvat kustannukset ovat noin 7 000 euroa vuodessa.

Puitepäätöksen täytäntöönpanosta Suomessa aiheutuisi jonkin verran kustannuksia henkilöiden valvonnasta vastaavien viranomaisten toimialalle. Koska sovellettavia tapauksia tulee oletettavasti olemaan vähän ja koska Suomi voi myös pyytää täytäntöönpanoa toiselta EU:n jäsenvaltiolta, voidaan kokonaiskustannusten arvioida jäävän vähäisiksi. Kuten edellä on todettu, tällä hetkellä ainoastaan kaksi Suomen kansalaista on tutkintavankeudessa toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Suomessa valvottavien tapausten määrään luonnollisesti vaikuttaa myös se, kuinka usein valvonnasta järjestelmien yhteensopivuusongelmien vuoksi jouduttaisiin kieltäytymään. Kuten edellä on todettu, henkilön pitäminen tutkintavankeudessa on huomattavasti kalliimpaa kuin hänelle määrättyjen valvontatoimien seuraaminen. Taloudellisten vaikutusten tarkempi arviointi tässä vaiheessa on vaikeaa, koska varmaa tietoa ei ole konkreettisten tapausten lukumäärästä eikä myöskään siitä, kuinka pitkään valvonta Suomessa jatkuisi.

5 Asian valmistelu

Puitepäätöksen valmisteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle kirjelmän U 70/2006 vp sekä lisäksi täydentäviä tietoja asian käsittelystä EU:ssa. Lakivaliokunta on antanut asiasta lausunnot LaVL 25/2006 vp ja LaVL 17/2008 vp. Komission ehdotus puitepäätökseksi oli jatkoa komission elokuussa 2004 esittämälle vihreälle kirjalle. Valtioneuvosto on lähettänyt vihreää kirjaa koskevan kirjelmän eduskunnalle (E 83/2004 vp). Lakivaliokunta on antanut vihreää kirjaa koskevasta valtioneuvoston kirjelmästä suurelle valiokunnalle perustellun kannanoton (LaVP 77/2004 vp).

Oikeusministeriö asetti 12 päivänä lokakuuta 2010 työryhmän valmistelemaan lainsäädäntöä puitepäätöksen panemiseksi täytäntöön. Työryhmässä olivat edustettuina oikeusministeriön lainvalmisteluosasto, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto, oikeusministeriön kansainvälinen yksikkö, sisäasiainministeriö, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Helsingin käräjäoikeus sekä Suomen Asianajajaliitto. Työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotus puitepäätöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esitys eduskunnalle esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön uudistamiseksi (HE 222/2010 vp) annettiin eduskunnalle 29 päivänä lokakuuta 2010. Pakkokeinolakiin ehdotetut uudistukset on tarkoitettu tulevan voimaan vuonna 2014. Tämä esitys on laadittu siten, että se on sisällöllisesti linjassa mainittujen pakkokeinolain muutosten kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Eurooppalaisen valvontamääräyksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

1 artikla. Kohde. Artikla sisältää yleisen säännöksen puitepäätöksen kohteesta. Sen mukaan puitepäätöksessä vahvistetaan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltio tunnustaa toisessa jäsenvaltiossa tutkintavankeuden vaihtoehtona annetun valvontatoimia koskevan päätöksen. Lisäksi jäsenvaltio seuraa henkilölle määrättyjä valvontatoimia ja luovuttaa kyseisen henkilön päätöksen tehneelle valtiolle, jos hän rikkoo valvontatoimia.

Artikla on luonteeltaan toteava eikä siitä ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolakiin.

2 artikla. Tavoitteet. Artikla sisältää säännöksen puitepäätöksen tavoitteista. Sen 1 kohdan mukaan puitepäätöksen tavoitteena on varmistaa asianmukainen oikeuskäsittely ja se, että asianomainen henkilö on tavoitettavissa vastatakseen oikeudenkäynnissä (a alakohta). Puitepäätöksen tavoitteena on lisäksi edistää puitepäätöksessä tarkoitettujen toimien käyttöä niiden henkilöiden osalta, jotka eivät asu oikeudenkäyntivaltiossa (b alakohta) sekä parantaa uhrien suojelua ja yleistä turvallisuutta (c alakohta). Kohdan 2 mukaan henkilöllä ei ole oikeutta puitepäätöksen mukaiseen menettelyyn, mikä tarkoittaa sitä, että päätösvalta valvontatoimen määräämisessä on päätöksen tehneen valtion viranomaisella. Menettelyyn sovelletaan muutoinkin sen valtion lainsäädäntöä ja menettelyjä, jossa rikosoikeudellinen menettely on käynnissä. Puitepäätöksen tavoitteita koskevaa artiklaa täsmentää johdanto-osan kappale 3.

Artikla on luonteeltaan toteava eikä siitä ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolakiin.

3 artikla. Yleisen järjestyksen ja sisäisen turvallisuuden suojaaminen. Artiklan mukaan puitepäätös ei vaikuta niiden velvollisuuksien täyttämiseen, joita jäsenvaltioilla on uhrien, suuren yleisön sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi unionisopimuksen 33 artiklan mukaisesti. Johdanto-osan kappale 3 täsmentää myös tätä artiklaa.

Artikla on luonteeltaan toteava eikä siitä ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolakiin.

4 artikla. Määritelmät. Artikla sisältää säännöksen puitepäätöksessä käytetyistä määritelmistä. Kohdan a mukaan valvontatoimia koskevalla päätöksellä tarkoitetaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen täytäntöönpanokelpoista päätöstä, joka on tehty kyseisen valtion kansallisen lainsäädännön ja menettelyjen mukaisesti rikosoikeudellisen menettelyn aikana ja, jolla luonnolliselle henkilölle määrätään tutkintavankeuden vaihtoehtona yksi tai useampi valvontatoimi. Kohdan b mukaan valvontatoimilla tarkoitetaan velvoitteita ja käskyjä, joita luonnolliselle henkilölle määrätään päätöksen tehneen valtion kansallisen lainsäädännön ja menettelyjen mukaisesti. Kohdan c mukaan päätöksen tehneellä valtiolla tarkoitetaan jäsenvaltiota, jossa valvontatoimia koskeva päätös on tehty ja kohdan d mukaan täytäntöönpanovaltiolla jäsenvaltiota, jossa valvontatoimia seurataan.

Artikla edellyttää tarkentavaa säännöstä otettavaksi täytäntöönpanolakiin siitä, millaiset kansalliset puitepäätöksessä tarkoitetut valvontatoimia koskevat päätökset kuuluvat soveltamisalaan tilanteessa, jossa Suomi on päätöksen tehnyt valtio. Valvontatoimia, joita Suomi täytäntöönpanovaltiona seuraa, selostetaan tarkemmin 8 artiklan perusteluissa. Puitepäätöksen tarkoituksena on tunnustaa sellaiset valvontatoimia koskevat päätökset, jotka on määrätty henkilölle tutkintavankeuden vaihtoehtona. Artiklan mukaisen valvontatoimia koskevan päätöksen määritelmäsäännöksen tarkoituksena on ollut rajata puitepäätöksen soveltamisala siten, etteivät puitepäätöksen soveltamisalaan kuulu sellaiset valvontatoimet, jotka on määrätty henkilölle lievempien rikosten yhteydessä. Myös 1 artiklassa todetaan puitepäätöksessä vahvistettavan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltio tunnustaa toisessa jäsenvaltiossa annetun valvontatoimia koskevan päätöksen tutkintavankeuden vaihtoehtona. Näin ollen Suomi lähettäisi valvottavaksi ainoastaan sellaisia valvontatoimia koskevia päätöksiä, jotka on annettu tutkintavankeuden vaihtoehtona.

Edellä mainittu tutkintavankeusolosuhteiden parantamista selvittänyt työryhmä tarkasteli muun ohessa tutkintavankeuden vaihtoehtoja. Työryhmä kuitenkin totesi mietinnössään, ettei työryhmällä ole ollut mahdollisuuksia aikataulunsa puitteissa selvittää tutkintavankeuden vaihtoehtojen toimivuutta eikä tämä kuulunut työryhmän toimeksiantoon. Työryhmä kuitenkin katsoi, että tutkintavankeuden vaihtoehtoja, muun muassa sähköisesti valvottua matkustuskieltoa, voitaisiin käyttää Suomessa. Työryhmä totesi lisäksi, että myös muut tutkintavankeuden vaihtoehdot saattaisivat tulla kysymykseen tietyissä tilanteissa. Tällainen olisi esimerkiksi niin sanottu vakuusjärjestelmä. Työryhmä ehdotti mietinnössään, että käynnistetään kattava selvitys tutkintavankeuden erilaisista vaihtoehdoista, vaikutuksista ja niiden soveltuvuudesta sekä mahdollisuudesta ottaa niitä käyttöön Suomessa. Mainittua työryhmää edeltänyt tutkintavankeustyöryhmä selvitti mietinnössään (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:5) niin ikään tutkintavankeuden vaihtoehtoja. Työryhmä arvioi tutkintavankeuden vaihtoehtoina matkustuskieltoa, takuusumman asettamista ja päihdehoitoa sekä lähestymiskiellon ja matkustuskiellon yhdistelmää. Seuraavassa on selostettu kansallista lainsäädäntöä mainituilta osin sekä muita 8 artiklan 2 kohdassa mainittuja toimenpiteitä.

Suomessa puitepäätöksen mukaisena valvontatoimia koskevana päätöksenä voidaan pitää pakkokeinolain (450/1987) 2 luvussa säädettyä *matkustuskieltomääräystä*. Pakkokeinolain 2 luvun 1 §:n mukaan rikoksesta todennäköisin syin epäilty saadaan määrätä pidättämisen tai vangitsemisen sijasta matkustuskieltoon, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta ja epäillyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muiden seikkojen perusteella on syytä epäillä, että hän joko lähtee pakoon taikka muuten karttaa esitutkintaa, oikeudenkäyntiä tai rangaistuksen täytäntöönpanoa tai jatkaa rikollista toimintaa. Esitutkinta- ja pakkokeinolain uudistusta koskeneessa hallituksen esityksessä on ehdotettu lisättäväksi pykälään uusi kohta tilanteesta, jossa henkilö vaikeuttaa asian selvittämistä. Lisäksi on ehdotettu lisättäväksi uusi momentti, jonka mukaan alle 15-vuotiaana tehdystä rikollisesta teosta epäiltyä ei saa määrätä matkustuskieltoon. Uudistetussa pakkokeinolaissa matkustuskiellon edellytyksistä säädetään 5 luvun 1 §:ssä. Pakkokeinolain 2 luvun 2 § sisältää säännöksen matkustuskiellon sisällöstä ja matkustuskiellon sisältö vastaa pääosin puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan sisältämiä jäsenvaltioita velvoittavia valvontatoimia. Uudistetussa pakkokeinolaissa sisällöstä säädetään 5 luvun 2 §:ssä. Tässä esityksessä ehdotetaan, että tilanteessa, jossa matkustus-

kiellon määräämisen edellytykset täyttyvät, voitaisiin tehdä valvontatoimia koskeva päätös ja lähettää se tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon.

Kansainvälisesti käytetty tutkintavankeuden vaihtoehto on rikoksesta epäillyn päästäminen vapaaksi hänen asettamaansa tai järjestämäänsä vakuutta vastaan. Euroopan unionin jäsenvaltioista *vakuusjärjestelmä* on käytössä ainakin Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Saksassa, Itävallassa, Belgiassa ja Tshekin tasavallassa. Myös Suomen lainsäädännössä tunnetaan vakuusjärjestely. Tullilain (1466/1994) 44 §:n mukaan on mahdollista asettaa takuusumma turvaamaan läsnäolo prosessissa. Sen mukaan jos pidätetyllä tai vangitulla ei ole vakinaista asuntoa Suomessa ja on todennäköistä, että hän poistumalla maasta karttaa oikeudenkäyntiä tai rangaistuksen täytäntöönpanoa, hänen vapaaksi päästämisenä ehdoksi voidaan panna, että hän asettaa vakuuden, jonka harkitaan takaavan hänen saapumisensa oikeudenkäyntiin ja ehkä tuomittavien seuraamusten suorittamisen. Jos vapaaksi päästetty ei saavu vastaamaan tuomioistuimeen tai suorittamaan vankeusrangaistustaan sinä aikana, jona rangaistus saadaan tuomita tai tuomittu vankeusrangaistus panna täytäntöön, tuomioistuin saa tuomita vakuuden kokonaan tai osaksi valtiolle menetetyksi. Tuomittu sakko tai sakkorangaistuksen täytäntöönpanosta annettun lain (318/63) nojalla perittävä valtion saaminen saadaan periä vakuudesta. Sakkorangaistuksen täytäntöönpanosta annettu laki on korvattu lailla sakon täytäntöönpanosta (672/2002). Mainittu tullilain pykälä on ainoa vakuusmenettelyyn liittyvä säännös Suomen lainsäädännössä. Esitutkinta- ja pakkokeinolain uudistusta koskeneessa hallituksen esityksessä on todettu, että mainittu tullilain pykälä ei vastaa useisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin asian laatu ja asianosaisen oikeusturva huomioon nykyaikaisen lainsäädännön tulisi vastata. Pykälässä ei muun ohella säädetä siitä, mikä viranomainen päättää vapaaksi päästämisestä vakuutta vastaan eikä pykälästä ilmene se, mikä kelpaa vakuudeksi, miten vakuus laadultaan ja suuruudeltaan määräytyy, menettely vakuuden asettamisessa, vakuuden tallettamispaikka, menettely epäillyn rikkoessa velvollisuuksiin ja vakuuden realisointimenettely. Edellä mainitun tutkintavankeustyöryhmän mietinnössä on todettu, että takuusummaa voitaisiin mahdollisesti käyttää matkustuskieltoon ja passin haltuunottoon yhdistettynä. Mietinnön mukaan nämä vaihtoehdot vaatisivat kuitenkin tarkempaa selvitystä. Kuten edellä on todettu, tutkintavankeusolosuhteiden parantamista selvittänyt työryhmä totesi mietinnössään, että vakuusjärjestelmä saattaisi tulla kysymykseen tietyissä tilanteissa. Työryhmä ehdotti, että käynnistetään kattava selvitys tutkintavankeuden erilaisista vaihtoehdoista. Esitutkinta- ja pakkokeinolain uudistusta koskeneessa hallituksen esityksessä on todettu, ettei vakuuden asettamista koskevaa pykälää sovelleta käytännössä. Suomessa ei ole kattavasti selvitetty mahdollisuuksia käyttää vakuusjärjestelyä yleisesti tutkintavankeuden vaihtoehtona. Kuten edellä on todettu, tullilain vakuutta koskeva säännös ei sisällä asian laadun ja asianosaisen oikeusturvan vaatimia edellytyksiä, ja vakuusjärjestelmä vaatisi tarkempaa lisäselvitystä. Asian arviointi tämän esityksen yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista eikä tässä esityksessä edellä mainitun perusteella ehdoteta, että tullilain mukainen vakuus sisällytettäisiin puitepäätöksen soveltamisalaan.

Myös *päihdehoitoa* tutkintavankeuden vaihtoehtona on pohdittu edellä mainitussa tutkintavankeustyöryhmän mietinnössä. Mietinnössä todetaan, että mahdollisuutta päihdehoitoon määräämiseen vangitsemisen sijaista on kaivattu tuomioistuinten käytännön työssä. Sekä voimassa olevan että uudistetun pakkokeinolain mukaan matkustuskieltoon määrätty voidaan velvoittaa olemaan laitoksessa tai sairaalassa, jos hän ennestään on tai

johon hänet otetaan. Käytännössä ongelmaksi on muodostunut sopivan hoitopaikan puute. Esitutkinta- ja pakkokeinolain uudistusta koskeneen hallituksen esityksen mukaan yritykset kytkeä päihdehoito rikosoikeusjärjestelmään ovat osoittaneet, että hoidon käytön kytkemisessä muihin kuin hoidollisiin tarkoituksiin on runsaasti selvitettäviä kysymyksiä, jotka liittyvät asiallisten kysymysten lisäksi voimavaroihin ja kustannusvastuuseen. Suomessa ei siis tunneta päihdehoitoa itsenäisenä tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättävänä toimena, mutta toisaalta matkustuskieltomääräys voi edellä mainituin tavoin sisältää velvoitteen olla laitoksessa tai sairaalassa. Kuten edellä on todettu, matkustuskieltoa voidaan pitää puitepäätöksen tarkoittamana valvontatoimena ja näin ollen matkustuskieltopäätös, joka sisältää henkilölle määrätyn velvoitteen olla laitoksessa tai sairaalassa, voidaan lähettää tunnustettavaksi sellaiseen jäsenvaltioon, joka on ilmoittanut seuraavansa puitepäätöksen 8 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaista toimenpidettä.

Lähestymiskielto määrätään Suomessa usein rikosasian käsittelystä erillisessä prosessissa. On myös mahdollista, että henkilö voidaan määrätä lähestymiskieltoon häntä koskevan rikosasian käsittelyn tai rikostuomion yhteydessä. Lähestymiskieltoa sääntelee lähestymiskiellosta annettu laki (898/1998). Sen 1 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan lähestymiskielto voidaan määrätä henkeen, terveyteen, vapauteen tai rauhaan kohdistuvan rikoksen tai tällaisen rikoksen uhan tai muun vakavan häirinnän torjumiseksi. Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen perheen sisäisestä lähestymiskiellosta. Lain 1 luvun 2 § 1 momentti sisältää säännöksen kiellon määräämisen edellytyksistä. Sen mukaan lähestymiskielto voidaan määrätä, jos on perusteltu aihe olettaa, että henkilö, jota vastaan kieltoa pyydetään, tulisi tekemään itsensä uhatuksi tuntevan henkilön henkeen, terveyteen, vapauteen tai rauhaan kohdistuvan rikoksen tai muulla tavoin vakavasti häiritsemään tätä. Arvioitaessa sitä, sisällytetäänkö rikosasian käsittelystä erillisessä prosessissa määrätty lähestymiskielto puitepäätöksen soveltamisalaan, tulee ottaa huomioon se, ettei lähestymiskieltoa määrätä tutkintavankeuden vaihtoehtona, vaan kuten yllä on todettu, rikoksen uhan tai muun vakavan häirinnän torjumiseksi. Näin ollen lähestymiskieltoon määrätyn henkilön ei tarvitse olla rikoksesta epäilty lähestymiskiellon määräämisen ajankohtana. Esitutkinta- ja pakkokeinolain uudistamista koskeneessa hallituksen esityksessä todetaan, että lähestymiskielto, kuten matkustuskielto, saattaa liittyä rikollisen toiminnan jatkamiseen. Lähestymiskielto voi tulla kysymykseen tilanteissa, joissa on vaara tiettyyn henkilöön kohdistuvasta uudesta rikoksesta. Lähestymiskiellon rikkomisen voi osoittaa sellaista rikollisen toiminnan jatkamista, joka oikeuttaa tekijän vangitsemiseen tai pidättämiseen taikka hänen määräämiseensä matkustuskieltoon. Mainitussa hallituksen esityksessä on todettu, että matkustuskielto- ja lähestymiskieltoisäännöksillä on yhteistä kosketuspintaa ja ne jossakin määrin täydentävät toisiaan. Kummallakin sääntelyllä on kuitenkin myös selvä oma soveltamisalansa. Tutkintavankeustyöryhmä toi esiin edellä mainitussa mietinnössään, että lähestymiskiellon ja matkustuskiellon yhdistelmä voi olla vangitsemisen vaihtoehto tapauksissa, joissa uusien rikosten todennäköisenä uhrina on tietty henkilö. Lähestymiskielto voi täydentää matkustuskieltoa siinä suhteessa, että lähestymiskielto voidaan antaa paikkaan sitomattomana kieltona tavata taikka ottaa yhteyttä tiettyyn henkilöön tai henkilöihin. Lähestymiskieltojen osalta on huomioitava 5 päivänä tammikuuta 2010 annettu direktiiviehdotus eurooppalaisesta suojelumääräyksestä. Direktiivin tarkoituksena on luoda säännökset sen varmistamiseksi, että henkilö voisi yhdessä jäsenvaltiossa annetun eurooppalaisen suojelumääräyksen perusteella saada suojaa myös muuttaessaan toiseen jäsenvaltioon. Eurooppalainen

suojelumääräys perustuu kansalliseen päätökseen suojelutoimenpiteestä, joka Suomen järjestelmässä tarkoittaa lähestymiskieltoa. Tarkoituksena on estää tilanteet, joissa suojattava henkilö toisessa jäsenvaltiossa joutuisi uuden rikoksen uhriksi tai joutuisi siellä käynnistämään uuden menettelyn saadakseen suojaa ilman, että määräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tehtyä päätöstä otettaisiin huomioon. Eurooppalaista suojelumääräystä ei ole vielä hyväksytty. Jos direktiivi hyväksytään, laajentaa se yhteistyömahdollisuuksia lähestymiskieltojen tunnustamiselle ja täytäntöönpanolle EU:ssa. Kuten edellä on todettu, lähestymiskieltoa ei Suomen järjestelmässä määrätä tutkintavankeuden vaihtoehtona, minkä vuoksi sitä ei ehdoteta sisällytettäväksi puitepäätöksen soveltamisalaan.

Liiketoimintakiellosta säädetään liiketoimintakiellosta annetussa laissa (1059/1985). Lain 3 § sisältää säännökset liiketoimintakiellon määräämisen edellytyksistä. Sen mukaan henkilö voidaan määrätä liiketoimintakielloon, jos hän on liiketoiminnassa olennaisesti laiminlyönyt siihen liittyviä lakisääteisiä velvollisuuksia tai, jos hän on liiketoiminnassa syyllistynyt rikolliseen menettelyyn, jota ei voida pitää vähäisenä. Lisäedellytyksenä on, että toimintaa on kokonaisuutena arvioiden pidettävä velkojen, sopimus-kumppaneiden, julkisen talouden taikka terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä. *Väliaikaisesta liiketoimintakiellosta* säädetään lain 11 §:ssä. Sen mukaan jos 2 §:ssä tarkoitettu henkilö on epäiltynä tai syytteessä liiketoiminnassa tehdystä rikoksesta ja liiketoimintakiellon määräämistä voidaan pitää todennäköisenä, voi tuomioistuin syyttäjän vaatimuksesta määrätä hänet väliaikaiseen liiketoimintakielloon, jos se on tarpeen vahingolliseksi katsottavan liiketoiminnan estämiseksi. Väliaikainen liiketoimintakiello voidaan määrätä enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Jollei syytettä väliaikaisen liiketoimintakiellon perusteena olevasta menettelystä ole nostettu vuoden kuluessa väliaikaisen kiellon määräämisestä, raukeaa kiellon voimassaolo. Väliaikaiseen liiketoimintakielloon sovelletaan muun muassa liiketoiminnan sisältöä, voimaantuloa ja kumoamista koskevia säännöksiä sekä tiettyjä laissa säänneltyjä menettelysäännöksiä. Päätökseen, jolla väliaikainen liiketoimintakiello on määrätty, ei saa hakea valittamalla muutosta. Päätöksestä saa kuitenkin kannella ilman määräaikaa. Nykyisin Viro tunnustaa Suomessa määrättyt liiketoimintakiellot. Kuitenkin vaikka väliaikainen liiketoimintakiello voidaan määrätä jo liiketoiminnassa tehdyn rikoksen esitutinnan aikana, sitä koskevan lainsäädännön tarkoitus ei ole ollut, että väliaikaista liiketoimintakielloa käytettäisiin tutkintavankeuden vaihtoehtona. Tämän vuoksi sitä ei ehdoteta sisällytettäväksi puitepäätöksen soveltamisalaan.

Artiklan 8 kohdan 2 alakohdassa a mainitun *ammatin harjoittamista koskevan kiellon* osalta tulee huomioida, ettei Suomessa tunneta lasten kanssa työskentelyyn liittyvää ammattikieltojärjestelmää. Suomessa ammattikieltojärjestelmää vastaa tarkoitukseltaan laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002), mutta rikoksesta epäillylle, syytetyille tai tuomitulle ei voida määrätä ammatinharjoittamista koskevaa kieltoa. Rikoslain 17 luvun 23 § sisältää säännökset eläintenpitokiellosta, josta päättää tuomioistuin. Toimenpidettä ei kuitenkaan voida pitää tutkintavankeuden vaihtoehtona. Tuomioistuin voi myös tuomita henkilön rikoksen johdosta kelvottomaksi erityiseen toimeen, mutta tätäkään toimenpidettä ei voida pitää tutkintavankeuden vaihtoehtona. Mainitun perusteella puitepäätöksen soveltamisalaan ei ole mahdollista sisällyttää alakohdassa mainittua ammattikieltoa koskevia päätöksiä.

Artiklan 8 kohdan 2 alakohdassa b mainittua *ajokieltoa* koskevat säännökset sisältyvät tieliikennelakiin (267/1981). Lain 75 § sisältää ajokieltoon määräämisen perusteista. Sen mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja on määrättävä ajokieltoon, jos hänen todetaan syyllistyneen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen. Pykälä sisältää säännökset myös perusteista ajo-oikeuden haltijan määräämiseksi ajokieltoon. Näissä tilanteissa ajokiellon määrää tuomioistuin. Lain 76 §:ssä säädetään perusteista väliaikaiseen ajokieltoon määräämiselle. Väliaikaisen ajokiellon määrää poliisimies tai rajavartiomies. Rajavartiolaitoksen määräämä ajokieltoasia on siirrettävä viipymättä poliisin käsiteltäväksi 76 a §:ssä säädettyin perustein. Väliaikainen ajokielto jatkuu, kunnes tuomioistuin päättää ajokiellosta. Ajokieltoa tai väliaikaista ajokieltoa ei voida pitää tutkintavankeuden vaihtoehtona, minkä vuoksi niitä ei ehdoteta sisällytettäväksi puitepäätöksen soveltamisalaan.

Artiklan 8 kohdan 2 alakohdassa e mainitaan *velvollisuus välttää yhteyksiä tiettyihin esineisiin, jotka liittyvät väitettyyn rikokseen tai väitettyihin rikoksiin*. Suomen lainsäädäntö ei sisällä varsinaisia säännöksiä alakohdassa mainitusta velvollisuudesta. Alakohdan sisältämällä velvollisuudella tarkoitetaan käytännössä väitetyn rikoksen tekemiseksi tarkoitetun esineen käyttämisen välttämistä. Näin ollen alakohdassa mainitulla esineellä voidaan katsoa tarkoitettavan esimerkiksi ampuma-asetta, jota rikoksesta epäilty on käyttänyt tai todennäköisesti käyttää rikoksen tekemiseksi. Ampuma-aselain (1/1998) 2 luku sisältää säännökset ampuma-aseiden luvanvaraisuudesta. Lain 18 §:n mukaan muun ohella ampuma-aseiden hallussapito on Suomessa luvanvaraista ja lupa voidaan antaa, jos luvan antamiselle on hyväksyttävä peruste eikä ole syytä epäillä, että lupaa tai sen nojalla hankittuja tai hallussa pidettyjä esineitä käytetään väärin. Vaikka kyseisellä ampuma-aselain säännöksellä voidaan katsoa olevan alakohdassa mainitun valvontatoimen kaltaisia tavoitteita, ei kysymys ole kuitenkaan tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättävästä toimenpiteestä.

Edellä mainitun perusteella ehdotetaan, että Suomessa puitepäätöksessä tarkoitettu valvontatoimia koskeva päätös voitaisiin antaa tilanteessa, jossa matkustuskieltoon määräämisen edellytykset täyttyvät. Kuten edellä selostetusta ilmenee, nykyisin on olemassa myös muita sellaisia valvontatoimia, joilla voidaan katsoa olevan jonkinlaista kosketuspintaa tutkintavankeuteen. Kuitenkaan esimerkiksi lähestymiskieltoa tai väliaikaista liiketoimintakieltoa ei määrätä tutkintavankeuden vaihtoehtona. Jos nämä toimet sisällytettäisiin puitepäätöksen soveltamisalaan, niiden osalta tulisi tuoda omat erilliset menettelysäännökset. Myöskään tarvetta ei ole nähty sille, että mainitunlaisia muita toimenpiteitä tulisi nyt sisällyttää puitepäätöksen soveltamisalaan. Kuten edellä on todettu, tutkintavankeusolosuhteiden parantamista selvittänyt työryhmä on ehdottanut, että käynnistetään kattava selvitys tutkintavankeuden erilaisista vaihtoehdoista. Tämän selvityksen valmistuttua on mahdollista muuttaa nyt kyseessä olevaa täytäntöönpanolakia, jos ilmenee tarvetta sille, että Suomen tulisi voida lähettää myös muita kuin matkustuskieltopäätöksiä tunnustettaviksi ja pantaviksi täytäntöön muissa jäsenvaltioissa.

5 artikla. Perusoikeudet. Artiklan mukaan puitepäätös ei aiheuta muutoksia velvoitteen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa vahvistettuja perusoikeuksia ja oikeudellisia peruseriaatteita.

Lakivaliokunta on puitepääätösehdotuksen neuvotteluvaiheessa antamassaan lausunnossa viitannut oikeusturvatakeisiin ja niiden täyttymiseen (LaVL 25/2006 vp.). Valiokunta totesi lausunnossaan, että olisi syytä harkita puitepääätösehdotukseen sisältyvien kieltäytymisperusteiden täydentämistä oikeusturvatakeiden täyttymisen merkitystä korostavalla säännöksellä. Lausunnon mukaan täytäntöönpanopyynnön vastaanottanut valtio voisi kieltäytyä tunnustamasta ja täytäntöönpanemasta valvontamääräystä esimerkiksi silloin, kun sillä on perusteltua syytä epäillä määräyksen kohteena olevan henkilön oikeusturvaa olennaisesti loukatun määräyksen antamista edeltäneessä menettelyssä.

Artiklaa vastaava velvoite sisältyy myös muihin vastavuoroista tunnustamista koskeviin puitepäätöksiin. Siitä seuraa muun ohella, ettei estettä olisi poikkeuksellisesti kieltäytyä täytäntöönpanopyynnöstä sillä perusteella, että valvontatoimen määräämistä edeltäneessä menettelyssä olisi loukattu oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin peruseriaatteita. Vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvan järjestelmän lähtökohtana kuitenkin on jäsenvaltioiden välinen luottamus toistensa rikosoikeudellisia järjestelmiä kohtaan. Jäsenvaltiot ovat sitoutuneet noudattamaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen määräyksiä oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä, minkä lisäksi Euroopan unionissa on valmisteltu lainsäädäntöä rikoksesta epäiltyjen ja syytettyjen vähimmäisoikeuksien vahvistamiseksi. Sen vuoksi tilanne, jossa ilmenisi tarve kieltäytyä täytäntöönpanopyynnöstä oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin liittyvällä perusteella, olisi ilmeisen harvinainen.

Puitepäätöksen tarkoitus on luoda mahdollisuus siihen, että valvontatoimien seuraaminen tapahtuu rikoksesta epäillyn asuinvaltiossa. Puitepäätöksellä pyritään vähentämään niitä tilanteita, joissa henkilö joutuu tutkintavankeuteen ainoastaan sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa ja tavoitteena on, etteivät henkilöt joutuisi keskenään eriarvoiseen asemaan sen perusteella, asuvatko he oikeudenkäyntivaltiossa vai jossakin toisessa jäsenvaltiossa. Mainittuja puitepäätöksen tavoitteita voidaan pitää kannatettavina. Toisaalta lakivaliokunta lausunnossaan viittaa tilanteeseen, jossa mahdollinen oikeudenloukkaus olisi jo ehtinyt tapahtua ennen valvonnan määräämistä. Tällaisessa tilanteessa arvioitavana olisi oikeudenloukkauksen vakavuus suhteessa puitepäätöksen tavoitteeseen estää henkilöiden joutumista eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa perusteella. Jos kyseessä esimerkiksi olisi vähäinen oikeudenloukkaus, voitaisiin valvonnan siirtoon kuitenkin suhtautua myönteisesti siirtämisen tavoite huomioon ottaen. Lisäksi käytännössä sitä, onko henkilön oikeusturvaa loukattu päätöksen tehneessä valtiossa, on vaikea arvioida niiden tietojen perusteella, jotka täytäntöönpanovaltiolle toimitetaan puitepäätöksen liitteenä olevassa todistuksessa. Kieltäytymisperusteen soveltamisesta myös seuraisi se, että rikoksesta epäilty henkilö määrättäisiin tutkintavankeuteen oikeudenkäyntivaltiossa sen sijaan, että hän pääsisi odottamaan oikeudenkäyntiä kotivaltiossaan.

Eduskunnan lakivaliokunta on mietinnössään LaVM 7/2010 vp todennut, että tarve ottaa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevia säännöksiä yksittäisiin instrumentteihin on Lissabonin sopimuksen voimaantulon myötä aikaisempaa vähäisempi, koska Euroopan unionin jäsenvaltiot on aikaisempaa vahvemmin sitoutunut perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Estettä ei nimenomaisen säännöksen puuttumisesta huolimatta olisi sille, että täytäntöönpanosta kieltäydyttäisiin, jos poikkeustapauksessa on perusteltu syy epäillä täytäntöönpanon kohteena olevan henkilön oikeusturvaa olennaisesti loukatun. Nimenomaisen kieltäytymisperusteen puuttumisesta huolimatta Euroo-

pan unionin jäsenvaltioiden sitoutumisen perus- ja ihmisoikeuksiin on yhteistyötilanteissa katsottu mahdollistavan yhteistyöstä kieltäytymisen tilanteessa, jossa on perusteltu syy epäillä, että näitä oikeuksia on loukattu.

Näillä perusteilla esityksessä ei ehdoteta erillistä oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaa kieltäytymisperustetta.

6 artikla. *Toimivaltaisten viranomaisten nimeäminen.* Artikla sisältää säännökset toimivaltaisista viranomaisista. Sen 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle, mikä oikeusviranomainen on tai, mitkä oikeusviranomaiset ovat kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaisia toimimaan puitepäätöksen mukaisesti silloin, kun kyseinen jäsenvaltio on päätöksen tehnyt valtio tai täytäntöönpanovaltio.

Kohta 2 sisältää mainittua pääsääntöä koskevan poikkeuksen. Sen mukaan rajoittamatta 3 kohdan soveltamista jäsenvaltiot voivat nimetä muita kuin oikeusviranomaisia puitepäätöksen mukaisten päätösten tekemiseen toimivaltaisiksi viranomaisiksi edellyttäen, että kyseisillä viranomaisilla on kansallisen lain ja kansallisten menettelyjen nojalla toimivalta tehdä vastaavanluonteisia päätöksiä.

Kohdan 3 mukaan 18 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun päätöksen tekee toimivaltainen oikeusviranomainen. Artikla 18 koskee päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen tekemiä myöhempiä päätöksiä ja sen 1 kohdan c alakohta koskee pidätysmääräyksen tai muun vastaavan täytäntöönpanokelpoisen oikeudellisen päätöksen antaminen. Näissä tilanteissa toimivaltaisen viranomaisen tulee siis olla oikeusviranomainen.

Kohdan 4 mukaan neuvoston pääsihteeristö saattaa saamansa tiedot kaikkien jäsenvaltioiden ja komission saataville.

Artikla edellyttää tarkentavaa säännöstä otettavaksi täytäntöönpanolakiin siitä, mikä viranomainen voi päättää valvontatoimia koskevan päätöksen lähettamisestä tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon sekä siitä, mikä viranomainen olisi toimivaltainen tunnustamaan valvontatoimia koskevan päätöksen ja panemaan sen täytäntöön.

Matkustuskiellosta päättävästä viranomaisesta säädetään pakkokeinolain 2 luvun 3 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan esitutinnan aikana matkustuskieltoa koskevasta asiasta päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Ennen päätöksen tekemistä siitä on ilmoitettava syyttäjälle, joka voi ottaa päätettäväkseen kysymyksen matkustuskiellosta. Kun asia esitutinnan päätyttyä on siirretty syyttäjälle, matkustuskieltoa koskevasta asiasta päättää syyttäjä. Pykälän 2 momentin mukaan syytteen nostamisen jälkeen matkustuskieltoa koskevasta asiasta päättää tuomioistuin. Tuomioistuin saa tällöin määrätä syytetyt matkustuskieltoon vain syyttäjän vaatimuksesta. Pykälän 3 momentin mukaan vangitsemisvaatimusta sekä vangittuna pitämistä koskevaa asiaa käsitellessään tuomioistuin saa määrätä epäillyn vangitsemisen sijasta matkustuskieltoon. Tällöin tuomioistuin päättää tätä matkustuskieltoa koskevasta asiasta myös ennen syytteen nostamista. Vangitsemispäätöksestä tehdyn kantelun johdosta määrättyä matkustuskieltoa koskevasta asiasta päättää kuitenkin vangitsemispäätöksen tehnyt tuomioistuin. Pakkokeinolain 2 lu-

vun 6 §:n 3 momentin mukaan matkustuskieltoon määrättyllä on jo ennen syytteen nostamista oikeus saattaa kysymys pidättämiseen oikeutetun virkamiehen määräämän matkustuskiellon voimassa pitämisestä tuomioistuimen tutkittavaksi. Tuomioistuimen on kumottava kielto tai määräys kokonaan tai osittain, jos se varattuaan asianomaiselle pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle tilaisuuden tulla kuulluksi katsoo, ettei matkustuskiellon pitämiseen sellaisenaan voimassa ole edellytyksiä. Pakkokeinolain 2 luvun 3 §:n säännöstä matkustuskiellosta päättävästä viranomaisesta on ehdotettu muutettavaksi esitutkinta- ja pakkokeinolain uudistamista koskevalla hallituksen esityksellä. Ehdotuksen mukaan ensinnäkin matkustuskiellosta päättävästä viranomaisesta säännel-täisiin 5 luvun 4 §:ssä. Uusi pykälä vastaisi pääosiltaan voimassa olevan lain 2 luvun 3 §:ää. Pykälän 3 momenttia on ehdotettu muutettavaksi voimassa olevaan vastaavaan säännökseen nähden. Momentin muutetun ensimmäisen virkkeen mukaan vangitsemis-vaatimusta sekä vangittuna pitämistä koskevaa asiaa käsitellessään tuomioistuimen olisi harkittava, ovatko 1 §:ssä säädetyt edellytykset olemassa ja tulisiko vangittavaksi vaadittu tai vangittu määrätä vangitsemisen sijasta matkustuskieltoon. Tämä tarkoittaa sitä, että uudistuksen jälkeen tuomioistuimen tulisi oma-aloitteisesti harkita henkilön määräämistä matkustuskieltoon vangitsemisen sijasta. Voimassa olevan säännöksen mukaan tuomioistuin siis saa määrätä epäillyn vangitsemisen sijasta matkustuskieltoon. Pykälän 3 momentin ensimmäisen virkkeen muuttaminen liittyy siihen, että tulkinnanvaraiseksi on käytännössä osoittautunut se, voiko pidättämiseen oikeutettu virkamies tai virallinen syyttäjä määrätä rikoksesta epäillyn matkustuskieltoon, jos tuomioistuin on hylännyt ennen syytteen vireille tuloa tehdyn vangitsemisvaatimuksen. Eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 31/2002 vp) on hyväksynyt oikeuskirjallisuudessa esitetyn tulkinnan, ettei virkamies voi tällaisessa tapauksessa päättää matkustuskiellosta. Matkustuskielto on vangitsemisen vaihtoehto, ja tuomioistuimen on vangitsemisvaatimuksen hylätessään myös harkittava, onko vangittavaksi vaadittu vangitsemisen sijasta asetettava matkustuskieltoon.

Kuten edellä määritelmiä koskevan 4 artiklan perusteluissa on todettu, Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio lähettäisi Suomi tunnustettavaksi ainoastaan sellaisia valvontatoimia koskevia päätöksiä, jotka on määrätty tutkintavankeuden vaihtoehtona. Huomi-oon tulee myös ottaa 2 kohdan mukainen poikkeussäännös, joka sisältää rajoituksen, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat nimetä muita kuin oikeusviranomaisia toimivaltaisiksi viranomaisiksi, jos kyseisillä viranomaisilla on kansallisen lain ja kansallisten menette-lyjen nojalla toimivalta tehdä vastaavanluonteisia päätöksiä. Kuten edellä on todettu, yleisesti ottaen tutkintavankeuden vaihtoehtoina määrättävistä toimenpiteistä päättää Suomessa käytännössä pääsääntöisesti tuomioistuin. Päätöksenteon keskittämistä oikeusviranomaisille puoltaisi myös se, että jos vanhat niin sanotut kolmannen pilarin puite-päätökset muutetaan Lissabonin sopimuksen mukaisiksi direktiiveiksi tai asetuksiksi, on tällöin selvää, että toimivaltaista viranomaista koskevaa artiklaa tullaan muuttamaan siten, että se sallisi jatkossa ainoastaan oikeusviranomaisen nimeämisen rikosoikeudelli-sen yhteistyön alaan kuuluvan määräyksen antavaksi tai sen vahvistavaksi viranomai-seksi. Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen annetun niin sanottua eurooppalais-ta tutkintamääräystä koskevan direktiiviehdotuksen yhteydessä on keskusteltu toimival-taisia viranomaisia koskevasta kysymyksestä. Tällöin on katsottu, että ainoastaan oikeusviranomaisen antamat tai vahvistamat määräykset ovat Lissabonin sopimuksen mu-kaisia. On myös huomioitava se, että edellä selostetuoin tavoin 18 artiklan sisältämistä tietyistä myöhemmistä päätöksistä päättävän viranomaisen tulee olla oikeusviranomai-

nen. Näin ollen päätöksenteon keskittäminen yleisesti oikeusviranomaisille tarkoittaisi sitä, ettei 18 artiklan mukaisia tiettyjä myöhempiä päätöksiä varten olisi luotava erillistä päätöksentekomekanismia.

Edelleen voidaan arvioida, että päätöksenteon rajoittaminen perinteisiin oikeusviranomaisiin voisi helpottaa muiden jäsenvaltioiden valmiutta tunnustaa Suomesta tulleita pyyntöjä. On myös huomioitava, että oikeusviranomaisen nimeäminen toimivaltaiseksi viranomaiseksi vastaa yleisesti vastavuoroista tunnustamista koskevissa puitepäätöksissä ja niiden täytäntöönpanolaeissa omaksuttuja ratkaisuja. Suomesta lähtevät Euroopan unionin jäsenvaltioiden väliset luovuttamispyyntöt eli pidätysmääräykset allekirjoittaa syyttäjä. Eduskunnan lakivaliokunta on EU-luovuttamislaista antamassaan mietinnössä LaVM 7/2003 pitänyt perusteltuna syyttäjän keskeistä asemaa EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä ja viitannut myös pyrkimykseen sitouttaa syyttäjä asian käsittelyyn jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Valiokunta on tuolloin katsonut, että on ollut hyväksyttävää ja painavia syitä keskittää toimivalta syyttäjille. Jäädättämissä päätöksenteko Suomessa tehdyn jäädättämispäätöksen lähettamisestä täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon tekee syyttäjä tai tuomioistuin. Eduskunnan lakivaliokunta on jäädättämissä koskevaa hallituksen esitystä käsitellessään ottanut kantaa kysymykseen toimivaltaisista oikeusviranomaisista vastavuoroisen tunnustamisen periaatteelle rakentuvassa yhteistyössä. Mietinnössään LaVM 7/2005 vp lakivaliokunta toteaa, että luottamuksen vahvistamiseksi EU:n lainsäädäntöä valmisteltaessa pyritään yksilöimään selkeästi päätöksiä tekevät viranomaiset ja lähtökohtaisesti kansallisten järjestelmien erilaisuudet huomioiden päätökset tehdään kaikissa maissa samantasoisesti. Valiokunta pitää vastavuoroisen tunnustamisen lähtökohtana sitä, että toisen maan viranomaiset voivat ilman tarkempaa tutkintaa luottaa Suomesta tuleviin täytäntöönpanopyyntöihin. Edelleen valiokunnan mukaan järjestelmän selkeyden kannalta tarkoituksenmukaisin ratkaisu on yksinkertainen ja keskitetty menettely, jossa kaikissa tilanteissa toimivaltaisena viranomaisena on syyttäjä. Myös eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevassa täytäntöönpanolaisissa määräyksen antamista koskeva toimivalta on keskitetty pääosin syyttäjille. Sitä koskevaa hallituksen esitystä käsitellessään lakivaliokunta toteaa mietinnössään LaVM 7/2010 vp, että syyttäjakeskeisyys on valiokunnan mukaan perusteltua puitepäätöksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Tietyin edellytyksin määräyksen antavana viranomaisena voi toimia myös esitutkintaviranomainen.

Edellä selostetun vuoksi perusteltuna voidaan pitää sitä, että toimivaltainen viranomainen Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio, olisi oikeusviranomainen.

Ratkaistaessa kysymystä siitä, olisiko toimivaltainen viranomainen tuomioistuin vai syyttäjä, tulee ottaa huomioon se, että syyttäjakeskeistä ratkaisua puoltaisi se, että ratkaisu noudattelisi muissa vastavuoroisen tunnustamisen puitepäätöksissä ja niiden täytäntöönpanolaeissa omaksuttua ratkaisua. Samalla huomioon tulisi ottaa se, että tuomioistuimen nimeäminen toimivaltaiseksi viranomaiseksi vastaisi parhaiten kansallisen lainsäädännön mukaista järjestelmää, jonka mukaan tuomioistuin esimerkiksi päättää vangitsemisvaatimusta sekä vangittuna pitämistä koskevaa asiaa käsitellessään henkilön määräämisestä matkustuskieltoon. Perusteltuna voidaan pitää, että tällaisessa tilanteessa tuomioistuin tekisi samalla myös päätöksen valvontatoimia koskevan päätöksen lähettamisestä tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon. Koska matkustuskiellossa on kysymys

pakkokeinosta, jolla rajoitetaan henkilön liikkumisvapautta ja, koska puitepäätöksen mukaisen menettelyn käyttöönoton taustalla on tavoite turvata oikeudenkäynti, on perusteltua, että toimivaltainen viranomaisena olisi pääsääntöisesti tuomioistuimien. Harvinaisina voidaan pitää sellaisia tilanteita, joissa muutoksenhakutuomioistuimet päättäisivät matkustuskieltomääräyksen tai valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämistä tunnustettavaksi ja täytäntöön pantavaksi toiseen jäsenvaltioon, mutta niiden mahdollisuutta ei tulisi sulkea pois, jos tällainen tarve jossakin käytännön tilanteessa ilmenisi. Poissuljettua ei kuitenkaan tulisi olla, että joissakin mahdollisissa tilanteissa myös syyttäjä olisi toimivaltainen viranomaisena päättämään matkustuskieltomääräyksen tai valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämistä tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon. Syyttäjä voisi olla toimivaltainen viranomaisena esimerkiksi tilanteessa, jossa syyttäjä on määrännyt rikoksesta epäillyn matkustuskieltoon. Myös sellaisessa tilanteessa, jossa esitutkintaviranomaisena ja syyttäjä päätyvät siihen, että vangitsemisvaatimusta ei ole tarve tehdä ja, että rikoksesta epäilty voidaan määrätä matkustuskieltoon ja puitepäätöksen mukaista menettelyä voidaan soveltaa tilanteeseen, voisi syyttäjä olla toimivaltainen viranomaisena. Kuten edellä on todettu, toimivaltainen viranomaisena olisi pääsääntöisesti kuitenkin tuomioistuimien. Edellä mainitun perusteella tässä esityksessä ehdotetaan, että toimivaltaisiksi viranomaisiksi Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio nimetään tuomioistuimet ja syyttäjät. Tuomioistuimien olisi toimivaltainen silloin, kun se käsittelee pakkokeinolaissa tarkoitettua vangitsemisvaatimusta. Tilanteissa, joissa rikoksesta epäiltyä ei esitetä vangittavaksi, toimivaltainen viranomaisena olisi asianomaiseen rikosasiaan määrätty syyttäjä.

Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio arvioitavaksi tulee niin ikään se, mikä viranomaisena on toimivaltainen tunnustamaan valvontatoimia koskevan päätöksen ja seuraamaan valvontatoimia eli panemaan valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöön. Suomessa esimerkiksi matkustuskiellon ehtoja valvoo poliisi eikä poissuljettua tulisi olla, että poliisi voisi seurata myös toisessa jäsenvaltiossa määrättyjä ja Suomeen lähetettyjä valvontatoimia. Tässä yhteydessä ratkaistavaksi tulee myös kysymys viranomaisesta, joka tekee päätöksen valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta. Tällöin tulee ottaa huomioon 15 artiklan mukaisten kieltäytymisperusteiden soveltamisen arviointi. EU:n jäsenvaltioiden välillä luovuttamispyyntöjen eli pidätysmääräysten täytäntöönpanosta päättäminen on Suomessa keskitetty Helsingin, Pohjois-Savon, Oulun ja Pirkanmaan käräjäoikeuksille sekä täytäntöönpanoon liittyvät syyttäjätehtävät näiden käräjäoikeuksien tuomiopiireissä toimiville kihlakunnansyyttäjille. Jäädettämislaisissa täytäntöönpanosta vastaava viranomaisena on aina syyttäjä ja nämä syyttäjätehtävät on keskitetty Helsingin, Pohjois-Savon, Pirkanmaan ja Oulun käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimiville kihlakunnansyyttäjille. Täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisien osalta päätöksentekomenettely voitaisiin myös tässä yhteydessä keskittää syyttäjille. Tällainen keskitetty ratkaisu helpottaisi toimivaltaisen viranomaisen selville saamista vieraassa valtiossa. Kuitenkin, kuten edellä on todettu, ei poissuljettua tulisi kuitenkaan olla, että poliisi voisi seurata valvontatoimia, koska poliisi valvoo esimerkiksi matkustuskiellon ehtoja. Puitepäätöksen 6 artikla on edellä todetuina tavoin joustava sen suhteen, mikä viranomaisena määrätään toimivaltaiseksi täytäntöönpanoviranomaiseksi edellyttäen kuitenkin, että viranomaisella on kansallisen lain ja kansallisten menettelyjen nojalla toimivalta tehdä vastaavanluonteisia päätöksiä. Näin ollen tässä esityksessä ehdotetaan, että valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta päättäväksi viranomaisiksi nimetään Helsingin, Pohjois-Savon, Pirkanmaan ja Oulun käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat

kihlakunnansyyttäjät sekä keskusrikospoliisi. Valvonnan konkreettisesta täytäntöönpanosta vastaisi kuitenkin poliisi.

Esityksessä ehdotetaan myös, että valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpanosta kieltäytymisestä päättäisi tunnustamisesta päättävä syyttäjä. Kieltäytymisperusteiden soveltuvuuden arvioinnissa on kysymys oikeudellisesta harkinnasta ja tämän vuoksi tarkoituksenmukaisena pidetään sitä, että tästä arvioinnista vastaisi perinteinen oikeusviranomainen eli tässä tapauksessa syyttäjä. Järjestelmä edellyttää tiivistä yhteydenpitoa tunnustamisesta päättävien viranomaisten välillä. Keskusrikospoliisiin tulisi ilmoittaa syyttäjälle vastaanottamastaan valvontatoimia koskevasta päätöksestä ja vastaavasti syyttäjän tulisi ilmoittaa vastaanottamastaan täytäntöönpanopyynnöstä keskusrikospoliisille. Keskusrikospoliisiin olisi muun muassa saatettava syyttäjän tietoon tiedossaan olevat mahdolliset kieltäytymisperusteet. Edellä mainitussa jäädyttämislakia koskeneessa lakivaliokunnan mietinnössä valiokunta painotti esitutkintaviranomaisten ja syyttäjien välisen yhteistoimintavelvoitteen merkitystä erityisesti kansainvälisissä, pakkokeinon käyttöä edellyttävissä oikeusaputilanteissa. Tällaista yhteydenpitovelvoitetta voidaan pitää perusteltuna myös tässä yhteydessä. Tarkemmin yhteydenpitosäännöksiä keskusrikospoliisiin ja syyttäjän välillä selostetaan jäljempänä puitepäätöksen täytäntöönpanolakia koskevan ehdotuksen perusteluissa.

7 artikla. *Keskusviranomaiseen turvautuminen.* Artikla sisältää säännökset keskusviranomaisesta. Sen 1 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio voi nimetä keskusviranomaisen tai, jos sen oikeusjärjestelmä sitä edellyttää, useamman kuin yhden keskusviranomaisen avustamaan sen toimivaltaisia viranomaisia. Kohdan 2 mukaan jäsenvaltio voi, jos sen sisäisen oikeudellisen järjestelmän rakenne sitä edellyttää, antaa keskusviranomaisensa tai keskusviranomaisensa tehtäväksi valvontatoimenpiteitä koskevien päätösten ja 10 artiklassa tarkoitettujen todistusten sekä kaiken muun niihin liittyvän virallisen kirjeenvaihdon hallinnollisen lähettämisen ja vastaanottamisen. Näin ollen kaikki toimivaltaisten viranomaisten väliset viestit, kuulemiset, tietojenvaihdot, tiedustelut ja ilmoitukset voidaan käsitellä asianomaisen jäsenvaltion keskusviranomaisen tai keskusviranomaisien avustuksella. Kohdan 3 mukaan ne jäsenvaltiot, jotka haluavat käyttää artiklassa tarkoitettua mahdollisuutta, toimittavat keskusviranomaisista tai keskusviranomaisia koskevat tiedot neuvoston pääsihteeristöön. Nämä tiedot sitovat päätöksen tehneen jäsenvaltion kaikkia viranomaisia.

Artikla sallii keskusviranomaisen nimeämisen ja sen, että keskusviranomainen lähettää ja vastaanottaa valvontatoimia koskevia päätöksiä, jos jäsenvaltion sisäisen oikeudellisen järjestelmän rakenne sitä edellyttää. Suomen järjestelmän ei voida katsoa edellyttävän, että valvontamääräysten lähettämisen ja vastaanottamisen tulisi tapahtua keskusviranomaisen eli oikeusministeriön kautta. Oikeusministeriö kuitenkin voisi toimia sellaisena viranomaisena, johon toisen jäsenvaltion viranomainen voi ottaa yhteyttä valvontamääräykseen liittyvissä kysymyksissä. Oikeusministeriön rooli olisi siis avustaa toimivaltaisia viranomaisia. Suomi tekisi 3 kohdan mukaisen vastaavan ilmoituksen. Tästä ei ole katsottu olevan välttämätöntä ottaa säännöstä täytäntöönpanolakiin. Vastaavaan ratkaisuun on päädytty pantaessa täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva puitepäätös.

8 artikla. Valvontatoimet. Artikla sisältää säännöksen niistä valvontatoimista, joihin puitepäätöstä sovelletaan. Artikla sisältää listan sellaisista valvontatoimista, joiden osalta yhteistyö on velvoittavaa (kohta 1) sekä valvontatoimista, joiden osalta jäsenvaltiot voivat päättää, ottavatko tällaisia valvontatoimia seurattavaksi (kohta 2).

Kohdassa 1 mainitaan ensinnäkin henkilön velvollisuus ilmoittaa asuinpaikan muutokset täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, erityisesti rikosoikeudellisen menettelyn aikana kuulusteluihin tai oikeudenkäyntiin saapumista koskevien kutsujen vastaanottamista varten (a alakohta). Alakohdan mukaisena velvollisuutena voidaan pitää kotikuntalain (201/1994) 3 luvun 7 §:n mukaista säännöstä muuttajan ilmoitusvelvollisuudesta. Sen 1 momentin mukaan kun joku muuttaa kotikuntaa tai siellä olevaa asuinpaikkaa, hänen on aikaisintaan kuukautta ennen muuttopäivää ja viimeistään viikon kuluttua muuttopäivästä ilmoitettava siitä maistraatille. Pykälässä säädetään lisäksi lisätietojen antamisesta ja velvollisuudesta ilmoittaa myös tilapäinen asuinpaikka.

Kohdassa mainitaan myös velvollisuus olla saapumatta tietyille paikkakunnille, tiettyihin paikkoihin tai määritellyille alueille päätöksen tehneessä tai täytäntöönpanovaltiossa (b alakohta). Pakkokeinolain 2 luvun 2 §:n mukaan matkustuskieltoon määrättyä voidaan kieltää oleskelemasta tai liikkumasta tietyllä päätöksessä mainitulla alueella. Vastaavan sisältöinen velvollisuus sisältyy uudistetun pakkokeinolain matkustuskiellon sisältöä koskevaan pykälään. Tätä pakkokeinolain velvoitetta voidaan pitää alakohdassa mainittuna valvontatoimena.

Kohdassa mainitaan lisäksi velvollisuus pysyä tietyssä paikassa ja, kun asianmukaista, tiettyinä aikoina (c alakohta) ja velvollisuus, joka sisältää rajoituksia täytäntöönpanovaltion alueelta poistumiseen (d alakohta). Edellä mainitun pakkokeinolain pykälän mukaan matkustuskieltoon määrätty voidaan velvoittaa olemaan tiettyinä aikoina tavattavissa asunnossaan tai työpaikassaan tai oleskelemaan laitoksessa tai sairaalassa. Mainitun pykälän mukaan matkustuskieltoon määrätty ei saa poistua päätöksessä mainitulta paikkakunnalta tai alueelta. Vastaavat velvoitteet sisältyvät uudistetun pakkokeinolain matkustuskiellon sisältöä koskevaan pykälään. Näitä pakkokeinolain velvoitteita voidaan pitää alakohdissa mainittuina valvontatoimina.

Edelleen kohdassa mainitaan velvollisuus ilmoittautua tiettyinä aikoina tietyille viranomaiselle (e alakohta). Pakkokeinolain 2 luvun 2 §:n mukaan matkustuskieltoon määrätty voidaan velvoittaa ilmoittautumaan tiettyinä aikoina poliisille. Vastaava velvollisuus sisältyy uudistetun pakkokeinolain matkustuskiellon sisältöä koskevaan pykälään. Velvoitetta voidaan pitää alakohdassa mainittuna valvontatoimena.

Kohdassa mainitaan lisäksi velvollisuus välttää yhteyksiä tiettyihin henkilöihin, jotka liittyvät väitettyyn rikokseen tai väitettyihin rikoksiin (f alakohta). Pakkokeinolaki ei sisällä alakohdassa mainittua velvoitetta vastaavasta velvoitteesta. Sen sijaan lähestymiskiellosta annettu laki sisältää alakohdassa mainitunlaisia rajoituksia koskien yhteyden pitämistä tiettyihin henkilöihin. Lain 3 §:n 1 momentti sisältää säännöksen perusmuotoisesta lähestymiskiellosta. Sen mukaan lähestymiskieltoon määrätty henkilö ei saa tavata suojattavaa henkilöä eikä muuten ottaa häneen yhteyttä tai sitä yrittää ellei 4 momentista muuta johdu. Mainituissa 4 momentissa todetaan, ettei lähestymiskielto koske yhteydenottoja, joihin on asiallinen peruste ja jotka ovat ilmeisen tarpeellisia. Kiel-

lettyä on 1 momentin mukaan myös suojattavan henkilön seuraaminen ja tarkkaileminen. Mainitulla lähestymiskiellosta annetun lain pykälällä voidaan katsoa olevan alakohdassa mainitun valvontatoimen kaltainen tavoite.

Kohta 2 sisältää listan sellaisista valvontatoimista, joita 1 kohdan lisäksi jäsenvaltion on mahdollista ilmoittaa seuraavansa. Nämä toimet voivat koskea erityisesti velvollisuutta pidettyä tietystä toimista, jotka liittyvät väitettyyn rikokseen tai väitettyihin rikoksiin, mihin voi sisältyä määrätyn ammatin harjoittaminen tai määrätyllä alalla toimiminen (a alakohta). Lisäksi kohdassa mainitaan velvollisuus olla kuljettamatta ajoneuvoa (b alakohta), velvollisuus tallettaa tietty rahasumma tai antaa muunlainen takaus, joka voidaan joko maksaa tai antaa tiettyissä erissä tai välittömästi kokonaisuudessaan (c alakohta) ja velvollisuus osallistua hoitoon tai vieroitukseen (d alakohta) sekä velvollisuus välttää yhteyksiä tiettyihin esineisiin, jotka liittyvät väitettyyn rikokseen tai väitettyihin rikoksiin (e alakohta). Artiklaa 4 koskevista perusteluissa on selostettu tarkemmin kansallista järjestelmää koskien 2 kohdan mukaisia valvontatoimia.

Kohdan 3 mukaan neuvoston pääsihteeristö saattaa tämän artiklan nojalla saamansa tiedot kaikkien jäsenvaltioiden ja komission saataville.

Lähtökohtana artiklan soveltamisessa on, että Suomeen lähetettävien valvontatoimien seuranta tapahtuu kansallisen lainsäädännön mukaisissa rajoissa. Jos kansallinen lainsäädäntö ei tunne sellaista valvontatoimea, jonka seuraamista Suomelta on pyydetty, mukautetaan kyseinen valvontatoimi 13 artiklan mukaisesti sitten, että se mahdollisimman pitkälti vastaa päätöksen tehneessä valtiossa määrättyä valvontatoimea. Valvontatoimien mukauttamista selostetaan tarkemmin 13 artiklaa koskevista perusteluissa. Vaikka artiklan 1 kohdassa lueteltujen valvontatoimien osalta yhteistyö on velvoittavaa, 13 artiklan mukaisen mukauttamismahdollisuuden vuoksi ei velvollisuutta olisi tunnustaa ja seurata Suomen järjestelmälle täysin vieraita valvontatoimia.

Esityksessä ehdotetaan otettavaksi täytäntöönpanolakiin säännös siitä, että täytäntöönpanolain ja puitepäätöksen mukaisesti tunnustetaan ja pannaan täytäntöön Suomessa toisen EU:n jäsenvaltion Suomeen lähettämä 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valvontatoimia koskeva päätös. Tämä tarkoittaisi sitä, että Suomi voi täytäntöönpanovaltiona seurata ainoastaan artiklan 1 kohdan mukaisia valvontatoimia. Kuten 4 artiklan perusteluissa on todettu, matkustuskieltopäätös voi sisältää henkilölle määrätyn veloitteen olla laitoksessa tai sairaalassa ja matkustuskieltopäätös voidaan lähettää tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon. Tätä veloitetta vastaa tarkoitukseltaan artiklan d alakohdan mukainen velvollisuus osallistua hoitoon tai vieroitukseen. On kuitenkin varsin todennäköistä, että eri jäsenvaltioissa määrätty valvontatoimenpiteet eroavat hyvinkin suuresti toisistaan ja mukauttamismahdollisuudesta huolimatta on mahdollista, että Suomi voisi joutua vastaanottamaan sellaisia 2 kohtaan perustuvia täytäntöönpanopyyntöjä, jotka saattavat sisältää meille vieraita valvontatoimia. Sellaisten toimien valvominen, joita Suomessa ei tunneta, voisi olla käytännössä vaikeaa. Näin ollen tässä esityksessä ei pidetä tarkoituksenmukaisena sitä, että ollessaan täytäntöönpanovaltio Suomi ilmoittaisi valvovansa artiklan 2 mukaisia valvontatoimia. Suomi ei siis antaisi ilmoitusta 2 kohdan mukaista ilmoitusta. Ehdotettua ratkaisua voidaan perustella myös sillä, että valvottavaksi otettaisiin sellaisia toimia, joita voidaan selkeästi pitää tutkintavankeuden vaihtoehtoina.

9 artikla. *Siihen jäsenvaltioon liittyvät perusteet, johon valvontatoimia koskeva päätös voidaan lähettää.* Artikla sisältää säännökset siitä, mihin jäsenvaltioon valvontatoimia koskeva päätös voidaan toimittaa tunnustettavaksi. Sen 1 kohdan mukaan niissä tapauksissa, joissa henkilö saatuaan tiedon asianomaisista toimenpiteistä suostuu palaamaan jäsenvaltioon, jossa hänen laillinen vakinainen asuinpaikkansa on, valvontatoimia koskeva päätös voidaan lähettää tämän valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Kohdan 2 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen voi henkilön pyynnöstä lähettää valvontatoimia koskevan päätöksen jonkin muun kuin sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa henkilön laillinen vakinainen asuinpaikka on, edellyttäen että viimeksi mainittu viranomainen on antanut lähettämiseen suostumuksensa.

Kohdan 3 mukaan jäsenvaltioiden on pannessaan puitepäätöstä täytäntöön määritettävä, millä edellytyksillä niiden toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa suostumuksensa valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämiseen 2 kohdan mukaisissa tapauksissa.

Kohdan 4 mukaan kunkin jäsenvaltion on tehtävä ilmoitus neuvoston pääsihteeristölle 3 kohdan nojalla tehdystä määräyksestä. Jäsenvaltiot voivat muuttaa ilmoitusta milloin tahansa. Neuvoston pääsihteeristö saattaa saamansa tiedot kaikkien jäsenvaltioiden ja komission saataville.

Valvontatoimia koskevan pyynnön lähettäminen tunnustettavaksi on aina päätöksen tehneen valtion harkinnassa. Päätöksen tehneellä valtiolla ei siis ole velvollisuutta lähettää pyyntöä. Esityksessä ehdotetaan täytäntöönpanolakiin otettavaksi harkintaa ohjaava säännös, jonka mukaan edellytyksenä valvontatoimia koskevan pyynnön lähettämislle tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon olisi, että lähettämistä voisi valvontaan määrätyn henkilön henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia pitää perusteltuna. Kysymys olisi tapauskohtaisesta harkinnasta. Pynnön lähettämistä ei voitaisi pitää perusteltuna esimerkiksi silloin, jos toimenpiteen katsottaisiin vaarantavan Suomessa järjestettävää oikeudenkäyntiä. Pyyntö voitaisiin artiklan säännösten mukaisesti lähettää siihen jäsenvaltioon, jossa epäillyllä on pysyvä asuinpaikka tai muuhun puitepäätöksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen jäsenvaltioon, joka on ilmoittanut valmiudestaan vastaanottaa valvontapyyntöjä.

Puitepäätös ei sisällä erillistä säännöstä valvontaan määrätyn henkilön suostumuksesta valvontatoimia koskevan pyynnön lähettämiseen Suomesta toiseen EU:n jäsenvaltioon. Suostumusta voidaan kuitenkin pitää lähtökohtana, koska valvontaan määrätyn henkilön artiklassa edellytetty suostumus palata asuinvaltioon pyynnön tekemistä harkittaessa, merkitsee käytännössä sitä, että valvontatoimia koskevan pyynnön lähettäminen on tarkoituksenmukaista esittää vain, jos henkilö itse suostuu siihen, että valvonta järjestetään hänen asuinvaltiossaan. Vaikka puitepäätös ei tätä nimenomaisesti edellytä, täytäntöönpanolakiin ehdotetaan selvyuden vuoksi otettavaksi säännös siitä, että edellytyksenä valvontatoimia koskevan pyynnön lähettämiseen toiseen jäsenvaltioon olisi edellä mainittujen edellytysten lisäksi se, että valvontaan määrätty henkilö suostuu siihen, että valvonta järjestetään kyseisessä jäsenvaltiossa. Tarkempia säännöksiä suostumuksen antamisesta koskevasta menettelystä ei sen sijaan ehdoteta otettavaksi täytäntöönpanolakiin.

Artiklan kohdan 1 mukaiset tilanteet ovat riippumattomia täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen antamasta suostumuksesta. Sen sijaan valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämiseen muihin kuin 1 kohdassa mainittuihin valtioihin vaatii 2 kohdan mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen antaman suostumuksen. Täytäntöönpanolakiin ehdotetaan otettavaksi säännös niistä tilanteista, joissa vieraassa valtiossa määrätty valvontatoimi voitaisiin lähettää tunnustettavaksi Suomeen ja seurattavaksi Suomessa ilman toimivaltaisen viranomaisen antamaa lupaa. Näin voitaisiin tehdä artiklan 1 kohdan mukaisissa tilanteissa eli aina, kun valvontaan määrätty on pysyvä asuinpaikka Suomessa. Lisäedellytyksenä olisi, että valvontaan määrätty on suostunut siihen, että valvonta järjestetään Suomessa. Tämä ei tarkoita sitä, että täytäntöönpanopyyntöön olisi automaattisesti suostuttava, vaan erikseen arvioitavaksi tulisi 15 artiklan mukaisen kieltäytymisperusteiden soveltuminen. Muissa kuin mainituissa tapauksissa edellytettäisiin sitä, että toimivaltainen viranomainen antaisi luvan valvontatoimia koskevan pyynnön lähettämiseksi Suomeen. Tällöin valvontatoimen seuraamisen tarkoituksenmukaisuus arvioitaisiin tapauskohtaisesti ennen pyynnön lähettämistä Suomeen yhteistyössä päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen kanssa. Esiityksessä ehdotetaan, että suostumus voitaisiin antaa, jos valvonnan täytäntöönpano Suomessa valvontaan määrätyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn vuoksi olisi perusteltua. Käytännössä tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa valvontatoimia koskeva päätös koskisi muuta kuin Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä. Tällöin kysymys olisi harkinnanvaraisesta tilanteesta, jolloin tulisi arvioida sitä, voitaisiinko täytäntöönpanopyyntöön suostumista pitää perusteltuna esimerkiksi henkilön perheeseen tai muihin henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyen. Myös tällaisessa tilanteessa edellytyksenä olisi, että valvontaan määrätty on suostunut siihen, että valvonta järjestetään Suomessa. Edellä mainitusta seuraa, että Suomi antaisi artiklan 4 kohdan mukaisen ilmoituksen valmiudestaan suostua tapauskohtaisesti tunnustamaan ja ottamaan täytäntöön pantavaksi valvontatoimia koskevan päätöksen 2 kohdan mukaisissa tilanteissa. Sellaisissa tilanteissa, jossa henkilöllä ei olisi tosiasiallista pysyvää asuinpaikkaa Suomessa, olisi mahdollista soveltaa puitepäätöksen 15 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaista kieltäytymisperustetta.

10 artikla. *Valvontatoimia koskevan päätöksen ja todistuksen lähettämismenettely.* Artikla sisältää säännökset valvontatoimia koskevan päätöksen ja todistuksen lähettämistä koskevasta menettelystä. Sen 1 kohdan mukaan kun päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen 9 artiklan 1 tai 2 kohtaa sovellettaessa lähettää valvontatoimia koskevan päätöksen toiselle jäsenvaltiolle, sen on varmistettava, että sen mukana on todistus. Todistuksen vakiomalli on puitepäätöksen liitteessä I.

Kohdan 2 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen lähettää valvontatoimia koskevan päätöksen tai sen oikeaksi todistetun jäljennöksen sekä todistuksen suoraan täytäntöönpanovaltion viranomaiselle sellaisella tavalla, josta jää kirjallinen todiste niin, että täytäntöönpanovaltio voi todeta niiden aitouden. Valvontatoimia koskevan päätöksen alkuperäiskappale tai sen oikeaksi todistettu jäljennös ja alkuperäinen todistus on lähetettävä täytäntöönpanovaltiolle tämän sitä vaatiessa. Kaikki virallinen yhteydenpito tapahtuu niin ikään suoraan mainittujen toimivaltaisten viranomaisten välillä.

Kohdan 3 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on allekirjoitettava todistus ja vahvistettava sen sisältö oikeaksi.

Kohdan 4 mukaan artiklan todistus saa sisältää, edellä 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimien lisäksi, vain sellaisia toimia, jotka täytäntöönpanovaltio on 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoittanut.

Kohdan 5 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava soveltuvissa tapauksissa valvontatoimia koskevan päätöksen soveltamisaika ja onko kyseisen päätöksen uusiminen mahdollista (a alakohta). Lisäksi viranomaisen on ilmoitettava suuntaa-antavasti, kuinka kauan se arvioi valvontatoimien väliaikaista seurantaan todennäköisesti tarvittavan, ottaen huomioon kaikki tapauksen olosuhteet, jotka ovat tiedossa valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämisaikana (b alakohta). Puitepäätöksen neuvotteluvaiheessa antamissaan lausunnoissa (LaVL 25/2006 vp ja LaVL 17/2008 vp) eduskunnan lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, kuinka pitkän ajan valvontamääräys voi olla voimassa. Puitepäätökseen sisällytettiin neuvotteluiden kuluessa useita säännöksiä koskien valvontatoimien kestoa. Artiklan 5 kohdan säännöksillä pyritään täsmentämään valvontatoimien kestoa ja myös 17 ja 20 artiklat sisältävät säännöksiä koskien täytäntöönpanovaltion mahdollisuudesta vaikuttaa valvontatoimien keston. Puitepäätöksen 16 artiklan mukaan valvontatoimien seurantaan sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä. Pakkokeinolain 2 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan matkustuskielto on kumottava, jollei syytettä nosteta 60 päivän kuluessa kiellon määrittämisestä. Tuomioistuin voi pidentää tätä määräaika pidättämiseen oikeutetun virkamiehen pyynnöstä. Vastaava säännös sisältyy uudistetun pakkokeinolain 5 luvun 8 §:n 2 momenttiin. Nyt kyseessä olevan artiklan 5 kohdan mukaan ollessaan täytäntöönpanovaltiona Suomi siis saa tiedon valvontatoimien kestosta samalla, kun valvontatoimia koskeva päätös toimitetaan Suomelle tunnustettavaksi ja täytäntöön pantavaksi. Puitepäätöksen 20 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan täytäntöönpanovaltion on ilmoitettava enimmäisajasta, jona valvontatoimia voidaan seurata täytäntöönpanovaltiossa, jos täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä on tästä määrätty. Puitepäätöksen 11 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan, kun tämä aika on päättynyt, toimivalta seurata valvontatoimia siirtyy takaisin päätöksen tehneelle valtiolle. Puitepäätöksen 11 artiklan 3 kohta sisältää säännöksen toimivaltaisten viranomaisten konsultaatiosta. Kun päätöksen tehnyt valtio saa mainitunlaisen tiedon valvontatoimien kestosta, voi se vielä 13 artiklan 3 kohdan mukaan peruuttaa todistuksen, jos seuranta ei ole aloitettu. Käytännössä tilanteessa, jossa Suomi on täytäntöönpanovaltio, Suomi siis ilmoittaisi päätöksen tehneelle valtiolle, että henkilön valvontaa on mahdollista suorittaa 60 päivää. Toimivaltaisten viranomaisten välisessä konsultaatiossa tunnustamisesta päättävän viranomaisen tulisi selvittää päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle kansallisen lainsäädännön mukaisesta mahdollisuudesta pidentää edellä mainittua aikaa. Kestoa koskevan tiedon saatuaan päätöksen tehneellä valtiolla on edellä mainitun perusteella mahdollisuus peruuttaa todistus. Edellä mainitun perusteella tässä esityksessä ehdotetaan täytäntöönpanolakiin otettavaksi säännös siitä, että valvonnan kestosta on soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään matkustuskiellon voimassa pitämisestä ja kumoamisesta. Lisäksi ehdotetaan, että vieraan valtion pyynnöstä tätä aikaa olisi mahdollista tuomioistuimen päätöksellä pidentää.

Kohdan 6 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on lähetettävä valvontatoimia koskeva päätös ja todistus vain yhteen täytäntöönpanovaltioon kerrallaan.

Kohdan 7 mukaan jos täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen ei ole päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen tiedossa, viimeksi mainitun on suoritettava kaikki tarvittavat tiedustelut, myös Euroopan oikeudellisen verkoston perustamisesta 29 päivänä kesäkuuta 1998 hyväksytyllä neuvoston yhteisellä toiminnalla 98/428/YOS perustetun Euroopan oikeudellisen verkoston yhteysviranomaisten kautta, saadakseen tiedot täytäntöönpanovaltiolta.

Kohdan 8 mukaan jos valvontatoimia koskevan päätöksen ja todistuksen vastaanottavalla täytäntöönpanovaltion viranomaisella ei ole toimivaltaa tunnustaa päätöstä, tämän viranomaisen on viran puolesta lähetettävä päätös ja todistus toimivaltaiselle viranomaiselle.

Tilanteessa, jossa Suomi olisi päätöksen tehnyt valtio, sen harkitseminen, tuleeko puitepäätöksen mukaista menettelyä soveltaa, ajankohtaistuu siinä vaiheessa, kun rikoksesta epäillyllä on pysyvä asuinpaikka toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Otettuaan kiinni rikoksesta epäillyn poliisin ja syyttäjän olisi harkittava, onko henkilöstä tehtävä vangitsemisvaatimus vai onko henkilö vangitsemisen sijasta määrättävä matkustuskieltoon. Harkittavaksi tällöin tulee siis myös se, soveltaisiko puitepäätöksen mukainen menettely kyseiseen tapaukseen vangitsemisen vaihtoehtona eli annetaanko häntä koskeva täytäntöönpanolain mukainen valvontatoimia koskeva päätös. Voimassa olevan pakkokeinolain 1 luvun 10 §:n mukaan poliisin on ennen vangitsemisvaatimuksen tekemistä ilmoitettava siitä syyttäjälle, joka voi ottaa päätettäväkseen kysymyksen vangitsemisvaatimuksen tekemisestä. Vastaava säännös sisältyy uudistetun pakkokeinolain 3 luvun 2 §:ssä. Pakkokeinolain 2 luvun 3 §:n mukaan poliisin on ennen matkustuskieltopäätöksen tekemistä ilmoitettava siitä syyttäjälle, joka voi ottaa päätettäväkseen kysymyksen matkustuskiellosta. Kuten edellä on todettu, matkustuskiellosta päättävästä viranomaisesta säännellään uudistetun pakkokeinolain 5 luvun 4 §:ssä. Poliisin ja syyttäjän tulisi siis yhdessä arvioida se, riittääkö oikeudenkäynnin ja valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi henkilön määrääminen matkustuskieltoon ja häntä koskevan valvontatoimia koskevan päätöksen antaminen sekä puitepäätöksen mukaisen menettelyn soveltaminen vai esitetäänkö epäilyistä vangitsemisvaatimus. Kuten edellä 6 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, esimerkiksi silloin, kun poliisi ja syyttäjä päätyisivät siihen, että puitepäätöksen mukainen menettely riittää, voisi syyttäjä tehdä päätöksen valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämisestä tunnustettavaksi ja täytäntöön pantavaksi henkilön asuinvaltioon. Jos henkilöä esitettäisiin vangittavaksi, tulisi tuomioistuimen arvioida puitepäätöksen mukaisen menettelyn soveltuminen kyseiseen tapaukseen. Myös rikoksesta epäilty itse voisi ehdottaa puitepäätöksen mukaiseen menettelyyn ryhtymistä. Kuten 6 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, tuomioistuimen on oma-aloitteisesti tutkittava vangitsemisen edellytykset ja samalla se, tulisiko henkilö vangitsemisen sijasta määrätä matkustuskieltoon. Yleisesti ottaen harkittaessa puitepäätöksen mukaisen menettelyn soveltumista kulloinkin kyseessä olevaan tapaukseen, tulisi myös harkita nopeutetun menettelyn mahdollisuutta, jolloin rikosasia on mahdollista käsitellä pidätysajan puitteissa.

Arvioitaessa puitepäätöksen mukaiseen menettelyyn ryhtymistä, tulisi pohdittavaksi se, täytyvätkö pakkokeinolaissa säädetyt matkustuskiellon edellytykset. Vaikka nykyisin ulkomaalaisia ei käytännössä määrätä matkustuskieltoon, matkustuskieltoa koskevia säännöksiä voidaan yhtä lailla soveltaa tilanteeseen, jossa rikoksesta epäilty on ulkomaalainen. Näin ollen myös mainittuja matkustuskieltoa koskevia edellytyksiä voidaan arvioida tällaisessa tilanteessa. Esityksessä ehdotetaan täytäntöönpanolakiin otettavaksi säännös, jonka mukaan valvontatoimia koskeva päätös voidaan antaa, jos pakkokeinolaisten mukaiset matkustuskiellon edellytykset täyttyvät. Matkustuskiellon sisällöstä olisi soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään. Henkilöä koskeva valvontatoimia koskeva päätös olisi siis se päätös, joka lähetettäisiin tunnustettavaksi ja täytäntöönpanotavaksi toiseen jäsenvaltioon. Mainitunlaisen päätöksen perusteella henkilöä ei kuitenkaan olisi mahdollista valvoa Suomessa sitä aikaa, kunnes täytäntöönpanovaltio tekee tunnustamista koskevan päätöksen. Näin ollen täytäntöönpanolakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan valvontaan määrätty määrätään matkustuskieltoon siihen asti, kunnes täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen on tehnyt täytäntöönpanopyynnön tunnustamista koskevan päätöksen. Mainittuna väliaikana henkilöä siis valvottaisiin hänestä annettun matkustuskieltomääräyksen nojalla. Se, että ulkomailta pysyvästi asuva henkilö määrättäisiin matkustuskieltoon ja annettaisiin häntä koskeva valvontatoimia koskeva päätös eli hän saisi odottaa valvonnassa täytäntöönpanovaltion tunnustamista koskevan päätöksen tekemistä, vastaisi myös parhaiten puitepäätöksen tavoitteita.

Tilanteessa, jossa puitepäätöksen mukaista menettelyä voitaisiin ylipäättään soveltaa, olisi toimivaltaisen viranomaisen mahdollista olla etukäteen yhteydessä täytäntöönpanovaltion toimivaltaiseen viranomaiseen. Tällaisen yhteydenpidon avulla olisi täytäntöönpanovaltiolle mahdollista etukäteen ilmoittaa, että rikoksesta epäillyllä henkilöllä on pysyvä asuinpaikka täytäntöönpanovaltiossa ja hän suostuu siihen, että valvonta järjestetään kyseisessä valtiossa ja näin ollen puitepäätöksen mukaista menettelyä olisi mahdollista soveltaa. Samassa yhteydessä toimivaltainen viranomaisen olisi mahdollista konsultoida esimerkiksi kieltäytymisperusteiden mahdollisesta soveltumisesta kyseiseen tilanteeseen. Tässä kuvattu konsultaatio auttaisi päätöksen tekemistä siitä, annetaanko rikoksesta epäillyn odottaa täytäntöönpanovaltion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaa päätöstä vapaalla vai tulisiko hänet vangita. Jos konsultaation perusteella näyttäisi todennäköiseltä, että täytäntöönpanopyyntöön suostutaan, olisi perusteltua, että henkilö saisi odottaa oikeudenkäyntiä valvonnassa. Kuitenkin sellaisia tilanteita varten, joissa matkustuskieltomääräystä ei voida pitää riittävänä toimenpiteenä, olisi tarkoituksenmukaista mahdollistaa henkilön määrääminen tutkintavankeuteen tunnustamista koskevan päätöksentekomenettelyn ajaksi.

Rikoksesta epäillyllä olisi muutoksenhakumahdollisuus toimivaltaisen viranomaisen tekemään päätökseen. Varsinainen muutoksenhakuintressi epäillyllä olisi silloin, kun toimivaltainen viranomainen tekee päätöksen siitä, ettei tilanteeseen sovelleta puitepäätöksen mukaista menettelyä. Tässä esityksessä on kuitenkin pidetty perustuslain 21 §:n oikeusturvaa koskevan säännöksen mukaisesti tarkoituksenmukaisena ulottaa muutoksenhakuoikeus kaikkiin toimivaltaisen viranomaisen tekemiin päätöksiin ja näin ollen täytäntöönpanolakiin ehdotetaan otettavaksi muutoksenhakua koskeva säännös. Tilanteita, joissa epäilty hakisi muutosta päätökseen, jolla puitepäätöksen mukaista menette-

lyä on päätetty soveltaa, voidaan käytännössä pitää ilmeisen harvinaisina. Tarkemmin muutoksenhakua koskevia säännöksiä on selostettu lakiehdotuksen perusteluissa.

Artiklaa voidaan muilta osin pitää riittävän tarkkarajaisena ja yksityiskohtaisena sovellettavaksi suoraan. Lainsoveltamisen helpottamiseksi täytäntöönpanolakiin ehdotetaan kuitenkin otettavaksi viittaussäännös siitä Euroopan unionin virallisen lehden numerosta, jossa puitepäättös sekä siirtomenettelyssä käytettävä todistus on julkaistu. Säännöksessä todettaisiin, että valvontatoimia koskevan päätöksen mukana lähetetään artiklan mukainen puitepäättöksen liitteenä oleva lomake.

11 artikla. *Toimivalta seurata valvontatoimia.* Artikla sisältää säännökset valvontatoimien seurantaan koskevasta toimivallasta. Sen 1 kohdan mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on toimivalta seurata valvontatoimia siihen saakka, kunnes täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen on tunnustanut sille toimitetun valvontatoimia koskevan päätöksen ja ilmoittanut päätöksen tehneelle valtiolle tunnustamisesta.

Kohta 2 sisältää listan niistä tilanteista, joissa valvontatoimien seurantaan koskevan toimivallan ollessa täytäntöönpanovaltion toimivaltaisella viranomaisella toimivalta siirtyy takaisin päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle. Ensinnäkin toimivalta siirtyy takaisin päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle silloin, kun valvontatoimien kohteena oleva henkilö on muuttanut laillisen vakinaisen asuinpaikkansa muuhun valtioon kuin täytäntöönpanovaltioon (a alakohta). Toiseksi toimivalta siirtyy, kun päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen on ilmoittanut 13 artiklan 3 kohdan mukaisesti 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua todistuksen peruuttamisesta täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle (b alakohta). Edelleen toimivalta siirtyy, kun päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen on mukauttanut valvontatoimia ja täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen on 18 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti kieltäytynyt seuraamasta näitä mukautettuja valvontatoimia, koska ne eivät ole 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valvontatoimia ja/tai asianomaisen täytäntöönpanovaltion 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoittamia toimia (c alakohta). Alakohdan mukaisilla mukautetuilla valvontatoimilla tarkoitetaan sellaisia valvontatoimia, jotka päätöksen tehnyt valtio on mukauttanut tehdessään 18 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti myöhemmän päätöksen. Käytännössä siis tilanteessa, jossa päätöksen tehnyt valtio on tehdessään myöhempiä päätöksiä mukauttanut valvontatoimen sellaiseksi valvontatoimeksi, joka ei ole 8 artiklan 1 kohdan mukainen tai ei vastaa 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti täytäntöönpanovaltion ilmoittamia valvontatoimia, toimivalta palautuisi päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle. Edelleen toimivalta palautuisi päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, kun 20 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu aika on päättynyt (d alakohta). Mainitulla ajalla tarkoitetaan sitä enimmäisaikaa, jona valvontatoimia voidaan seurata täytäntöönpanovaltiossa. Toimivalta siirtyy päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle lisäksi, jos täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen on päättänyt lopettaa valvontatoimien seuraamisen ja on ilmoittanut asiasta päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle soveltaessaan 23 artiklaa (e alakohta). Artikla 23 sisältää säännökset ilmoituksista, joihin ei saada vastausta.

Kohdan 3 mukaan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion toimivaltaisten viranomaisten on neuvoteltava keskenään valvontatoimien seuraamisen keskeytymisen välttämiseksi mahdollisuuksien mukaan.

Artiklaa voidaan pitää riittävän tarkkarajaisena ja yksityiskohtaisena sovellettavaksi suoraan, joten siitä ei ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolaikiin.

12 artikla. *Päätös täytäntöönpanovaltiossa.* Artikla sisältää säännökset täytäntöönpanovaltiossa tehtävää päätöstä koskevista määräajoista. Sen 1 kohdan mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on mahdollisimman pian ja joka tapauksessa 20 työpäivän kuluessa valvontatoimia koskevan päätöksen ja todistuksen vastaanottamisesta tunnustettava 9 artiklan mukaisesti ja 10 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen lähetetty valvontatoimia koskeva päätös ja toteutettava viipymättä kaikki tarvittavat toimenpiteet valvontatoimien seuraamiseksi, ellei se päättä vedota johonkin 15 artiklassa tarkoitetuista perusteista kieltäytyä tunnustamisesta.

Kohdan 2 mukaan jos 1 kohdassa tarkoitettuun päätökseen on haettu muutosta, valvontatoimien tunnustamista koskevan päätöksen määräaika jatketaan edelleen 20 työpäivällä.

Kohdan 3 mukaan jos täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen ei pysty poikkeuksellisissa olosuhteissa noudattamaan 1 ja 2 kohdassa säädettyjä määräaikoja, sen on ilmoitettava siitä välittömästi päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle ja esitettävä viivästyksen syyt ja arvionsa lopullisen päätöksen antamiseen tarvittavasta ajasta.

Kohta 4 sisältää säännöksen valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamista koskevan päätöksen lykkäämisestä. Sen mukaan toimivaltainen viranomainen voi lykätä päätöksen tekemistä tilanteessa, jossa 10 artiklassa edellytetty todistus on puutteellinen tai selvästi ei vastaa valvontatoimia koskevaa päätöstä. Lykkääminen on mahdollista siihen asti, kun todistuksen täydentämistä tai oikaisemista varten asetettu kohtuullinen määräaika on päättynyt.

Tunnustamisesta päättävää toimivaltaista viranomaista koskevaa ratkaisua on selostettu 6 artiklan perusteluissa. Samassa yhteydessä on selostettu myös mainittujen viranomaisten välistä informointivelvollisuutta koskien Suomeen saapuneita täytäntöönpanopyyntöjä. Kun täytäntöönpanopyyntö saapuu Suomeen tunnustamisesta päättävälle viranomaiselle, sen tulisi arvioida artiklan 4 kohdan mukaisen lykkäämisen tarpeellisuus. Tilanteesta, jossa tunnustamista koskevaa päätöstä on tarve lykätä, on siis kysymys silloin, kun täytäntöönpanopyynnön mukana toimitettu todistus on 4 kohdassa todetuin tavoin puutteellinen. Lisäksi syyttäjän tulisi arvioida 6 artiklan perusteluissa todetuin tavoin kieltäytymisperusteiden mahdollinen soveltuminen kyseessä olevaan tapaukseen. Näiden seikkojen lisäksi tunnustamisesta päättävän viranomaisen arvioitavaksi tulee se, onko täytäntöönpanopyynnön sisältämiä valvontatoimia tarve mukauttaa 13 artiklan mukaisesti.

Kuten edellä on todettu, poliisi huolehtii kansallisesti matkustuskieltoon määrätyn valvonnan. Jos puitepäätöksessä tarkoitetuissa tilanteissa tunnustamista koskevan päätöksen tekisi syyttäjä, asia siirtyisi päätöksenteon jälkeen poliisille, joka voisi aloittaa henkilön valvonnan valvontatoimia koskevan päätöksen mukaisesti henkilön saavuttua Suomeen. Näin ollen sen jälkeen, kun tunnustamista koskeva päätös on tehty, siirtyisi asia poliisille konkreettisen valvonnan järjestämiseksi. Valvonnan kestoa koskevaa ratkaisua on selostettu 10 artiklan 5 kohdan perusteluissa. Jos valvontaan määrätty henkilö rikkoo hänelle asetettuja ehtoja, tulisi keskusrikospoliisiin tai toimivaltaisen syyttäjän ilmoittaa asiasta päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle puitepäätöksen 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tunnustamisesta päättävän viranomaisen olisi myös huolehdittava puitepäätöksen 20 artiklan mukaisten tietojen toimittamisesta päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Suomen ollessa täytäntöönpanoviranomainen, olisi valvontaan määrättyllä oikeus hakea muutosta tunnustamisesta päättävän viranomaisen päätökseen. Muutoksenhakuintressiä valvontaan määrättyllä ei yleensä olisi tilanteessa, jossa tunnustamista koskeva päätös on myönteinen. Sen sijaan tilanteissa, joissa Suomi on täytäntöönpanovaltiona vedonnut johonkin 15 artiklan mukaiseen kieltäytymisperusteeseen ja tehnyt kielteisen päätöksen, saattaisi valvontaan määrättyllä olla intressi hakea muutosta. Perustuslain 21 §:n oikeusturvasäännöksestä johtuen tässä esityksessä on pidetty tarkoituksenmukaisena ulottaa muutoksenhakuoikeus molempiin tilanteisiin, vaikka käytännössä tilanteita, joissa valvontaan määrätty hakee muutosta myönteiseen päätökseen, voidaan pitää ilmeisen harvinaisina. Tarkemmin muutoksenhakua koskevia säännöksiä on selostettu lakiehdotuksen perusteluissa.

Artiklaa voidaan pitää riittävän tarkkarajaisena ja yksityiskohtaisena sovellettavaksi suoraan, joten siitä ei ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolaikiin.

13 artikla. *Valvontatoimien mukauttaminen.* Artikla sisältää säännökset valvontatoimien mukauttamisesta tilanteissa, joissa toimen luonne ei ole täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen. Sen 1 kohdan mukaan jos valvontatoimien luonne ei ole täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen, kyseisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi mukauttaa ne vastaaviin rikoksiin täytäntöönpanovaltion lainsäädännön nojalla sovellettavia valvontatoimia vastaaviksi. Mukautetun valvontatoimen on mahdollisimman pitkälti vastattava päätöksen tehneessä valtiossa määrättyä valvontatoimintaa.

Kohdan 2 mukaan mukautettu valvontatoimi ei saa olla ankarampi kuin alun perin määrätty valvontatoimi.

Kohdan 3 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen voi 20 artiklan 2 kohdan b tai f alakohdassa tarkoitettua tiedon saatuaan päättää peruuttaa todistuksen, jos seuranta ei ole vielä alkanut täytäntöönpanovaltiossa. Tällainen päätös on joka tapauksessa tehtävä ja annettava tiedoksi mahdollisimman pian ja viimeistään kymmenen päivän kuluessa asiaa koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta. Mainitun 20 artiklan 2 kohdan b alakohdassa viitataan ensinnäkin tilanteeseen, jossa täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen on ilmoittanut enimmäisajasta, jona valvontatoimia voidaan seurata täytäntöönpanovaltiossa. Mainitun artiklan alakodossa f viitataan mu-

kauttamista koskevasta päätöksestä ilmoittamiseen. Näissä tilanteissa päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen voi siis päättää peruuttaa todistuksen, jos valvontatoimien seuranta ei ole vielä alkanut.

Mukauttamista koskevan artiklan tarkoituksena on antaa täytäntöönpanovaltiolle joustavuutta seurattessaan valvontatoimia. Tarkoituksena on kuitenkin toteuttaa valvonta siten, että se mahdollisimman pitkälti vastaa päätöksen tehneessä valtiossa määrättyä valvontatoimenpidettä tilanteissa, joissa valvontatoimen luonne ei ole täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen. Käytännössä valvonta mukautettaisiin sellaiseksi kansalliseksi valvontatoimeksi, joka vastaa parhaiten alkuperäistä valvontaa. Jos valvontatoimia koskeva pyyntö sisältää sellaisia valvontatoimia, jotka ovat vieraita Suomen järjestelmälle ja, jos valvonnan mukauttaminen ei ole mahdollista, ei Suomella olisi tällöin velvollisuutta seurata tällaisia valvontatoimia. Kuten edellä on todettu, ainoastaan 8 artiklassa 1 kohdassa lueteltujen valvontatoimien osalta yhteistyö on velvoittavaa ja 8 artiklan 2 kohdassa lueteltujen valvontatoimien osalta jäsenvaltiot voivat päättää, mitä toimia ne ovat valmiita valvomaan. Velvollisuutta ei näin ollen olisi tunnustaa ja seurata Suomen järjestelmälle täysin vieraita valvontatoimia. Lisäksi jos mukauttaminen ei olisi mahdollista tai sitä ei voitaisi vaikeuksitta tehdä, tai jos päätöksen tehnyt valtio ei tyytyisi täytäntöönpanovaltion ilmoittamaan enimmäisaikaan, olisi päätöksen tehneellä valtiolla 3 kohdan mukainen mahdollisuus vetää pois valvonnan siirtoa koskeva pyyntö.

Artiklan mukainen mukauttamiseen toimivaltainen viranomainen olisi se viranomainen, joka vastaavassa kansallisessa tilanteessa tekisi ratkaisun. Käytännössä tämä viranomainen olisi se, joka tekee päätöksen valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta. Täytäntöönpanolakiin ehdotetaan otettavaksi säännös mukauttamisesta päättävästä viranomaisesta. Sen mukaan päätöksen mukauttamisesta tekisi se viranomainen, joka myös kansallisesti päättäisi siirtopyynnössä tarkoitettua toimenpiteestä. Sama viranomainen olisi toimivaltainen tekemään myös mukauttamista koskevan 18 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisen myöhemmän päätöksen, kun kysymys on tilanteesta, jossa Suomi on täytäntöönpanovaltio.

14 artikla. Kaksoisrangaistavuus. Artikla sisältää säännökset kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta. Sen 1 kohta sisältää säännöksen tilanteista, joissa täytäntöönpanovaltiolla on velvollisuus tunnustaa valvontatoimia koskeva päätös tutkimatta kaksoisrangaistavuuden täyttymistä eli sitä, onko teko, josta valvontaan määrättyä henkilöä epäillään, rangaistava täytäntöönpanovaltion lain mukaan. Kohta 1 sisältää myös listan niistä rikoksista, joissa kaksoisrangaistavuutta ei ole sallittua edellyttää. Lisäedellytys on, että niistä voi päätöksen tehneessä valtiossa seurata vankeusrangaistus tai vapaudenmenetyksen käsittävä toimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta. Listassa mainitut 32 rikosta vastaavat eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaista luetteloa. Luettelo sisältyy myös EU-luovuttamislain, jolla mainittu puitepäätös on pantu täytäntöön, 3 §:n 2 momenttiin. Vastaava luettelo sisältyy muun muassa jäädyttämispuitepäätöksen 3 artiklan 2 kohtaan ja eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen 14 artiklan 2 kohtaan. Luettelo vastaa myös tuomittujen siirtoa koskevan puitepäätöksen 7 artiklan 1 kohdan mukaista luetteloa sekä valvontatoimenpiteitä ja vaihtoehtoisia seuraamuksia koskevan puitepäätöksen 10 artiklan 1 kohdan mukaista luetteloa.

Kohdan 2 mukaan neuvosto voi yksimielisesti ja kuultuaan Euroopan parlamenttia Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 39 artiklan 1 kohdassa säädetyin edellytyksin päättää milloin hyvänsä lisätä muita rikoslajeja 1 kohdassa olevaan luetteloon. Neuvosto tarkastelee sille puitepäätöksen 27 artiklan mukaisesti toimitetun kertomuksen perusteella, olisiko luetteloa laajennettava tai muutettava.

Kohdan 3 mukaan muiden kuin 1 kohdassa mainittujen rikosten osalta täytäntöönpanovaltio voi asettaa valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisen edellytykseksi, että päätös liittyy tekoihin, jotka katsotaan myös täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti rikoksiksi niiden tunnusmerkistöstä tai kuvauksesta riippumatta.

Kohdan 4 mukaan jäsenvaltio voi perustuslaillisista syistä ilmoittaa neuvoston pääsihteeristölle tämän puitepäätöksen hyväksymisen yhteydessä toimitettavalla julistuksella, että se ei sovelle 1 kohtaa joihinkin tai kaikkiin kyseisessä kohdassa mainittuihin rikoksiin. Tällainen julistus voidaan peruuttaa milloin tahansa. Tällaiset julistukset tai niitä koskevat peruutukset julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Harkittaessa kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta luopumista, on otettava huomioon ennen muuta puitepäätöksessä säännellyn yhteistyön tarkoitus. Suomi on Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisessä rikosoikeudellisessa yhteistyössä yleisesti kannattanut kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta luopumista listarikostilanteissa. Keskeisenä perusteena tälle on se, että vastavuoroisen tunnustamisen periaatteelle pohjautuva järjestelmä mahdollistaa yhteistyön oikeusjärjestelmiltään erilaisten jäsenvaltioiden välillä ilman, että olisi tarvetta harmonisoida jäsenvaltioiden aineellista rikoslainsäädäntöä. Listarikosmallissa ei vaarana ole myöskään se, että Suomi sitoutuisi tunnustamaan sen oikeusjärjestelmälle täysin vieraita kriminalisointeja, koska luetteloon sisältyvät rikokset on kriminalisoitu myös Suomen rikoslainsäädännössä, joskin eroja on rikosten tunnusmerkistöissä. Kaksoisrangaistavuudesta luopumisella on myös menettelylliset etunsa, koska täytäntöönpanoviranomaisen ei tarvitse tarkoin tutkia pyynnössä kuvatun teon tunnusmerkistöä voidakseen arvioida, onko teko asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikos. Kaksoisrangaistavuudesta luopumista puoltaa myös nyt käsiteltävän puitepäätöksen nimenomainen tarkoitus. Puitepäätöksessä säännelty tyyppitilanne on se, että valvontatoimi on määrätty täytäntöönpanovaltiossa asuvalle henkilölle, jolla ei ole juuri muita yhteyksiä päätöksen tehneeseen valtioon kuin siellä epäillyksi tehty rikos. Näin ollen sen estäminen, että henkilö joutuu eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa vuoksi, valvontatoimea tulisi voida seurata Suomessa riippumatta siitä, olisiko epäiltynä oleva teko Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä ollut rikos. Tämäkään ei toisaalta merkitsisi sitä, että Suomessa jouduttaisiin valvomaan Suomen oikeusjärjestelmälle täysin vieraista kriminalisoinneista määrättyjä valvontatoimia, koska epäillyn teon joka tapauksessa tulisi sisältyä rikosluetteloon. Näillä perusteilla esityksessä ehdotetaan, että Suomi luopuisi kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta 14 artiklan 1 kohdan pääsäännön mukaisesti, eikä siten antaisi 4 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta.

Muiden kuin listarikosten osalta kaksoisrangaistavuutta edellytettäisiin. EU-luovuttamis- ja jäädyttämislakien vastaavissa säännöksissä on käytetty muotoilua ”on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä rikos”. Viimeksi mainitun muotoilun on tarkoitettu kattavan myös niin sanotut kansallisesti rajoittuneet rikokset. Siten kaksoisrangaistavuus täyttyy esimerkiksi jos kyse on päätöksen tehneessä valtiossa epäil-

lystä veropetoksesta, joka kohdistuu kyseisen valtion julkisiin varoihin, edellyttäen, että epäilty teko vastaavissa olosuhteissa Suomessa olisi veropetos tai muu rangaistavaksi säädetty teko.

Erityisesti siitä syystä, että 14 artikla jättää jäsenvaltiolle harkintaa sen suhteen, edellyttääkö se kaksoisrangaistavuutta myös listarikoksissa vai ei, täytäntöönpanolakiin ehdotetaan otettavaksi asiasisältöinen säännös siitä, että Suomeen siirrettävien valvontatoimien seurannan edellytyksenä ei listarikostapauksissa ole, että epäilty rikos, jonka perusteella valvontatoimi on henkilölle määrätty, olisi rangaistava myös Suomen lain mukaan. Säännökseen kirjattaisiin myös, että muissa kuin listarikostilanteissa valvontatoimien seurannan edellytyksenä olisi, että epäilty teko, jonka perusteella valvontatoimi on henkilölle määrätty, on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä rikos. Tähän ratkaisuun on päädytty, koska rajanveto sen suhteen, milloin valvonnan siirtoa koskevaan pyyntöön tulisi kaksoisrangaistavuuden puuttuessa suostua ja milloin ei, voisi käytännössä olla vaikeaa. Esityksessä on näin ollen päädytty siihen, että muissa kuin listarikoksissa valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisen edellytyksenä olisi, että epäilty teko on tai vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi rangaistava myös Suomen lain mukaan. Tämä ratkaisu vastaisi myös muiden vastavuoroisen tunnustamisen puitepäästösten täytäntöönpanolaeissa valittuja ratkaisuja.

15 artikla. *Perusteet tunnustamisesta kieltäytymiselle.* Artikla sisältää säännökset tilanteista, joissa täytäntöönpanovaltio voi kieltäytyä tunnustamasta valvontatoimia koskevaa päätöstä. Täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomaislainen voi kieltäytyä tunnustamasta valvontatoimia koskevaa päätöstä ensinnäkin, jos 10 artiklassa tarkoitettu todistus on puutteellinen tai se selvästi ei vastaa valvontatoimia koskevaa päätöstä eikä sitä ole täydennetty tai oikaistu täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa (a alakohta).

Kieltäytyminen on mahdollista myös, jos 9 artiklan 1 kohdassa, 9 artiklan 2 kohdassa tai 10 artiklan 4 kohdassa esitetyt perusteet eivät täyty (b alakohta). Mainituissa kohdissa viitataan siihen, mihin jäsenvaltioon valvontatoimia koskeva päätös voidaan lähettää ja siihen, että todistus voi sisältää ainoastaan 8 artiklan 1 kohdassa lueteltuja valvontatoimia tai niitä 2 kohdan mukaisia toimia, joita jäsenvaltio on ilmoittanut voivansa valvoa. Kuten 9 artiklan perusteluissa on todettu, esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, jossa henkilöllä ei olisi tosiasiallista pysyvää asuinpaikkaa Suomessa, olisi mahdollista soveltaa tätä kieltäytymisperustetta.

Edelleen kieltäytyminen on mahdollista, jos valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustaminen olisi *ne bis in idem* -periaatteen vastaista (c alakohta). Kohta mahdollistaa kieltäytymisen sillä perusteella, että epäiltynä oleva rikos on jo lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Kieltäytyminen on mahdollista myös silloin, kun valvontatoimia koskeva päätös liittyy 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ja, jos täytäntöönpanovaltio on antanut 14 artiklan 4 kohdan mukaisen julistuksen, 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa tekoon, joka ei olisi rikos täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan; vero-, tulli- ja valuutta-asioiden osalta päätöksen täytäntöönpanosta ei kuitenkaan voida kieltäytyä sillä perusteella, että täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä ei määrätä saman-

tyyppisiä veroja tai se ei sisällä veroja, tulleja tai valuuttatoimia koskevia samantyyppisiä säännöksiä kuin päätöksen tehneen valtion lainsäädäntö (d alakohta). Näin ollen alakohdan mukainen kieltäytymisperuste mahdollistaa valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta kieltäytymisen kaksoisrangaistavuuden puuttumisen vuoksi. Vero-, tulli- ja valuutta-asioiden osalta valvontatoimia koskevan pyynnön tunnustamisesta ei kuitenkaan voida kieltäytyä sillä perusteella, että täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä ei määrätä samantyyppisiä veroja tai se ei sisällä veroja, tulleja tai valuuttatoimia koskevia samantyyppisiä säännöksiä kuin tuomion antaneen valtion lainsäädäntö. Kuten edellä on selostettu, tarkoituksena ei ole, että Suomi antaisi 14 artiklan 4 kohdan mukaisen ilmoituksen kaksoisrangaistavuuden edellyttämisestä listarikostilanteissa. Näin ollen Suomi voisi kieltäytyä valvontatoimia koskevan pyynnön tunnustamisesta kaksoisrangaistavuuden vuoksi ainoastaan silloin, kun valvontatoimi on määrätty muusta kuin epäilystä listarikoksesta. Aikaisemmin selostetun mukaisesti esityksessä ehdotetaan, että muissa kuin listarikostilanteissa kaksoisrangaistavuus asetettaisiin poikkeuksetta edellytykseksi valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamiselle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kieltäytymisperuste on ehdoton, mutta perusteesta ei olisi välttämättä ottaa erillistä kieltäytymisperustetta täytäntöönpanolakiin, koska kaksoisrangaistavuus muissa kuin listarikostilanteissa olisi aiemmin selostetuvin tavoin edellytys valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamiselle ja valvontatoimien seuraamiselle Suomessa.

Edelleen kieltäytyminen on mahdollista, jos syyteoikeus on vanhentunut täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan ja liittyy tekoon, joka täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan kuuluu täytäntöönpanovaltion toimivaltaan (e alakohta) tai, jos täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan on olemassa koskemattomuus, joka estää valvontatoimien seurannan (f alakohta).

Kieltäytyminen on lisäksi mahdollista, jos henkilöä ei täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan voida ikänsä puolesta asettaa rikosoikeudelliseen vastuuseen teosta, jonka johdosta valvontatoimia koskeva päätös on annettu (alakohta g). Esimerkiksi tilanteessa, jossa Suomessa perheensä kanssa asuvaa 14-vuotiasta epäiltäisiin toisessa jäsenvaltiossa rikoksesta, jonka johdosta hänet voitaisiin määrätä tutkintavankeuteen, voitaisiin täytäntöönpanopyyntöön suostumista pitää perusteltuna ottaen huomioon, että hän saisi odottaa oikeudenkäyntiä siellä, missä myös hänen muu perheensä on. Päätöksen tehneen valtion viranomaisen kanssa olisi tällöin neuvoteltava mahdollisuudesta toteuttaa valvonta Suomen lainsäädännön mukaisin lastensuojelullisin toimenpitein.

Kieltäytyminen olisi lisäksi mahdollista, jos täytäntöönpanovaltion olisi valvontatoimien rikkomisen tapauksessa kieltäydyttävä luovuttamasta asianomaista henkilöä euroopalaisen pidätysmääräyksen mukaisesti (h alakohta).

Artiklan 2 kohdassa säädetään viranomaisten välisestä konsultaatiovelvollisuudesta. Sen mukaan ennen kuin täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen tekee 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa päätöksen olla tunnustamatta valvontatoimia koskevaa päätöstä, sen on neuvoteltava päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen kanssa asianmukaisella tavalla ja tarvittaessa pyydettävä sitä toimittamaan viipymättä kaikki tarvittavat lisätiedot.

Kohdan 3 mukaan jos täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen katsoo, että valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta voitaisiin kieltäytyä eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan 1 kohdan h alakohdan perusteella, mutta on kuitenkin valmis tunnustamaan valvontatoimia koskevan päätöksen ja seuraamaan päätöksen mukaisia valvontatoimia, sen on ilmoitettava asiasta päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle ja esitettävä mahdollisen kieltäytymisen syyt. Tässä tapauksessa päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen voi päättää peruuttaa todistuksen 13 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Jos päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen ei peruuta todistusta, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi tunnustaa valvontatoimia koskevan päätöksen ja seurata päätöksen mukaisia valvontatoimia, mutta samalla on selvää, että asianomaista henkilöä ei ehkä luovuteta eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa henkilön valvonta täytäntöönpanovaltiossa sellaisissa tilanteissa, joissa henkilön myöhempi luovuttaminen ei olisi mahdollista. Säännöksellä mahdollistetaan myös se, että päätöksen tehnyt valtio voi ennakoitavissa olevan luovuttamisesta kieltäytymisen johdosta vetää valvontatoimia koskevan päätöksen pois.

Artiklassa mainittuja kieltäytymisperusteita on pidettävä riittävän tarkkarajaisina ja yksityiskohtaisina sovellettavaksi suoraan. Esityksessä ei ehdoteta, että kieltäytymisperusteet muutettaisiin ehdottomiksi. Näin ollen kieltäytymisperusteista ei ehdoteta otettavaksi asiasisältöisiä säännöksiä täytäntöönpanolakiin. Kuten 6 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta kieltäytymisestä päättäisi syyttäjä.

16 artikla. *Valvontaan sovellettava lainsäädäntö.* Artiklan mukaan valvontatoimien seurantaan sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä.

Artikla merkitsee sitä, että Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, valvontatoimia koskevan päätöksen mukainen valvonta järjestettäisiin kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Valvontatoimien konkreettinen seuranta tapahtuisi siis Suomen lain mukaan. Tällä ei kuitenkaan tarkoiteta sitä, että kaikkia pakkokeinolain mukaisia menettelysäännöksiä noudatettaisiin, vaan puitepäätöksen mukaiseen menettelyyn noudatettaisiin ehdotetun täytäntöönpanolain säännöksiä. Esimerkiksi tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen ei olisi mahdollista kumota matkustuskieltoa voimassa olevan pakkokeinolain 2 luvun 6 §:n mukaisesti silloin, kun edellytyksiä sen voimassa pitämiseen ei ole. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, ettei tunnustamisesta päättävän viranomaisen olisi mahdollista tutkia uudelleen päätöksen tehneen valtion viranomaisen antaman valvontatoimia koskevan päätöksen antamisen edellytyksiä tai muitakaan siihen liittyviä tosiseikkoja, vaan näiden seikkojen arviointi kuuluisi päätöksen tehneen valtion toimivaltaan.

Artiklaa voidaan pitää riittävän tarkkarajaisena ja yksityiskohtaisena sovellettavaksi suoraan, joten siitä ei ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolakiin.

17 artikla. *Valvontatoimien seuraamisen jatkaminen.* Artiklan mukaan kun 20 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu aika on päättymässä ja valvontatoimet ovat edelleen tarpeen, päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen voi pyytää täytäntöön-

panovaltion toimivaltaista viranomaista jatkamaan valvontatoimien seuraamista ottaen huomioon kyseessä olevan tapauksen olosuhteet ja ennakoitavissa olevat seuraukset henkilön kannalta, jos sovellettaisiin 11 artiklan 2 kohdan d alakohtaa. Viimeksi mainittu alakohta koskee toimivallan siirtymistä takaisin päätöksen tehneelle valtiolle. Päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava, miten kauan seuraamista on todennäköisesti jatkettava. Täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomaisen tekee tätä pyyntöä koskevan päätöksen kansallisen lainsäädännön mukaan ja ilmoittaa tarvittaessa seuraamisen jatkamista koskevan enimmäisajan. Näissä tapauksissa voidaan soveltaa 18 artiklan 3 kohtaa. Artiklan tarkoituksena on 10 artiklan 5 kohdan tavoin täsmentää valvontatoimien kestoa.

Artiklaa voidaan pitää riittävän tarkkarajaisena ka yksityiskohtaisena sovellettavaksi suoraan, joten siitä ei ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolaikiin.

18 artikla. *Toimivalta kaikkien myöhempien päätösten tekemiseen ja sovellettava lainsäädäntö.* Artikla sisältää säännökset toimivallasta ja sovellettavasta lainsäädännöstä koskien myöhempien päätösten tekemistä. Sen 1 kohdan mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on toimivalta tehdä kaikki myöhemmät päätökset, jotka liittyvät valvontatoimia koskevaan päätökseen, sanotun kuitenkin vaikuttamatta 3 artiklan soveltamiseen. Tällaisiin myöhempisiin päätöksiin kuuluvat erityisesti valvontatoimia koskevan päätöksen uusiminen, tarkistaminen ja peruuttaminen (a kohta), valvontatoimien mukauttaminen (b kohta) ja pidätysmääräyksen tai muun vastaavan täytäntöönpanokelpoisen oikeudellisen päätöksen antaminen (c kohta).

Kohdan 2 mukaan 1 kohdan nojalla tehtyihin päätöksiin sovelletaan päätöksen tehneen valtion lainsäädäntöä.

Kohdan 3 mukaan jos täytäntöönpanovaltion kansallinen lainsäädäntö sitä edellyttää, sen toimivaltainen viranomaisen voi päättää käyttää puitepäätöksessä säädettyä tunnistamismenettelyä saattaakseen 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja päätökset voimaan kansallisessa oikeusjärjestelmässään. Tämä tunnustaminen ei johda tunnustamisesta kieltäytymisen perusteiden uuteen tarkasteluun.

Kohdan 4 mukaan, jos päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomaisen on mukauttanut valvontatoimia edellä olevan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomaisen voi mukauttaa kyseisiä mukautettuja toimia 13 artiklan mukaisesti siinä tapauksessa, että mukautettujen valvontatoimien luonne ei ole täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen (a kohta) tai kieltäytyä seuraamasta mukautettuja valvontatoimia, jos nämä toimet eivät ole 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valvontatoimia ja/tai jos ne eivät ole asianomaisen täytäntöönpanovaltion 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoittamia toimia (b kohta).

Kohdan 5 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella 1 kohdan nojalla oleva toimivalta ei rajoita oikeudenkäyntiä, joka voidaan aloittaa asianomaista henkilöä vastaan täytäntöönpanovaltiossa hänen kyseisessä valtiossa tekemiensä muiden kuin niiden rikosten johdosta, joihin valvontatoimia koskeva päätös perustuu.

Artiklan mukaisten myöhempien päätösten tekemiseen on toimivalta edellä selostetun mukaisesti päätöksen tehneellä valtiolla. Myöhempien päätösten tekeminen konkretisoi- tuu esimerkiksi tilanteessa, jossa valvontaan määrätty henkilö ei ole noudattanut hänelle määrättyjä valvontatoimia. Myöhempi päätös valvontatoimia koskevan päätöksen peruuttamisesta voi konkretisoida myös esimerkiksi silloin, kun valvontatoimia koskevan päätöksen voimassapitämisen edellytyksiä ei enää ole. Myöhempi päätös on mahdollista tehdä myös esimerkiksi silloin, kun valvontatoimia koskevan päätöksen antamisen edellytykset ovat muuttuneet. Tällaisissa tilanteissa päätöksen tehneellä valtiolla olisi siis oikeus 1 kohdan mukaisten myöhempien päätösten tekemiseen. Näin ollen päätöksen tehnyt valtio voisi esimerkiksi tehdä uudistetun valvontatoimia koskevan päätöksen, mukauttaa valvontatoimia tai antaa valvontaan määrätystä eurooppalaisen pidätysmääräyksen. Jos kysymys on uusitusta päätöksestä tai valvontatoimien mukauttamisesta, on täytäntöönpanovaltiolla mahdollisuus käyttää puitepäätöksen mukaista tunnustamismenettelyä, jos sen kansallinen lainsäädäntö sitä edellyttää, mutta se ei kuitenkaan voi vedota puitepäätöksen mukaisiin kieltäytymisperusteisiin. Kun kyseessä on mukauttamista koskeva myöhempi päätös, on täytäntöönpanovaltiolla oikeus vielä mukauttaa päätöksen tehneen valtion mukautettu valvontatoimi. Tällöin sillä on myös oikeus olla seuraamatta mainittuja mukautettuja valvontatoimia, jos toimet eivät ole 8 artiklan 1 kohdan mukaisia toimia tai, jos toimet eivät ole sellaisia, joita täytäntöönpanovaltio on ilmoittanut 8 artiklan 2 kohdan perusteella valvovansa.

Voimassa olevan pakkokeinolain 2 luvun 5 § sisältää säännöksen matkustuskieltoa koskevan päätöksen muuttamisesta, 6 § sisältää säännökset matkustuskiellon kumoamisesta ja 8 § säännökset matkustuskiellon rikkomisesta aiheutuvista seuraamuksista. Mainitun luvun 5 §:n mukaan matkustuskieltoa tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua määrääystä saadaan muuttuneiden olosuhteiden vuoksi tai tärkeästä syystä muuttaa. Vastaava säännös sisältyy uudistetun pakkokeinolain 5 luvun 7 §:ään. Päätöksen tällaisista matkustuskieltoa koskevista kansallisista päätöksistä tekee matkustuskiellosta päättävä viranomainen, jota koskevaa lainsäädäntöä on selostettu 6 artiklan perusteluissa. Luvun 6 §:n mukaan matkustuskielto on kumottava heti, kun edellytyksiä sen voimassa pitämiseen ei enää ole. Matkustuskielto on kumottava, jollei syytetä nosteta 60 päivän kuluessa kiel- lon määräämisestä. Pykälä sisältää säännökset myös mainitun määräajan pidentämisestä ja matkustuskieltoon määrätyn oikeudesta saattaa kysymys pidättämiseen oikeutetun virkamiehen määräämän matkustuskiellon voimassa pitämisestä tuomioistuimen tutkit- tavaksi. Viimeksi mainitussa tilanteessa tuomioistuimen on kumottava kielto tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräys kokonaan tai osittain, jos se varattuaan asianomaiselle pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle tilaisuuden tulla kuulluksi katsoo, ettei mat- kustuskiellon pitämiseen sellaisenaan voimassa ole edellytyksiä. Matkustuskiellon ku- moamisesta säädetään uudistetun pakkokeinolain 5 luvun 8 §:ssä. Matkustuskiellon rik- komisesta aiheutuvia seuraamuksia koskevan 8 §:n mukaan, jos matkustuskieltoon mää- rätty rikkoo kieltoa tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja määräyksiä taikka pakenee, ryh- tyy valmistelemaan pakoa tai jatkaa rikollista toimintaa, hänet saadaan pidättää ja vangit- ta. Jos hänelle tuomittu ehdoton vankeusrangaistus on jo tullut täytäntöönpanokelpoi- seksi, se saadaan panna heti täytäntöön. Vastaava säännös sisältyy uudistetun pakkokei- nolain 5 luvun 10 §:ään.

Kuten edellä 3 kohdassa on todettu, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi päättää käyttää puitepäätöksessä säädettyä tunnustamismenettelyä saattaakseen 1

kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut päätökset voimaan kansallisessa oikeusjärjestelmässään, jos sen kansallinen lainsäädäntö sitä edellyttää. Käytännössä säännös tarkoittaisi valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamista koskevan uuden menettelyn käyttöönottamista kuitenkin siten, ettei kieltäytymisperusteisiin ole mahdollista vedota. Suomen kansallisen lainsäädännön ei voida katsoa edellyttävän tällaista uutta, muodollista tunnustamista koskevan päätöksen tekemistä eikä sitä ole myöskään pidettävä tarpeellisena, koska täytäntöönpanovaltiolla on siinä tapauksessa, kun kyse on 1 kohdan b alakohdan mukaisesta mukauttamispäätöksestä, oikeus tehdä 4 kohdan mukaisia päätöksiä. Täytäntöönpanovaltiolla on näin ollen oikeus mukauttaa päätöksen tehneen valtion mukauttama valvontatoimi tai se voi myös kieltäytyä seuraamasta valvontatoimia, jos nämä toimet eivät ole 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valvontatoimia tai, jos ne eivät ole täytäntöönpanovaltion 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoittamia toimia. Tällä perusteella tässä esityksessä ei ehdoteta otettavaksi täytäntöönpanolakiin 3 kohdan tunnustamismenettelyä koskevia säännöksiä.

Artikla edellyttää tarkentavaa säännöstä otettavaksi täytäntöönpanolakiin siitä, mikä viranomainen on toimivaltainen tekemään 1 kohdassa tarkoitetun myöhemmän päätöksen. Lisäksi artikla edellyttää tarkentavaa säännöstä siitä, mikä viranomainen on toimivaltainen päättämään 4 kohdan a alakohdan mukaisesta mukauttamisesta.

Toimivaltaista viranomaista koskevaa ratkaisua tilanteessa, jossa Suomi on päätöksen tehnyt valtio ja näin ollen toimivaltainen tekemään päätöksen valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämistä tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon, on selostettu toimivaltaisia viranomaisia koskevan 6 artiklan perusteluissa. Kuten perusteluissa on todettu, tässä esityksessä ehdotetaan, että toimivaltaisia viranomaisia tekemään päätöksen valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämistä tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon olisivat vangitsemisvaatimusta käsittelevät tuomioistuimet ja syyttäjät. Syyttäjä olisi toimivaltainen viranomainen esimerkiksi silloin, kun kysymys on esitutkinnassa määrätystä matkustuskiellosta. Tässä esityksessä ehdotetaan, että myös 1 kohdassa tarkoitettujen myöhempien päätösten tekemiseen toimivaltaisia viranomaisia olisivat edellä mainitut tuomioistuimet tai virallinen syyttäjä. Tämä olisi linjassa toimivaltaisia viranomaisia koskevat 6 artiklan mukaisen ratkaisun kanssa ja näin ollen 1 kohdassa mainitun myöhemmän päätöksen tekisi se viranomainen, joka päättää kulloisessakin tilanteessa myös koskevan päätöksen lähettämistä tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon. Näin ollen tämä viranomainen olisi tuomioistuin tai syyttäjä. Kuitenkin 1 kohdan c alakohdan mukaisesta pidättämismääräyksestä päätöksen tekisi syyttäjä. Tämä ratkaisu olisi linjassa EU-luovuttamislain 54 §:n kanssa.

Kun kyseessä on tilanne, jossa Suomi on täytäntöönpanovaltio, ehdotetaan, että 4 kohdan a alakohdan mukaisesta mukauttamisesta toimivaltainen olisi päättämään sama viranomainen kuin, joka on toimivaltainen päättämään 13 artiklan mukaisesta mukauttamisesta. Näin ollen myös 4 kohdan a alakohdan mukaisesta mukauttamisesta päättäisi se viranomainen, joka myös kansallisesti päättäisi siirtopyynnössä tarkoitettua toimenpiteestä. Käytännössä viranomainen olisi tunnustamisesta päättävä viranomainen. Artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisessa tilanteessa ei ole kysymys varsinaisten kieltäytymisperusteiden soveltamisesta vaan samankaltaisesta tilanteesta kuin, jossa täytäntöönpanovaltio on alkuperäisen valvontatoimia koskevan päätöksen vastaanottaessaan. Tarkoituksenmukaista on säilyttää samanlaiset ratkaisut näissä mainituissa tilanteissa. Näin

ollen täytäntöönpanolakiin ei ole tarve ottaa säännöstä 4 kohdan b alakohdan mukaisesta kieltäytymisestä päättävästä viranomaisesta.

19 artikla. *Asianomaisten viranomaisten velvollisuudet.* Artikla sisältää säännökset viranomaisten velvollisuuksista. Sen 1 kohdan mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi milloin tahansa valvontatoimien seurannan aikana pyytää päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselta viranomaiselta tietoja siitä, tarvitaanko valvontatoimien seurantaa edelleen. Päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on vastattava pyyntöön viipymättä ja tarvittaessa tehtävä 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu myöhempi päätös.

Kohdan 2 mukaan ennen kuin 10 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu määräaika on kulunut umpeen, päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on viran puolesta tai täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä täsmennettävä, kuinka pitkän aikaa määräajan jälkeen se arvioi toimien seurantaa vielä tarvittavan, jos sitä tarvitaan. Myös näiden säännösten tarkoituksena on 10 artiklan 5 kohdan ja 17 artiklan tavoin täsmentää valvontatoimien kestoa.

Kohdan 3 mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava välittömästi päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle valvontatoimen rikkomisesta ja kaikista muista seikoista, jotka voisivat antaa aihetta 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua myöhemmän päätöksen tekemiseen. Ilmoitus on tehtävä käyttäen liitteessä II esitettyä vakiolomaketta.

Kohdan 4 mukaan asianomaisen henkilön kuulemiseksi voidaan käyttää kansainvälisen ja Euroopan unionin oikeuden välineiden, jotka mahdollistavat puhelin- ja videokokousten käytön henkilöiden kuulemisessa, mukaista menettelyä ja ehtoja soveltuvin osin erityisesti silloin, kun päätöksen tehneen valtion lainsäädännön mukaan henkilöä on kuultava asian käsittelyn yhteydessä ennen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua päätöksen tekemistä.

Kohdan 5 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava välittömästi täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle kaikista 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista päätöksistä ja siitä, että valvontatoimia koskevaa päätöstä vastaan on haettu muutosta.

Kohdan 6 mukaan jos valvontatoimia koskevaan päätökseen liittyvä todistus on peruutettu, täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on lopetettava määrätyt toimet heti, kun päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen on ilmoittanut sille asiasta asianmukaisesti. tarvitaanko valvontatoimien seurantaa edelleen kulloisessakin tilanteessa. Päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on vastattava pyyntöön viipymättä ja tarvittaessa tehtävä 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu myöhempi päätös.

Artikla sisältää säännökset niistä tiedoista, jotka sekä päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen että täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava toisilleen. Kun kysymys on 2 ja 5 kohtien mukaisesta päätöksen tehneen valtion toimivaltaista viranomaista koskevasta velvollisuudesta, mainittujen tietojen toimit-

tamisesta vastaisi se viranomainen, joka on tehnyt täytäntöönpanopyynnön lähettämistä koskevan päätöksen. Tämä viranomainen on yleensä myös se viranomainen, joka päättää myös 18 artiklan mukaisista myöhemmistä päätöksistä. Näin ollen mainittujen tietojen toimittamisesta vastaisi käytännössä joko tuomioistuin tai syyttäjä. Tilanteessa, jossa 18 artiklan mukaisen myöhemmän päätöksen tekee eri viranomainen kuin se, joka on tehnyt täytäntöönpanopyynnön lähettämistä koskevan päätöksen, vastaisi myöhemmän päätöksen tehnyt viranomainen myös artiklan 5 kohdan mukaisesta myöhempiä päätöksiä koskevasta informointivelvollisuudesta. Tällaisesta tilanteesta voisi olla kysymys esimerkiksi silloin, kun tuomioistuin on päättänyt täytäntöönpanopyynnön lähettämistä, mutta syyttäjä on päättänyt eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta. Tällöin tarkoituksenmukaista olisi, että syyttäjä hoitaisi myös 5 kohdan mukaisen informointivelvollisuuden. Useimmissa tapauksissa artiklan mukaisesta informointivelvollisuudesta vastaisi se viranomainen, joka on tehnyt myös täytäntöönpanopyynnön lähettämistä koskevan päätöksen.

Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio artiklan 3 kohdan mukaisesta informointivelvollisuudesta vastaisi käytännössä keskusrikospoliisi, koska henkilön konkreettinen valvonta on poliisin tehtävä ja näin ollen keskusrikospoliisi saa tiedon siitä, jos valvontaan määrätty henkilö on rikkonut hänelle asetettuja ehtoja. Tilanteessa, jossa syyttäjällä olisi tieto siitä, että valvontaan määrätty on rikkonut hänelle asetettuja ehtoja, voisi myös syyttäjä huolehtia 3 kohdan mukaisen ilmoituksen tekemisestä.

Artiklaa voidaan pitää riittävän tarkkarajaisena ja yksityiskohtaisena sovellettavaksi suoraan, joten siitä ei ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolaikiin.

20 artikla. *Täytäntöönpanovaltion toimittamat tiedot.* Artiklan 1 kohdan mukaan valvontatoimia koskevan päätöksen todistuksineen vastaanottaneen täytäntöönpanovaltion viranomaisen, jolla ei ole toimivaltaa tunnustaa sitä, on ilmoitettava päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, mille viranomaiselle se on lähettänyt päätöksen ja todistuksen 10 artiklan 8 kohdan mukaisesti.

Kohdan 2 mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava viipymättä päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisella tavalla, josta jää kirjallinen todiste, kaikista asianomaisen henkilön asuinpaikan muutoksista (a alakohta). Lisäksi sen on ilmoitettava enimmäisajasta, jona valvontatoimia voidaan seurata täytäntöönpanovaltiossa, jos täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä on tästä määrätty (b alakohta). Myös tämän alakohdan tarkoituksena on 10 artiklan 5 kohdan, 17 ja 19 artiklan tavoin täsmentää valvontatoimien kestoja. Edelleen täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava siitä, että valvontatoimien seuranta on käytännössä mahdotonta siksi, että henkilöä ei tavoiteta täytäntöönpanovaltion alueelta sen jälkeen, kun valvontatoimia koskeva päätös ja todistus on toimitettu täytäntöönpanovaltiolle, jolloin täytäntöönpanovaltiolla ei ole velvollisuutta seurata valvontatoimia (c alakohta). Lisäksi sen on ilmoitettava, siitä, että valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta tehtyä päätöstä vastaan on pantu vireille oikeussuojakeino (d alakohta). Edelleen sen on ilmoitettava lopullisesta päätöksestä tunnustaa valvontatoimia koskeva päätös ja ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin valvontatoimien seuraamiseksi (e alakohta), päätöksestä mukauttaa valvontatoimia 13 artiklan mukaisesti (f alakohta).

sekä päätöksestä olla tunnustamatta valvontatoimia koskevaa päätöstä ja ottamatta vastuuta valvontatoimien seurannasta 15 artiklan mukaisesti päätöstä koskevina perusteluina (g alakohta).

Artikla sisältää säännökset niistä tiedoista, jotka täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle. Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio artiklan mukaisten tietojen toimittamisesta vastaisi se viranomainen, joka on päättänyt Suomeen saapuneen valvontatoimia koskeneen päätöksen tunnustamisesta. Tämä viranomainen olisi 6 artiklan perusteluissa todetuin tavoin joko keskusrikospoliisi tai tiettyjen käräjäoikeuksien tuomiopiireissä toimivat syyttäjät.

Artiklaa voidaan pitää riittävän tarkkarajaisena ja yksityiskohtaisena sovellettavaksi suoraan, joten siitä ei ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolaikiin.

21 artikla. Henkilön luovuttaminen. Artikla sisältää säännökset henkilön luovuttamisesta päätöksen tehneeseen valtioon. Sen 1 kohdan mukaan jos päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen on antanut pidätysmääräyksen tai muun vastaavan täytäntöönpanokelpoisen oikeudellisen päätöksen, henkilö luovutetaan eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen mukaisesti.

Kohdan 2 mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen ei saa vedota eurooppalaisen pidätysmääräyksen 2 artiklan 1 kohtaan henkilön luovuttamisesta kieltäytymiseksi. Mainittu artikla sisältää eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisalaa koskevan säännöksen. Sen mukaan pidätysmääräys voidaan antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta, tai jos rangaistustuomio tai turvaamistoimenpidettä koskeva päätös on annettu, sellaisista seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta.

Kohdan 3 mukaan jäsenvaltio voi ilmoittaa neuvoston pääsihteeristölle saattaessaan tämän puitepäätöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään tai myöhemmin, että se aikoo soveltaa myös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 2 artiklan 1 kohtaa päättäessään asianomaisen henkilön luovuttamisesta päätöksen tehneeseen valtioon.

Kohdan 4 mukaan neuvoston pääsihteeristö saattaa 3 kohdan nojalla saamansa tiedot kaikkien jäsenvaltioiden ja komission saataville.

Puitepäätöksen johdanto-osan kappaleet 12 ja 13 täydentävät henkilön luovuttamista koskeva artikla. Kappaleen 12 mukaan puitepäätöksen olisi mahdollistettava asianomaista henkilöä koskevien valvontatoimien seuraaminen täytäntöönpanovaltiossa. Jos asianomainen henkilö ei palaa päätöksen tehneeseen valtioon vapaaehtoisesti, hänet voidaan luovuttaa päätöksen tehneelle valtiolle eurooppalaisen pidätysmääräyksen mukaisesti. Kappaleen 13 mukaan vaikka puitepäätös kattaa kaikki rikokset eikä rajoitu tiettyihin rikoslajeihin tai tietyn tasoisiin rikoksiin, valvontatoimia olisi yleisesti ottaen sovellettava vähemmän vakavien rikosten ollessa kyseessä. Näin ollen eurooppalaisen

pidätysmääräyksen kaikkia säännöksiä, 2 artiklan 1 kohtaa lukuun ottamatta, olisi sovellettava tilanteessa, joissa täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on päätettävä asianomaisen henkilön luovuttamisesta. Tästä johtuen myös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 5 artiklan 2 ja 3 kohtaa olisi sovellettava kyseisessä tilanteessa.

Käytännössä artikla sisältää puitepäätöksen soveltamisalaa koskevan kynnyksen. Säännös tarkoittaa sitä, että jos henkilöä epäillään eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisalaan kuuluvaa rikosta lievemmästä rikoksesta, hänet on siirretty asuinvaltioon odottamaan oikeudenkäyntiä ja hän rikkoo hänelle määrättyjä valvontatoimia, joutuisi täytäntöönpanovaltio luovuttamaan henkilön takaisin päätöksen tehneeseen valtioon. Näin ollen säännös tarkoittaisi käytännössä eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisalan laajentamista nyt kyseessä olevan puitepäätöksen tarkoittamissa tilanteissa. Kuten 3 kohdassa on todettu, jäsenvaltiot voivat kuitenkin ilmoittaa soveltavansa myös eurooppalaisen pidätysmääräyksen 2 artiklan 1 kohtaa päättäessään asianomaisen henkilön luovuttamisesta päätöksen tehneeseen valtioon. Tällaisen ilmoituksen tehnyt jäsenvaltio ei siis olisi velvollinen luovuttamaan rikoksesta epäiltyä henkilöä sellaisen rikoksen johdosta, joka on lievempi kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisalaan kuuluva rikos. Tällaisessa tilanteessa eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisala ei laajenisi.

Kysymykseen liittyy myös 15 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukainen kieltäytymisperuste, jonka mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi kieltäytyä tunnustamasta valvontatoimia koskevaa päätöstä, jos se kieltäytyisi valvontatoimien rikkomisen tapauksessa luovuttamasta henkilöä eurooppalaisen pidätysmääräyksen mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa täytäntöönpanovaltiolla on kuitenkin 15 artiklan 3 kohdan mukaan mahdollisuus tunnustaa valvontatoimia koskeva päätös ja seurata päätöksen mukaisia valvontatoimia. Tällöin täytäntöönpanovaltion on ilmoitettava asiasta päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle ja esitettävä mahdollisen kieltäytymisen syyt. Tässä tapauksessa päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen voi päättää peruuttaa todistuksen. Jos päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen ei peruuta todistusta, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi tunnustaa valvontatoimia koskevan päätöksen ja seurata päätöksen mukaisia valvontatoimia, mutta samalla on selvää, että asianomaista henkilöä ei ehkä luovuteta eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella.

Puitepäätöksen neuvotteluvaiheessa Suomi kiinnitti huomiota puitepäätöksen soveltamisalaan ja katsoi, ettei puitepäätöksen tulisi soveltua lievimpiin rikoksiin. Tämän perusteella olisi perusteltua se, että Suomi antaisi 3 kohdan mukaisen ilmoituksen. Tämä ratkaisu tarkoittaisi, ettei Suomen olisi luovutettava valvontatoimia rikkonutta henkilöä eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella tilanteessa, jossa epäilty rikos olisi eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisalaa lievempi. Toisaalta tulee ottaa huomioon se, että eurooppalainen valvontamääräys annetaan aina tutkintavankeuden vaihtoehtona, mikä tarkoittaa sitä, että myös EU-luovuttamislaki soveltuisi epäiltynä olevaan rikokseen. Näin ollen valvontaan määrätystä on mahdollista antaa eurooppalainen pidätysmääräys hänen rikkoessa valvontatoimia. Huomiota tulee lisäksi kiinnittää pakkokeinonlain 2 luvun 8 §:ään, joka sisältää säännökset matkustuskiellon rikkomisen seuraamuksista. Sen mukaan, jos henkilö rikkoo kieltoa, hänet saadaan pidättää ja vangita.

Lisäksi matkustuskiellon edellytyksenä on, että rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Näin ollen Suomi päätöksen tehneenä valtiona voisi lähettää tunnustettavaksi ja seurattavaksi matkustuskieltopäätöksiä, jotka perustuvat rikoksiin, joiden osalta eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisalaa koskeva edellytys täyttyy. Kuten edellä on todettu, tilanteessa, jossa Suomi on täytäntöönpanovaltio ja valvontaan määrätty rikkoo hänelle määrättyjä valvontatoimia, tulisi Suomen luovuttaa henkilö päätöksen tehneeseen valtioon, jos henkilöstä on annettu eurooppalainen pidätysmääräys. Myös tällaisessa tilanteessa on kuitenkin kysymys valvontatoimesta, joka on määrätty henkilölle tutkintavankeuden vaihtoehtona.

Mainituilla perusteilla tässä esityksessä ehdotetaan, että henkilön luovuttaminen niin tilanteessa, jossa henkilö on rikkonut ehtoja kuin tilanteessa, jossa hänet luovutetaan oikeudenkäyntiä varten, voisi tapahtua eurooppalainen pidätysmääräyksen mukaisesti eli artiklan pääsäännön mukaan. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei Suomi antaisi 3 kohdan mukaista ilmoitusta. Esityksessä ehdotetaan otettavaksi täytäntöönpanolakiin säännös siitä, että valvontaan määrätty luovutetaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella päätöksen tehneeseen valtioon EU-luovuttamislaista riippumatta tilanteessa, jossa valvontaan määrätty on rikkonut hänelle määrättyjä toimia ja päätöksen tehnyt valtio on antanut hänestä eurooppalaisen pidätysmääräyksen. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että EU-luovuttamislain 2 luvun 2 §:n 1 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että kun kysymys on nyt kyseessä olevan täytäntöönpanolain mukaisesta tilanteesta, sovellettaisiin tilanteeseen täytäntöönpanolain valvontaan määrätyn luovuttamista koskevaa 8 §:ää.

22 artikla. Kuuleminen. Artikla sisältää säännökset koskien toimivaltaisten viranomaisten keskinäistä kuulemistä. Artiklan 1 kohdan mukaan jollei mahdotonta, päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion toimivaltaisten viranomaisten on kuultava toisiaan ensinnäkin valmisteltaessa valvontatoimia koskevaa päätöstä ja 10 artiklassa tarkoitettua todistusta tai ainakin ennen niiden toimittamista (a kohta). Lisäksi mainittujen viranomaisten on kuultava toisiaan helpottaakseen valvontatoimien sujuvaa ja tehokasta seurantaa (b kohta) sekä silloin, kun henkilö on vakavasti rikkonut määrättyjä valvontatoimia (c kohta).

Kohdan 2 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on otettava asianmukaisesti huomioon kaikki täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen antamat tiedot vaarasta, jonka asianomainen henkilö saattaa aiheuttaa uhreille ja suurelle yleisölle.

Kohdan 3 mukaan edellä olevan 1 kohdan soveltamiseksi päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion toimivaltaisten viranomaisten on vaihdettava kaikkia tarpeellisia tietoja, mukaan lukien tiedot, joiden avulla asianomaisen henkilön henkilöllisyys ja asuinpaikka voidaan varmentaa (a kohta) ja asiaa koskevat rikosrekisteritiedot sovellettavien säädösten mukaisesti (b kohta).

Artiklaa voidaan pitää riittävän tarkkarajaisena ja yksityiskohtaisena sovellettavaksi suoraan, joten siitä ei ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolakiin.

23 artikla. *Ilmoitukset, joihin ei saada vastausta.* Artiklan 1 kohdan mukaan jos täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen on toimittanut samasta henkilöstä useita 19 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja valvontatoimien rikkomista koskevia ilmoituksia päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle eikä viimeksi mainittu viranomainen ole tehnyt 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua myöhempää päätöstä, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi pyytää päätöksen tehneen valtion toimivaltaista viranomaista tekemään tällaisen päätöksen antaen sille kohtuullisen määräajan päätöksen tekemiseen.

Kohdan 2 mukaan jos päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen ei toimi täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen esittämässä määräajassa, viimeksi mainittu viranomainen voi lopettaa valvontatoimien seurannan. Tässä tapauksessa se ilmoittaa päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle päätöksestään ja toimivalta valvontatoimien seuraamiseen palautuu päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Kohdan 3 mukaan jos täytäntöönpanovaltion lainsäädäntö edellyttää valvontatoimien seuraamisen jatkamistarpeen säännöllistä vahvistamista, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi pyytää päätöksen tehneen valtion toimivaltaista viranomaista toimittamaan nämä tiedot antaen sille kohtuullisen määräajan pyyntöön vastaamiseen. Jos päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen ei vastaa kyseisen määräajan kuluessa, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi lähettää päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle uuden pyynnön antaen sille kohtuullisen määräajan pyyntöön vastaamiseen ja ilmoittaa, että se voi päättää lopettaa valvontatoimien seuraamisen, jos vastausta ei toimiteta määräajassa. Jos täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen ei saa asetetussa määräajassa vastausta uudistettuun pyyntöön, se voi toimia 2 kohdan mukaisesti.

Artiklaa voidaan pitää riittävän tarkkarajaisena ja yksityiskohtaisena sovellettavaksi suoraan, joten siitä ei ehdoteta otettavaksi asiasisältöistä säännöstä täytäntöönpanolakiin.

24 artikla. *Kielet.* Artiklan mukaan todistukset on käännettävä täytäntöönpanovaltion viralliselle kielelle tai jollekin sen virallisista kielistä. Jäsenvaltio voi tätä puitepäätöstä tehtäessä tai myöhemmin ilmoittaa neuvoston pääsihteeristöön talletettavassa ilmoituksessa, että se hyväksyy yhdelle tai useammalle muulle EU:n toimielinten viralliselle kielelle tehdyn käännöksen.

Esityksessä ehdotetaan, että Suomi antaisi ilmoituksen, jonka mukaan todistus hyväksytään suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin kielellä. Vastaavasti täytäntöönpanolakiin otettaisiin ilmoitusta vastaava asiasisältöinen säännös. Lisäksi täytäntöönpanolakiin otettaisiin säännös siitä, että täytäntöönpanosta vastaava viranomainen voi hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä. Tämä ratkaisu vastaisi muissa EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön instrumenttien täytäntöönpanossa omaksuttuja ratkaisuja. Oikeusturvaväyistä täytäntöönpanolakiin ehdotetaan otettavaksi lisäksi säännös, joka turvaa valvontaan määrätyn oikeuden saada tieto häntä koskevista päätöksistä ymmärtämällään kielellä.

25 artikla. Kulut. Artiklan mukaan puitepäätöksen soveltamisesta aiheutuvista kuluista vastaa täytäntöönpanovaltio, lukuun ottamatta kuluja, jotka syntyvät pelkästään päätöksen tehneen valtion alueella.

Artiklasta ei ole tarpeen ottaa säännöstä täytäntöönpanolakiin.

26 artikla. Suhde muihin sopimuksiin ja järjestelyihin. Artikla sisältää säännöksen puitepäätöksen suhteesta muihin sopimuksiin ja järjestelyihin. Kohdan 1 mukaan siltä osin kuin tällaisten sopimusten tai järjestelyjen avulla voidaan syventää tai laajentaa tämän puitepäätöksen tavoitteita ja siltä osin kuin ne yksinkertaistavat tai helpottavat entisestään valvontatoimia koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista, jäsenvaltiot voivat jatkaa tämän puitepäätöksen voimaantuloajankohtana voimassa olevien kahden- tai monenvälisen sopimusten tai järjestelyjen soveltamista (a alakohta) ja tehdä kahden- tai monenvälisiä sopimuksia tai järjestelyjä tämän puitepäätöksen tultua voimaan (b alakohta).

Kohdan 2 mukaan 1 kohdassa tarkoitettut sopimukset ja järjestelyt eivät missään tapauksessa saa vaikuttaa suhteisiin niiden jäsenvaltioiden kanssa, jotka eivät ole niiden osapuolia.

Kohdan 3 mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ja neuvostolle 1 päivään maaliskuuta 2010 mennessä niistä 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista voimassa olevista sopimuksista ja järjestelyistä, joiden soveltamista ne haluavat jatkaa.

Kohdan 4 mukaan jäsenvaltioiden on myös ilmoitettava komissiolle ja neuvostolle kaikista 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista uusista sopimuksista tai järjestelyistä kolmen kuukauden kuluessa niiden allekirjoittamisesta.

Suomella ei ole 1 kohdan a alakohdassa mainittuja kahden- tai monenvälisiä sopimuksia tai muita järjestelyitä. Artiklasta ei näin ollen ole tarpeen ottaa säännöstä täytäntöönpanolakiin.

27 artikla. Täytäntöönpano. Artikla sisältää tavanomaisen säännöksen puitepäätöksen täytäntöönpanosta. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet puitepäätöksen säännösten noudattamiseksi 1 päivään joulukuuta 2012 mennessä.

Kohdan 2 mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava samaan päivämäärään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina ne säännökset, joilla jäsenvaltioiden tästä puitepäätöksestä aiheutuvat velvoitteet saatetaan osaksi niiden kansallista lainsäädäntöä.

28 artikla. Kertomus. Artikla sisältää tavanomaisen säännöksen puitepäätöksen myöhemmin tehtävästä kertomuksesta ja sen arvioinnista. Sen 1 kohdan mukaan komissio laatii 1 päivään joulukuuta 2013 mennessä kertomuksen jäsenvaltioilta 27 artiklan 2 kohdan nojalla saamiensa tietojen perusteella. Kohdan 2 mukaan kertomuksen pohjalta neuvosto arvioi sitä, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tämän puitepäätöksen

noudattamisen edellyttämät toimenpiteet ja puitepäätöksen soveltamista. Kohdan 3 mukaan kertomukseen liitetään tarvittaessa säädösehdotuksia.

29 artikla. Voimaantulo. Artikla sisältää tavanomaisen säännöksen puitepäätöksen voimaantulosta. Sen mukaan puitepäätös tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu EU:n virallisessa lehdessä. Puitepäätöksen säännökset tulevat Suomen viranomaisten sovellettavaksi kuitenkin vasta, kun esityksessä tarkoitettu täytäntöönpanolaki tulee voimaan. Vaikka puitepäätöksessä ei tätä nimenomaisesti todeta, puitepäätöksen soveltaminen käytännössä edellyttää, että myös asianomainen toinen jäsenvaltio on puitepäätöksen pannut täytäntöön. Tämän vuoksi täytäntöönpanolakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan täytäntöönpanolakia voidaan soveltaa suhteessa sellaiseen jäsenvaltioon, joka on pannut puitepäätöksen täytäntöön.

Artiklat 27 - 29 eivät edellytä asiasisältöisiä säännöksiä.

2 Lakiehdotusten perustelut

2.1 Laki tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Puitepäätöksen täytäntöönpano.* Pykälä sisältäisi sakko- ja konfiskaatiopuitepäätösten sekä eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpanolaeissa käytettyä sanamuotoa vastaavan säännöksen, jonka mukaan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset ovat lakina noudatettavia, jollei täytäntöönpanolaista muuta johdu.

Puitepäätöksen täytäntöönpanotavasta seuraa, että niissä tapauksissa, joissa ehdotetussa täytäntöönpanolaissa ei ole puitepäätöstä tarkentavaa säännöstä, puitepäätöksen säännöksiä sovellettaisiin suoraan. Koska ehdotetussa täytäntöönpanolaissa on tiettyjä, puitepäätöksen tarkoitusta asiasisällöltään vastaavia täsmennyksiä, pykälässä todettaisiin, että puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset ovat lakina noudatettavia, jollei täytäntöönpanolaista muuta johdu. Perustuslakivaliokunta on esittänyt kyseistä sanamuotoa käytettäväksi vastaavalla tavalla täytäntöönpannun sakkopuitepäätöksen täytäntöönpanolaissa (PeVL 50/2006 vp). Sanamuoto vastaa myös edellä mainittuja muita puitepäätöksiä koskevien täytäntöönpanolakien sanamuotoja.

2 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin Suomeen tulevien valvontatoimia koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja muiden puitepäätöksessä tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta. Kohdassa viitattaisiin puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti valvontatoimiin. Tällä käytännössä tarkoitettaisiin sitä, että Suomi voisi täytäntöönpanovaltiona valvoa ainoastaan 8 artiklan 1 kohdan mukaisia valvontatoimia eikä siis käyttäisi mahdollisuutta ilmoittaa valvovansa myös 2 kohdan mukaisia valvontatoimia tai osaa niistä. Soveltamisalaan kuuluvista velvoittavista valvontatoimista säännellään puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdassa ja harkinnanvaraisista

valvontatoimista 8 artiklan 2 kohdassa. Niiden vastaavuutta Suomen kansallisen lainsäädännön kanssa on selostettu tarkemmin puitepäätöksen 8 artiklan perusteluissa. Samassa yhteydessä on selostettu myös sitä, miksi Suomi ei täytäntöönpanovaltiona voisi valvoa 8 artiklan 2 kohdan sisältämiä valvontatoimia. Säännöksen mukaisilla muilla puitepäätöksessä tarkoitetuilla toimenpiteillä tarkoitetaan esimerkiksi puitepäätöksen 18 artiklan mukaisia myöhempiä päätöksiä ja 21 artiklan mukaista luovuttamista koskevaa tilannetta.

Pykälän 2 kohdassa olisi säännös niistä tilanteista, joissa puitepäätöksessä ja täytäntöönpanolain 9 §:ssä tarkoitettu valvontatoimia koskeva päätös lähetetään Suomesta tunnustettavaksi ja täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon. Suomen järjestelmässä tutkintavankeuden vaihtoehtona on matkustuskielto. Matkustuskieltoa koskevaa kansallista lainsäädäntöä yleisesti on selostettu 4 artiklaa koskevissa artiklakohtaisissa perusteluissa. Lain 9 §:ssä säädetään muun ohella valvontatoimia koskevasta päätöksestä, jonka Suomi voi päätöksen tehneenä valtiona lähettää tunnustettavaksi toiseen jäsenvaltioon. Käytännössä tilanteessa arvioitavaksi tulisi matkustuskiellon määräämisen edellytykset ja valvontatoimia koskevan päätöksen sisällöstä olisi soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolaissa matkustuskiellon sisällöstä säädetään.

2 luku. Toisessa jäsenvaltiossa annetun valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustaminen ja täytäntöönpano Suomessa

3 §. Edellytykset päätöksen vastaanottamiselle. Pykälässä olisi puitepäätöksen 9 artiklaa täsmäntävä säännös niistä edellytyksistä, joiden mukaisesti toisen jäsenvaltion tekemä valvontatoimia koskeva päätös voidaan ottaa vastaan Suomessa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, milloin päätös voidaan vastaanottaa ilman tunnustamisesta päättävän viranomaisen suostumusta. Näin olisi silloin, kun valvontaan määrätty on pysyvä asuinpaikka Suomessa. Lisäedellytyksenä olisi, että valvontaan määrätty on suostunut siihen, että valvonta järjestetään Suomessa. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Sääntely vastaa tarkoitukseltaan puitepäätöksen 9 artiklan 1 kohtaa. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että vastaanotettu valvontatoimia koskeva päätös olisi aina tunnustettava. Erikseen olisi arvioitava se, soveltuuko tapaukseen mahdollisesti jokin 15 artiklassa tarkoitettu kieltäytymisperuste.

Pykälän 2 momentissa olisi säännös siitä, että muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa edellytyksenä valvontatoimia koskevan päätöksen vastaanottamiselle olisi tunnustamisesta päättävän viranomaisen suostumus. Suostumus voitaisiin antaa, jos täytäntöönpano Suomessa valvontaan määrätyn henkilön henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia olisi perusteltua. Kuten 9 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, valvontatoimia koskeva päätös koskisi tällöin muuta kuin Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä. Kysymys olisi aina harkinnanvaraisesta tilanteesta ja pyyntöön voitaisiin suostua esimerkiksi silloin, kun henkilöllä on työhön tai perheeseen liittyvä läheinen yhteys Suomeen. Tällainen tilanne saattaisi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun henkilön on ollut tarkoitus muuttaa perheensä kanssa Suomeen, mutta hänellä ei ole vielä ole pysyvää asuinpaikkaa Suomessa. Mainituilla tilanteilla tarkoitetaan valvontaan määrätyn henkilökohtaisia olosuhteita. Tämän edellytyksen lisäksi momentissa säädetään muuta erityistä syytä koskevasta edellytyksestä. Käytännössä on mahdollista, että arvioitavaksi tulee hyvin erilaisia tilanteita, minkä vuoksi momentin

mukaiset edellytykset on tarkoituksenmukaista jättää joustaviksi. Lisäedellytyksenä olisi myös tältä osin, että valvontaan määrätty on suostunut siihen, että valvonta järjestetään Suomessa. Myös 2 momentin mukaisissa tilanteissa erikseen arvioitavaksi tulisi lisäksi se, soveltuuko tapaukseen jokin 15 artiklan mukainen kieltäytymisperuste.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin edellä todetuin tavoin valvontaan määrätyn suostumuksesta koskien valvonnan järjestämistä Suomessa. Kuten edellä on todettu 1 ja 2 momenttien mukaisissa tilanteissa edellytyksenä valvontatoimia koskevan päätöksen vastaanottamiselle olisi se, että valvontaan määrätty on suostunut siihen, että valvonta järjestetään Suomessa. Kuten 9 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, puitepäätös ei sisällä erillistä säännöstä valvontaan määrätyn suostumuksesta koskien täytäntöönpanopyynnön lähettämistä Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Momentin mukainen säännös kuitenkin vastaa tarkoitukseltaan puitepäätöksen 9 artiklan 1 kohtaa, jossa edellytyksenä mainitaan, että henkilö suostuu palaamaan asuinpaikkavaltioonsa. Valvontaan määrätyn suostumusta voidaan pitää yleisenä edellytyksenä sille, että puitepäätöksen mukainen menettely käytännössä toimii. Täytäntöönpanopyynnön lähettämistä voidaan nimittäin pitää tarkoituksenmukaisena silloin, jos valvontaan määrätty suostuu valvonnan järjestämiseen toisessa jäsenvaltiossa ja suostuu noudattamaan hänelle asetettuja ehtoja.

4 §. *Tunnustamisesta ja mukauttamisesta päättävät viranomaiset.* Pykälässä määriteltäisiin ne viranomaiset, jotka ovat toimivaltaisia päättämään valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta. Puitepäätöksen 6 artikla sisältää säännökset toimivaltaisista viranomaisista ja artiklakohtaisissa perusteluissa on selostettu tarkemmin toimivaltaista viranomaista koskevaa kysymystä. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin ne syyttäjät, jotka olisivat toimivaltaisia päättämään valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta. Lähtökohta olisi, että momentissa mainitut syyttäjät vastaanottaisivat valvontatoimia koskevan päätöksen ja päättäisivät sen tunnustamisesta. Kuten artiklakohtaisissa perusteluissa on todettu, valvonnan käytännön toteuttamisesta huolehtisi kuitenkin poliisi. Momentin mukaan toimivaltainen syyttäjä määräytyisi pääsääntöisesti sen mukaan, minkä hovioikeuden tuomiopiirissä valvonta on tarkoitus järjestää. Toimivaltaiset syyttäjät olisivat samoja, jotka ovat toimivaltaisia syyttäjiä silloin, kun Suomeen saapuu eurooppalainen pidätysmääräys tai eurooppalainen todisteiden luovuttamismääräys. Myös jäädyttämislaisista täytäntöönpanosta vastaavat syyttäjätehtävät on keskitetty mainituille syyttäjille. Momentin ensimmäisen luetelmakohdan mukaan toimivaltaisia syyttäjiä olisivat Helsingin käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat kihlakunnansyyttäjät, jos valvonta on tarkoitus järjestää Helsingin tai Kouvolan hovioikeuden tuomiopiirin alueella. Momentin toisen luetelmakohdan mukaan toimivaltaisia olisivat puolestaan Pohjois-Savon käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat kihlakunnansyyttäjät, jos valvonta on tarkoitus järjestää Itä-Suomen hovioikeuden tuomiopiirin alueella. Momentin kolmannen luetelmakohdan mukaan toimivaltaisia olisivat Oulun käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat kihlakunnansyyttäjät, jos valvonta on tarkoitus järjestää Rovaniemen hovioikeuden tuomiopiirin alueella. Tilanteessa, jossa valvonta olisi tarkoitus järjestää Turun tai Vaasan hovioikeuden tuomiopiirin alueella, olisivat toimivaltaisia Pirkanmaan käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat kihlakunnansyyttäjät.

Artiklakohtaisissa perusteluissa selostetun mukaisesti esityksessä on syyttäjien osalta katsottu perustelluksi keskittää Suomeen saapuvien valvontatoimia koskevien päätösten

käsittely EU-luovuttamislakia, jäädyttämislakia ja eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevaa täytäntöönpanolakia vastaavasti tietyille syyttäjille. Järjestelyn voidaan katsoa mahdollistavan mainittujen syyttäjien erikoistumisen ehdotetussa laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn. Koska mainituilla syyttäjillä on jo eurooppalaiseen pidätysmääräykseen, jäädyttämispäätöksiin sekä eurooppalaiseen todisteiden luovuttamismääräykseen liittyviä tehtäviä, voidaan olettaa, että heillä on jo nykyisin valmiuksia kansainvälisluonteisten asioiden käsittelyyn. Keskitetty ratkaisu helpottaisi 6 artiklaa koskevissa perusteluissa todetuin tavoin toimivaltaisen viranomaisen selville saamista toisessa jäsenvaltiossa.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta voisi päättää mikä tahansa 1 momentissa mainittu syyttäjä riippumatta siitä, minkä hovioikeuden tuomiopiirin alueella valvonta on tarkoitus järjestää, jos tätä on valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpanon kannalta tai muusta erityisestä syystä pidettävä tarkoituksenmukaisena. Säännöksellä pyritään turvaamaan se, että menettely voisi olla mahdollisimman joustava. Lähtökohdan tulisi kuitenkin olla, että valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta päättäisi se 1 momentissa lueteltu syyttäjä, joka toimii sen käräjäoikeuden tuomiopiirissä, jossa henkilön valvonta on tarkoitus järjestää.

Pykälän 3 momentin mukaan valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta voisi päättää myös keskusrikospoliisi. Kuten artiklakohtaisissa perusteluissa on todettu, poliisi valvoo kansallisesti matkustuskiellon ehtoja ja näin ollen on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että poliisi voisi seurata myös Suomeen lähetettyjä valvontatoimia. Tällöin keskusrikospoliisilla olisi myös toimivalta ottaa vastaan Suomeen tuleva valvontatoimia koskeva päätös ja päättää sen tunnustamisesta. Edelleen momentin mukaan tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymisestä päättäisi kuitenkin aina 1 tai 2 momentissa tarkoitettu syyttäjä. Kuten artiklakohtaisissa perusteluissa on todettu, kieltäytymisperusteiden arvioinnissa kysymys on oikeudellisesta harkinnasta. Jotta syyttäjä voisi arvioida mahdollisten kieltäytymisperusteiden käsillä olo kussakin tapauksessa, momentissa lisäksi todettaisiin, että keskusrikospoliisi voi tehdä tunnustamista koskevan päätöksen saatuaan syyttäjän lausunnon siitä, ettei tapaukseen sovellu mikään puitepäätöksessä tarkoitettu kieltäytymisperuste. Vasta tällaisen arvioinnin jälkeen keskusrikospoliisilla olisi siis mahdollisuus päättää valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin keskusrikospoliisin ja syyttäjän välisestä tietojenvaihdosta koskien vastaanotettuja täytäntöönpanopyyntöjä. Sen mukaan tunnustamisesta päättävän syyttäjän olisi ilmoitettava keskusrikospoliisille vastaanottamastaan valvontatoimia koskevasta päätöksestä. Keskusrikospoliisille tieto olisi tarpeen, jotta poliisilla olisi mahdollisuus alkaa valmistella valvonnan järjestämisen käytännön toimenpiteitä. Vastaavasti myös keskusrikospoliisin olisi ilmoitettava tunnustamisesta päättävälle syyttäjälle vastaanottamastaan valvontatoimia koskevasta päätöksestä. Kuten artiklakohtaisissa perusteluissa on todettu, syyttäjä tarvitsee mainitunlaisen tiedon erityisesti voidakseen harkita kieltäytymisperusteiden soveltumisen.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä viranomaisesta, joka olisi toimivaltainen päättämään valvontatoimia koskevan päätöksen mukauttamisesta. Puitepäätöksen 13 artikla sisältää säännöksen valvontatoimien mukauttamisesta ja sitä on tarkemmin selostettu artiklakohtaisissa perusteluissa. Lisäksi puitepäätöksen 18 artiklan 4 kohdan a alakohta

sisältää säännöksen täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemästä mukauttamista koskevasta päätöksestä tilanteessa, jossa päätöksen tehnyt valtio on tehnyt myöhemmän päätöksen. Mukauttamista tällaisessa tilanteessa on selostettu tarkemmin puitepäätöksen 18 artiklaa koskevissa perusteluissa. Näissä molemmissa mainituissa tilanteissa mukauttamisesta päättäisi tunnustamisesta päättävä viranomainen eli täytäntöönpanolain 4 §:ssä tarkoitettu viranomainen. Pykälässä näin ollen todettaisiin, että päätöksen valvontatoimen mukauttamisesta puitepäätöksen 13 artiklan ja 18 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisesti tekee tunnustamisesta päättävä viranomainen. Käytännössä sitä, onko valvontatoimia tarve mukauttaa ja, jos on niin miten, arvioitaisiin samalla, kun harkittaisiin valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamista. Tässä yhteydessä selvitettäisiin myös se, ovatko valvontatoimia koskevan päätöksen sisältämät valvontatoimet puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisia.

5 §. *Valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpano.* Pykälä koskisi valvontatoimia koskevan päätöksen konkreettista täytäntöönpanoa. Pykälän 1 momentissa olisi säännös siitä, että sen jälkeen kun on tehty 4 §:ssä tarkoitettu päätös valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta ja mahdollisesta mukauttamisesta, valvonnan toteuttamisesta huolehtii poliisi. Kuten edellä on todettu, poliisi valvoo kansallisesti matkustuskiellon edellytyksiä. Lain 2 §:ssä todetuin tavoin Suomi voisi täytäntöönpanovaltiona valvoa ainoastaan puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisia valvontatoimia.

Pykälän 2 momentin mukainen säännös koskee sitä, kuinka kauan valvontaan määrättyä henkilöä voidaan valvoa. Kysymystä on tarkemmin selostettu puitepäätöksen 10 artiklan perusteluissa. Momentin mukaan valvonnan kestosta olisi soveltuvin osin voimassa mitä pakkokeinolaissa säädetään matkustuskiellon voimassa pitämisestä ja kumoamisesta. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että valvontaan määrättyä henkilöä voidaan valvoa 60 päivää. Momentin mukaan valvonnan kestoa voitaisiin valvontatoimia koskevan päätöksen tehneen viranomaisen pyynnöstä pidentää. Päätöksen pidentämisestä tekisi tuomioistuin tunnustamisesta päättävän viranomaisen esityksestä. Toimivaltainen tuomioistuin olisi jäljempänä 14 §:ssä tarkoitettu tuomioistuin.

6 §. *Kaksoisrangaistavuus.* Pykälän 1 momentissa olisi säännös siitä, että jos Suomeen tunnustettavaksi ja täytäntöönpanotavaksi lähetetty valvontatoimia koskeva päätös liittyy puitepäätöksen 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tekoon, täytäntöönpanopyyntöön suostumisen edellytyksenä ei ole, että teko on, tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa rikos. Viittauksella vastaaviin olosuhteisiin tarkoitettaisiin sitä, että kaksoisrangaistavuusedellytys täyttyisi myös niin sanotuissa kansallisesti rajoittuneissa rikoksissa, kuten esimerkiksi silloin, kun kyse on julkista taloutta vastaan tehdystä rikoksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan kaksoisrangaistavuus olisi Suomessa tapahtuvan täytäntöönpanon edellytys, jos valvontatoimia koskeva päätös liittyy muuhun kuin listarikokseen. Tällöin siis vaadittaisiin, että teko on, tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä rikos.

7 §. *Kielet ja käännökset.* Pykälän 1 momentissa olisi muita vastavuoroista tunnustamista koskevia puitepäätöksiä vastaavasti säännös, jonka mukaan puitepäätöksen 10 artiklassa tarkoitettu on tehtävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Tunnustamisesta päättävän viranomaisen olisi

mahdollista hyväksyä myös muulla kielellä tehty pyyntö, jos hyväksymiselle ei ole muutoin estettä. Säännöksen tarkoituksena on, että tunnustamisesta päättävä viranomaisen voisi joustavasti hyväksyä myös muulla kielellä tehdyn täytäntöönpanopyynnön vaikka siihen ei olisi velvollisuutta.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontaan määrättyllä olisi oikeus saada tieto tunnustamista ja mukauttamista koskevasta päätöksestä ymmärtämällään kielellä. Edelleen momentissa todettaisiin, että tarvittaessa tunnustamisesta päättävä viranomaisen huolehtii todistuksen ja valvontatoimia koskevan päätöksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle tai muulle valvontaan määrätyn ymmärtämälle kielelle. Säännös tarkoittaisi käytännössä sitä, että esimerkiksi tilanteessa, jossa pysyvästi Suomessa asuva henkilö ei ymmärtäisi suomen tai ruotsin kieltä, vaan jotakin kolmatta kieltä eikä täytäntöönpanopyyntöä ole käännetty hänen ymmärtämälleen kielelle päätöksen tehneessä valtiossa, olisi hänellä tällöin mahdollisuus saada käännos täytäntöönpanopyynnöstä ymmärtämälleen kielelle. Myös muilta osin momentin säännöksillä on pyritty siihen, että valvontaan määrättyllä olisi oikeus saada tieto häntä koskevista päätöksistä kielellä, jota hän ymmärtää. Tätä voidaan pitää valvontaan määrätyn oikeusturvan kannalta perustelluna.

8 §. *Valvontaan määrätyn luovuttaminen.* Pykälä sisältäisi säännöksen, jonka mukaan jos valvontaan määrättyä pyydetään luovutettavaksi jäsenvaltioon, jossa valvontatoimia koskeva päätös on tehty, luovuttamiseen sovellettaisiin EU-luovuttamislakia. Edelleen pykälässä todettaisiin, että luovuttamispyyntöön suostuminen ei kuitenkaan edellytä, että pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty ankaran rangaistus on vähintään vuoden vapausrangaistus. Valvontaan määrätyn luovuttamista koskevaa tilannetta on selostettu puitepäätöksen 21 artiklan perusteluissa. Pykälän taustalla on puitepäätöksen 21 artiklan 1 kohdan mukainen säännös siitä, että jos päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomaisen on antanut pidätysmääräyksen tai muun vastaavan täytäntöönpanokelpoisen oikeudellisen päätöksen, henkilö luovutetaan eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen mukaisesti. Täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomaisen ei saa vedota eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisalaa koskevaan 2 artiklan 1 kohtaan henkilön luovuttamisesta kieltäytymiseksi. Kuten artiklakohtaisissa perusteluissa on todettu, Suomi ei tekisi mainitusta pääsäännöstä poikkeavaa ilmoitusta. Näin ollen Suomen olisi täytäntöönpanovaltiona luovutettava henkilö eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla tilanteessa, jossa hän on rikkonut hänelle määrättyjä valvontatoimia. Näin olisi siis voimassa olevasta laista poiketen myös silloin, jos tutkittavana olevasta rikoksesta päätöksen tehneen valtion lainsäädännössä säädetty rangaistus ei ylittäisi vuoden vankeusrangaistuskynnystä.

3 luku. Valvontatoimia koskevan päätöksen lähettäminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon

9 §. *Edellytykset päätöksen lähettämiseksi toiseen jäsenvaltioon.* Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin ja millä edellytyksin valvontatoimia koskeva päätös voidaan Suomessa antaa ja lähettää tunnustettavaksi ja täytäntöönpanotavaksi toiseen jäsenvaltioon. Pykälän 1 momentin mukaan valvontatoimia koskeva päätös voitaisiin antaa, jos pakkokeinolain matkustuskieltoa koskevat edellytykset täyttyvät ja epäillyllä on pysyvä asuinpaikka toisessa jäsenvaltiossa tai kyse on puitepäätöksen 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua

jäsenvaltiosta. Matkustuskiellon edellytyksistä säädetään voimassa olevan pakkokeinolain 2 luvun 1 §:ssä. Kysymys on sen arvioimisesta, voidaanko kulloiseenkin tilanteeseen soveltaa puitepäätöksen mukaista menettelyä. Tilannetta on selostettu tarkemmin puitepäätöksen 10 artiklan perusteluissa. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että lähettämisen edellytyksenä olisi, että valvonnan järjestämistä toisessa jäsenvaltiossa voidaan valvontaan määrätyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn vuoksi pitää perusteltuna ja hän on suostunut siihen, että valvonta järjestetään kyseisessä jäsenvaltiossa. Näillä edellytyksillä selvennetään puitepäätöksen 9 artiklaa ja ne vastaisivat pääosin niitä edellytyksiä, jotka soveltuvat siihen tilanteeseen, jossa Suomi olisi täytäntöönpanovaltio. Arvioitaessa sitä, voidaanko kulloiseenkin tilanteeseen soveltaa puitepäätöksen mukaista menettelyä, olisi kyse aina harkinnanvaraisesta tilanteesta. Esimerkiksi silloin, kun on vaara siitä, että oikeudenkäynti vaarantuisi, jos puitepäätöksen mukaiseen menettelyyn päätetään ryhtyä, ei menettelyyn olisi perusteltua ryhtyä. Kuten puitepäätöksen 9 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, puitepäätös ei sisällä erillistä menettelyä koskevaa säännöstä valvontaan määrätyn henkilön suostumuksesta valvontatoimia koskevan pyynnön lähettämiseen Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Puitepäätös ei näin ollen edellytä erityisen säännöksen kirjaamista lakiin. Ehdotetun säännöksen merkitys olisi erityisesti siinä, että toimivaltaisen viranomaisen olisi harkitessaan täytäntöönpanopyynnön tekemistä varmistuttava siitä, että valvontaan määrätty on itse on tietoinen valvonnan siirtämisestä ja suhtautuu siihen myönteisesti. Valvontatoimia koskevan pyynnön lähettämistä täytäntöönpanotavaksi on tarkoituksenmukaista esittää vain, jos henkilö itse suostuu siihen, että valvonta järjestetään hänen asuinvaltiossaan. Henkilön suostumusta voidaan pitää myös edellytyksenä sille, että puitepäätöksen mukainen menettely onnistuu käytännössä. Välttämättömänä ei ole pidetty ottaa täytäntöönpanolakiin tarkempia säännöksiä suostumuksen antamisesta koskevasta menettelystä.

Kuten puitepäätöksen 10 artiklan perusteluissa on todettu, pakkokeinolain matkustuskiellon sisällöstä säädettyjä velvoitteita ei pääsääntöisesti voida soveltaa tilanteeseen, jossa rikoksesta epäilty on ulkomailla pysyvästi asuva. Tästä syystä 1 momentissa säädettäisiin edellä selostetun lisäksi, että valvontatoimia koskevan päätöksen sisällöstä olisi soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään matkustuskiellosta. Tällä tarkoitetaan sitä, että valvontatoimia koskeva päätös sisältäisi sellaisia matkustuskiellon sisällöstä säädettyjä velvollisuuksia, joita olisi mahdollista valvoa toisessa jäsenvaltiossa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin henkilön määräämisestä matkustuskieltoon siksi ajaksi, kun täytäntöönpanovaltio tekee päätöksen valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta. Kuten 1 momentin perusteluissa on todettu, valvontatoimia koskevan päätöksen antamisen edellytyksenä on, että pakkokeinolain matkustuskieltoa koskevat edellytykset täyttyvät. Puitepäätöksen 10 artiklan perusteluissa todetuista tavoista puitepäätöksen tavoitteita parhaiten vastaisi se, että henkilö voisi odottaa valvonnassa täytäntöönpanovaltion tekemää päätöstä. Mainitun artiklan perusteluissa on selostettu lisäksi päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion toimivaltaisten viranomaisten välistä konsultaatiota. Momentissa säädettäisiin lisäksi siitä, että jos matkustuskieltoa ei voida pitää riittävänä valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi, voidaan valvontaan määrätty vangita, jos pakkokeinolain mukaiset vangitsemisen edellytykset täyttyvät. Tällöin vangitsemismääräys olisi voimassa matkustuskielto määräyksen tavoin siihen asti, kunnes täytäntöönpanovaltio tekee päätöksen valvontatoimia kos-

kevan päätöksen tunnustamisesta. Tarpeellisenä on pidetty sitä, että vangitsemismahdollisuus olisi olemassa, jotta oikeudenkäynti on mahdollista turvata 10 artiklan perusteissa kuvatuin tavoin.

10 §. *Toimivaltaiset viranomaiset.* Pykälän 1 momentin mukaan valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämistä puitepäätöksen 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun jäsenvaltioon päättäisi pakkokeinolaissa tarkoitettua vangitsemisvaatimusta käsittelevä tuomioistuin.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos henkilöä ei esitetä vangittavaksi, toimivalta päättää valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämisestä on asianomaiseen rikosasiaan määrättyllä syyttäjällä. Esitutkintalain (449/1987) 15 §:n 1 momentin mukaan poliisin on ilmoitettava sille tutkittavaksi tulleesta rikosasiasta syyttäjälle, kun jotakuta voidaan epäillä syylliseksi rikokseen. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos asia on yksinkertainen. Puitepäätöksessä tarkoitetuissa tilanteissa kyse ei olisi tällaisista tapauksista, vaan rikosasioista, joille esitutkintavaiheessa määrätään syyttäjä. Tämä syyttäjä olisi siis toimivaltainen päättämään valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämistä tunnustettavaksi ja täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon.

Näin ollen valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämiseen toimivaltaisia viranomaisia olisivat pykälän mukaan tuomioistuimet ja syyttäjät. Ehdotettua ratkaisua on selostettu tarkemmin puitepäätöksen 6 artiklan perusteluissa.

11 §. *Valvontatoimia koskevan päätöksen sisältö ja muoto.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että valvontatoimia koskevan päätöksen mukana on puitepäätöksen liitteenä oleva todistus. Pykälässä olisi lainsoveltamisen helpottamiseksi myös viittaus siihen EU:n virallisen lehden numeroon, jossa todistus on julkaistu.

12 §. *Toimivalta tehdä myöhempiä päätöksiä.* Pykälässä olisi säännös siitä viranomaisesta, jolla olisi toimivalta tehdä tietyt puitepäätöksen 18 artiklan mukaiset myöhemmät päätökset. Mainitun artiklan mukaan toimivalta myöhempien päätösten tekemiseen olisi päätöksen tehneellä valtiolla. Pykälän 1 momentin mukaan valvontatoimenpiteen ehtojen rikkomisen seurauksista ja muista puitepäätöksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä päättäisi valvontatoimia koskevan päätöksen tehnyt viranomainen. Jos toimenpide kuitenkin edellyttäisi valvontaan määrätyn vangitsemista, vangitsemisestä päättäisi tällöin tuomioistuin.

Pykälän 2 momentin mukaan menettelystä valvontaan määrätyn luovuttamiseksi Suomeen on voimassa mitä siitä EU-luovuttamislainsäädännössä säädetään. Tällä tarkoitetaan muun ohella sitä, että toimivaltainen viranomainen määräytyisi EU-luovuttamislain 54 §:n viranomainen.

Puitepäätöksen 18 artiklan sisältämiä myöhempiä päätöksiä koskevia tilanteita ja ratkaisuja on tarkemmin selostettu artiklakohtaisissa perusteluissa.

4 luku. Erityisiä säännöksiä

13 §. *Oikeus avustajaan ja puolustajaan.* Pykälässä olisi säännös avustajan määräämisestä valvontaan määrätylle henkilölle. Valvontaan määrätyllä pykälän 1-3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa tarkoitettaisiin rikoksesta epäiltyä. Pykälän 1 momentin mukaan valvontaan määrätyllä olisi oikeus käyttää avustajaa. Ratkaisu vastaisi EU-luovuttamislain ja pohjoismaisen luovuttamislain mukaista ratkaisua.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontaan määrätylle olisi määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Puolustajan määräämisestä viran puolesta samoin kuin puolustajasta muutoin olisi momentin mukaan soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvussa säädetään. Valvontaan määrätylle olisi lisäksi selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja. Tämä ratkaisu vastaisi niin ikään EU-luovuttamislakia ja pohjoismaista luovuttamislakia, jotka sisältävät vastaavat säännökset siitä, että henkilölle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää ja, jos hänelle ei jo ole määrätty puolustajaa. Perusteeksi puolustajan määräämiselle riittäisi siis pääsäännön mukaan henkilön pyyntö ilman lisäedellytyksiä. Pykälässä olisi kuitenkin viittaussäännös oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 lukuun koskien tilanteita, joissa puolustaja olisi määrättävä viran puolesta. Kansallisia rikosoikeudenkäyntejä vastaavasti rikoksesta epäillyn oikeusturvan voidaan katsoa edellyttävän puolustajan määräämistä aina tilanteessa, jossa esimerkiksi hän ei kykene itse puolustautumaan tai hänen valitsemansa henkilö ei täytä puolustajan vaatimuksia. Myös puolustajasta muutoin olisi soveltuvin osin voimassa mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa säädetään. Mainitun lain säännöksiä siten sovellettaisiin puolustajan kelpoisuusvaatimuksiin ja velvollisuuksiin muutoinkin. Tämä merkitsisi muun ohella sitä, että puolustajaksi määrättäisiin pääsääntöisesti asianajaja tai julkinen oikeusavustaja.

Puolustajan määräisi 3 momentin mukaan se tuomioistuin, joka on toimivaltainen käsittelemään sen rikosasian, jonka perusteella valvontatoimia koskeva päätös on annettu tai on tarkoitus antaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että puolustajan määrääminen edellyttäisi, että siihen on valvontaan määrätyn oikeusturvan kannalta erityisiä syitä, jos valvontaan määrätty on vieraassa valtiossa ja hänelle on siellä määrätty oikeusavustaja. Puolustajan määräisi tällöin 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu käräjäoikeus Tarve puolustajan määräämiseen ilmenisi useimmiten lain 3 luvussa tarkoitetuissa tilanteissa eli silloin, kun tehdään päätös valvontatoimia koskevan päätöksen lähettämistä tunnustettavaksi ja täytäntöön pantavaksi Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Ainoastaan poikkeuksellisesti puolustajan määräämiselle olisi perusteita silloin, kun kysymys on tilanteesta, jossa toisessa jäsenvaltiossa annettu valvontatoimia koskeva päätös lähetetään Suomeen tunnustettavaksi ja täytäntöön pantavaksi. Tämä johtuu siitä, että tällöin henkilö olisi määrätty valvontaan oikeudenkäyntivaltiossa, jolloin hänellä olisi oikeus avustajaan asianomaisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

Pykälän 5 momentin mukaan oikeusministeriö määräisi valtion varoista maksettavaksi puolustajalle kohtuullisen korvauksen, joka jää valtion vahingoksi.

14 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikeudesta saattaa 4 §:ssä tarkoitettu valvontatoimia koskeva päätöksen tunnustamisesta ja mukauttamista koskeva päätös käräjäoikeuden käsiteltäväksi. Kuten puitepäätöksen 12 artiklan perusteluissa on todettu, varsinainen muutoksenhakuintressi valvontaan määrättyllä olisi silloin, kun Suomi on täytäntöönpanovaltiona tehnyt kielteisen tunnustamispäätöksen. Tällöin tilanteeseen on sovellettu esimerkiksi jotakin puitepäätöksen 15 artiklan mukaista kieltäytymisperustetta. Tällaisessa tilanteessa valvontaan määrätty voisi hakea muutosta vedoten esimerkiksi siihen, että tunnustamisesta päättävä syyttäjä on arvioinut virheellisesti kieltäytymisperusteen soveltumisen tapaukseen ja tällöin tuomioistuimen arvioitavaksi jää se, tuleeko tunnustamista koskeva päätös kumota. Mukauttamista koskevissa tilanteissa kysymys voi olla esimerkiksi siitä, että valvontatoimi on mukautettu vastoin puitepäätöksen 13 artiklan mukaisia edellytyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä käräjäoikeudesta, joka olisi toimivaltainen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Toimivaltainen käräjäoikeus määräytyisi sen, mukaan minkä hovioikeuden tuomiopiirin alueella valvonta olisi tarkoitus järjestää. Momentin ensimmäisen luetelmakohdan mukaan Helsingin käräjäoikeus olisi toimivaltainen, jos valvonta on tarkoitus järjestää Helsingin tai Kouvolan hovioikeuden tuomiopiirin alueella. Toisen luetelmakohdan mukaan Pohjois-Savon käräjäoikeus olisi toimivaltainen, jos valvonta on tarkoitus järjestää Itä-Suomen hovioikeuden tuomiopiirin alueella. Jos valvonta olisi tarkoitus järjestää Rovaniemen hovioikeuden tuomiopiirin alueella, olisi Oulun käräjäoikeus toimivaltainen. Tilanteessa, jossa valvonta olisi tarkoitus järjestää Turun tai Vaasan hovioikeuden tuomiopiirin alueella, toimivaltainen käräjäoikeus olisi Pirkanmaan käräjäoikeus.

Pykälän 3 momentti sisältäisi käräjäoikeudessa noudatettavaa menettelyä koskevat säännökset. Momentissa viitattaisiin ensinnäkin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettuun lakiin. Rikosasioiden käsittelyjärjestystä koskevan viittauksen nojalla tulisi soveltuvin osin noudatettaviksi erityisesti mahdollisen istuntokäsittelyn tilanteissa lähinnä lain 6, 6 a ja 11 luvun mukainen käsittelyjärjestys. Viittaus koskisi myös asian valmistelua. Lisäksi momentissa säädettäisiin siitä, että käräjäoikeuden on viipymättä otettava asia käsiteltäväksi. Tätä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena ottaen huomioon puitepäätöksen 12 artiklan sisältämät säännökset valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamiseen soveltuvista määräajoista. Käräjäoikeuden kokoonpanon osalta momentissa säädettäisiin, että käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

Pykälän 3 momentti sisältäisi lisäksi säännöksen, jonka mukaan asia olisi käsiteltävä istunnossa, jos käräjäoikeus asian tai sen osan selvittämiseksi pitää asian istuntokäsittelyä tarpeellisenä. Asia olisi käsiteltävä istunnossa myös, mikäli valittaja sitä vaatii, eikä käräjäoikeus pitäisi sitä ilmeisen tarpeettomana. Pääsääntönä olisi valituksen käsitteleminen kirjallisessa menettelyssä. Istunnon järjestäminen valittajan vaatimuksesta huolimatta olisi ilmeisen tarpeetonta esimerkiksi tilanteessa, jossa valittaja väittäisi olevansa syytön tekoon, josta häntä oikeudenkäyntivaltiossa epäillään. Tällaista asiaa ei voida tutkia täytäntöönpanovaltiossa. Lisäksi huomioon tulee ottaa se, että valittaja saattaa olla tutkintavankina oikeudenkäyntivaltiossa, jolloin hänellä ei käytännössä ole mahdollisuutta saapua henkilökohtaisesti istuntoon.

Mikäli asiassa järjestettäisiin istunto, ratkaistaisiin asia käräjäoikeudessa suullisessa ja välittömässä pääkäsittelyssä. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että valituksen tekijällä on oikeus olla läsnä käräjäoikeuden istunnossa. Asia voitaisiin kuitenkin tutkia ja ratkaista valituksen tekijän poissaolosta huolimatta, jollei käräjäoikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena. Edellytyksenä tällöin olisi, että hänet on sellaisella uhalla kutsuttu käräjäoikeuteen. Valittajan tulisi näin ollen olla tietoinen mahdollisuudesta asian ratkaisemiseen hänen poissaolostaan huolimatta. Valittajan poissaolo ei kuitenkaan merkitsisi sitä, että asia ratkaistaisiin automaattisesti poissaolon perusteella valittajan vahingoksi. Käräjäoikeuden olisi joka tapauksessa tutkittava valitus asiallisesti. Momentissa säädettäisiin lisäksi siitä, että käräjäoikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi. Käräjäoikeudella olisi oikeusturvasyistä keskeinen rooli asian selvittämisessä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että käräjäoikeuden 1 momentissa tarkoitettuja päätöksistä saa valittaa hovioikeuteen. Momentissa viitattaisiin myös oikeudenkäymiskaareen siltä osin kuin valittamisesta hovioikeuteen oikeudenkäymiskaaressa säädetään.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, ettei tuomioistuin ei valitusta käsitellessään saa tutkia, onko valvontatoimia koskevan päätöksen antamiselle ollut edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa. Päätöksen tehneen valtion tekemän päätöksen sisältöön tai edellytyksiin ei siis olisi mahdollista puuttua.

Muutoksenhausta 10 §:ssä tarkoitettujen tuomioistuimen päätökseen säädettäisiin pykälän 6 momentissa. Tämä koskisi siis tilannetta, jossa Suomi lähettää valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustettavaksi ja täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon. Tällöin muutoksenhausta olisi voimassa mitä muutoksenhausta vangitsemis- ja matkustuskieltoasiassa annettuun tuomioistuimen päätökseen pakkokeinolaissa säädetään. Tällä tarkoitettaisiin voimassa olevan pakkokeinolain 1 luvun 27 §:n 2 momentin ja 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaista kantelumenettelyä. Kanteluoikeus sisältyy myös uudistetun pakkokeinolain 3 luvun 19 §:ään ja 5 luvun 12 §:ään. Tilanteessa, jossa kysymys olisi 10 §:n mukaisesta syyttäjän päätöksestä, olisi mahdollista saattaa päätös sen käräjäoikeuden käsiteltäväksi, joka toimii päätöksen tehneen syyttäjän syyttäjänviraston alueella. Asian käsittelyssä noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä pakkokeinolaissa säädetään oikeudesta saattaa kysymys pidättämiseen oikeutetun virkamiehen määräämän matkustuskiellon voimassa pitämisestä tuomioistuimen tutkittavaksi. Tällä tarkoitettaisiin voimassa olevan pakkokeinolain matkustuskiellon kumoamista koskevaa 2 luvun 6 §:n 3 momentin mukaista tilannetta. Vastaava säännös sisältyy uudistetun pakkokeinolain 5 luvun 8 §:n 3 momenttiin.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin, ettei pykälässä tarkoitettu muutoksenhaku estäisi valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei asiaa käsittelevä tuomioistuin toisin määrää.

15 §. *Voimaantulo.* Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan 1 päivänä joulukuuta 2012, johon mennessä jäsenvaltioiden on puitepäätöksen 27 artiklan 1 kohdan mukaan toteutettava puitepäätöksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet. Lain soveltaminen kuitenkin edellyttäisi, että myös asianomainen toinen jäsenvaltio on pannut puitepäätök-

sen täytäntöön ja alkanut sitä soveltaa. Selvyyden vuoksi pykälän 2 momenttiin kirjattaisiin säännös siitä, että lakia voidaan soveltaa suhteessa sellaiseen jäsenvaltioon, joka on pannut puitepäätöksen täytäntöön.

2.2 Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä

2 luku. Luovuttaminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon

2 §. *Luovuttaminen kaksoisrangaistavuuden täytyessä.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin selvyyden vuoksi virke, jonka mukaan luovuttamisesta tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain mukaisessa tilanteessa on kuitenkin voimassa, mitä mainitun lain 8 §:ssä säädetään. Säännöksellä pyrittäisiin selventämään sitä, että kun kysymys on täytäntöönpanolain mukaisesta tilanteesta, sovelletaan tilanteeseen täytäntöönpanolain valvontaan määrätyn luovuttamista koskevaa 8 §:ää. Mainitun säännöksen merkitys olisi aikaisemmin selostetun mukaisesti se, että luovuttamisen edellytyksenä ei tällöin olisi, että rikoksesta päätöksen tehneessä valtiossa on säädetty rangaistukseksi yli vuosi vankeutta.

3 Puitepäätöksen nojalla tehtävät ilmoitukset

Tarkoituksena on, että ilmoittaessaan neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle puitepäätöksen 27 artiklan 2 kodan mukaisesti puitepäätöksen velvoitteiden saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä, Suomi ilmoittaisi puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa edellytetyn mukaisesti, että tunnustamisesta päättävät viranomaiset olisivat täytäntöönpanolain 4 §:n mukaiset kihlakunnansyyttäjät sekä keskusrikospoliisi. Lisäksi Suomi ilmoittaisi, että toimivaltaisia viranomaisia Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio olisivat tuomioistuimet ja syyttäjät.

Suomi tekisi lisäksi puitepäätöksen 7 artiklan mukaisen ilmoituksen siitä, että oikeusministeriö toimisi keskusviranomaisena, johon toisen jäsenvaltion viranomainen voi ottaa yhteyttä valvontamääräykseen liittyvissä kysymyksissä.

Suomi tekisi myös puitepäätöksen 8 artiklan 2 kohtaan perustuvan ilmoituksen siitä, että Suomi valvoisi ainoastaan 8 artiklan 1 kohdan mukaisia valvontatoimia.

Lisäksi Suomi tekisi puitepäätöksen 9 artiklan 4 kohdan mukaisen ilmoituksen niistä edellytyksistä, joiden perusteella valvontatoimia koskeva päätös voidaan lähettää Suomeen tunnustamisesta päättävän viranomaisen suostumuksella. Kyse olisi siis puitepäätöksen 9 artiklan 2 kohdan mukaisista tilanteista, joissa valvontaan määrättyllä ei olisi pysyvää asuinpaikkaa Suomessa. Ilmoitukseen kirjattaisiin täytäntöönpanolain 3 §:n 2 momentin mukainen edellytys siitä, että suostumus voidaan antaa, jos täytäntöönpano Suomessa valvontaan määrätyn henkilön henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia olisi perusteltua.

Edelleen Suomi antaisi puitepäätöksen 24 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen niistä kielistä, joilla tehtyjä täytäntöönpanopyyntöjä se hyväksyy. Suomi hyväksyisi suomen,

ruotsin tai englannin kielellä toimitetun todistuksen. Se voisi hyväksyä myös muulla kielellä toimitetun todistuksen, jos sen hyväksymiselle ei ole muutoin estettä.

4 Voimaantulo

Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan puitepäättöksen täytäntöönpanoajan päätyttyä eli 1 päivänä joulukuuta 2012. Lain soveltaminen kuitenkin edellyttäisi, että myös asianomainen toinen jäsenvaltio on pannut puitepäättöksen täytäntöön ja alkanut sitä soveltaa.

5 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 18/2003 vp todennut, että puitepäättös on sellainen kansainvälinen velvoite, jonka käsittelyjärjestys määräytyy perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaan. Lisäksi perustuslakivaliokunta on sakko- ja konfiskaatiopuitepäättösten yhteydessä katsonut, että sekamuotoisen täytäntöönpanotekniikan käyttämiselle ei sinänsä ole valtiosääntöoikeudellista estettä (PeVL 50/2006 vp ja PeVL 23/2007 vp). Tekniikan käyttäminen edellyttää kuitenkin, että puitepäättöksen säännökset ovat yksityiskohtaisia ja tarkkoja sekä että ehdotettu sääntelykokonaisuus täyttää täytäntöönpanosääntelylle asetettavat yleiset vaatimukset perusoikeuksia koskevan sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta samoin kuin hyvästä lainkirjoittamistavasta. Laki-valiokunta on mietinnössään LaVM 7/2010 viitannut mainittuihin perustuslakivaliokunnan lausuntoihin ja katsonut, että sekamuotoiseen täytäntöönpanotapaan tulisi turvautua harkitusti.

Tässä esityksessä tarkoitettu puitepäättös on siinä määrin yksityiskohtainen ja tarkka, että täydentävän sääntelyn tarve on vähäinen. Myös muutoin puitepäättöksen sekä ehdotetun täytäntöönpanolain voidaan katsoa täyttävän edellä selostetut puitepäättösten sekamuotoisella täytäntöönpanotavalle asetetut reunaehdot.

Täytäntöönpanopyynnöstä kieltäytymistä koskevia tilanteita on arvioitava säätämisjärjestyksen kannalta. Puitepäättösten viittauksista velvollisuuteen kunnioittaa unionisopimuksen 6 artiklassa vahvistettuja perusoikeuksia ja oikeudellisia peruseriaatteista seuraa, että täytäntöönpanopyynnöstä on mahdollista kieltäytyä, jos poikkeuksellisesti olisi syytä epäillä, että täytäntöönpano olisi vastoin Suomen oikeusjärjestelmän peruseriaatteita tai oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin olisi seuraamuksen määräämiseen johtaneessa oikeudenkäynnissä loukattu.

Perustuslain 21 §:ssä edellytetyn oikeusturvan sekä hyvän hallinnon kannalta keskeisiä ovat säännökset oikeudesta tulla kuulluksi, avustajan määräämisestä sekä muutoksenhakuoikeudesta valvontatoimia koskevan päätöksen lähettamisestä ja täytäntöönpanosta tehtäviin päätöksiin.

Rikoksen johdosta tapahtuvaan luovuttamista koskevalla säännöksellä ei puututa luovuttamisen edellytyksiin sellaisella tavalla, jolla olisi merkitystä perustuslain 9 §:n 3 tai 4 momentin kannalta. Mainituissa säännöksissä säädetään muun muassa Suomen kansalaisen luovuttamista koskevista kielloista ja rajoituksista.

Näin ollen lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki
tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan
puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten
kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Puitepäätöksen täytäntöönpano

Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta valvontatoimia koskeviin päätöksiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tutkintavankeuden vaihtoehtona tehdyn puitepäätöksen 2009/829/YOS, jäljempänä *puitepäätös*, lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset ovat lakina noudatettavia, jollei tästä laista muuta johdu.

2 §
Soveltamisala

Tämän lain ja puitepäätöksen mukaisesti:

- 1) tunnustetaan ja pannaan täytäntöön Suomessa toisen Euroopan unionin jäsenvaltion Suomeen lähettämä puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valvontatoimia koskeva päätös ja toteutetaan muut puitepäätöksessä tarkoitettut toimenpiteet; sekä
- 2) lähetetään toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon tunnustettavaksi ja täytäntöönpantavaksi puitepäätöksessä ja tämän lain 9 §:ssä tarkoitettu Suomessa tehty valvontatoimia koskeva päätös.

2 luku

Toisessa jäsenvaltiossa annetun valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustaminen ja täytäntöönpano Suomessa

3 §

Edellytykset päätöksen vastaanottamiselle

Valvontatoimia koskeva päätös vastaanotetaan tunnustettavaksi ja pantavaksi täytäntöön Suomessa ilman tunnustamisesta päättävän viranomaisen suostumusta, jos valvontaan määrättyllä on pysyvä asuinpaikka Suomessa.

Muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa edellytyksenä valvontatoimia koskevan päätöksen vastaanottamiselle on tunnustamisesta päättävän viranomaisen suostumus. Suostumus voidaan antaa, jos valvonnan järjestäminen Suomessa valvontaan määrätyn henkilön henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia olisi perusteltua.

Edellytyksenä valvontatoimia koskevan päätöksen vastaanottamiselle on lisäksi, että valvontaan määrätty suostuu siihen, että valvonta järjestetään Suomessa.

4 §

Tunnustamisesta ja mukauttamisesta päättävät viranomaiset

Valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta päättää:

- 1) Helsingin käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimiva kihlakunnansyyttäjä, jos valvonta on tarkoitus järjestää Helsingin tai Kouvolan hovioikeuden tuomiopiirin alueella;
- 2) Pohjois-Savon käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimiva kihlakunnansyyttäjä, jos valvonta on tarkoitus järjestää Itä-Suomen hovioikeuden tuomiopiirin alueella;
- 3) Oulun käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimiva kihlakunnansyyttäjä, jos valvonta on tarkoitus järjestää Rovaniemen hovioikeuden tuomiopiirin alueella;
- 4) Pirkanmaan käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimiva kihlakunnansyyttäjä, jos valvonta on tarkoitus järjestää Turun tai Vaasan hovioikeuden tuomiopiirin alueella.

Valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta voi päättää mikä tahansa 1 momentissa mainittu syyttäjä riippumatta siitä, minkä hovioikeuden tuomiopiirin alueella valvonta on tarkoitus järjestää, jos tätä on valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpanon kannalta tai muusta erityisestä syystä pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta voi päättää myös keskusrikospoliisi. Tunnustamisesta kieltäytymisestä päättää kuitenkin 1 tai 2 momentissa tarkoitettu syyttäjä. Keskusrikospoliisi voi tehdä tunnustamista koskevan päätöksen saatuaan syyttäjän lausunnon siitä, ettei tapaukseen sovellu mikään puitepäätöksen 15 artiklassa tarkoitettu kieltäytymisperuste.

Tunnustamisesta päättävän syyttäjän on ilmoitettava keskusrikospoliisille vastaanottamastaan valvontatoimia koskevasta päätöksestä. Myös keskusrikospoliisin on ilmoitet-

tava tunnustamisesta päättävälle syyttäjälle vastaanottamastaan valvontatoimia koskevasta päätöksestä.

Päätöksen valvontatoimen mukauttamisesta puitepäätöksen 13 artiklan ja 18 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisesti tekee tunnustamisesta päättävä viranomainen.

5 §

Valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpano

Sen jälkeen kun on tehty 4 §:ssä tarkoitettu päätös valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta ja mahdollisesta mukauttamisesta, valvonnan toteuttamisesta huolehtii poliisi.

Valvonnan kestosta on soveltuvin osin voimassa mitä pakkokeinolaissa (450/1987) säädetään matkustuskiellon voimassa pitämisestä ja kumoamisesta. Valvonnan kestoa voidaan valvontatoimia koskevan päätöksen tehneen viranomaisen pyynnöstä pidentää. Päätöksen pidentämisestä tekee tuomioistuin tunnustamisesta päättävän viranomaisen esityksestä. Toimivaltainen tuomioistuin on jäljempänä 14 §:ssä tarkoitettu tuomioistuin.

6 §

Kaksoisrangaistavuus

Jos valvontatoimia koskeva päätös liittyy puitepäätöksen 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tekoon, täytäntöönpanopyyntöön suostumisen edellytyksenä ei ole, että teko on, tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa rikos.

Jos valvontatoimia koskeva päätös liittyy muuhun kuin 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tekoon, pyynnön tunnustaminen ja täytäntöönpano Suomessa edellyttää, että teko on, tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä rikos.

7 §

Kielet ja käännökset

Puitepäätöksen 10 artiklassa tarkoitettu todistus on tehtävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Tunnustamisesta päättävä viranomainen voi hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä.

Valvontaan määrättyllä on oikeus saada tieto tunnustamista ja mukauttamista koskevasta päätöksestä ymmärtämällään kielellä. Tarvittaessa tunnustamisesta päättävä viranomainen huolehtii todistuksen ja valvontatoimia koskevan päätöksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle tai muulle valvontaan määrätyn ymmärtämälle kielelle.

8 §

Valvontaan määrätyn luovuttaminen

Jos valvontaan määrättyä pyydetään luovutettavaksi jäsenvaltioon, jossa valvontatoimia koskeva päätös on tehty, luovuttamiseen sovelletaan lakia rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (1286/2003). Luovuttamispyyntöön suostuminen ei kuitenkaan edellytä, että pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuoden vapausrangaistus.

3 luku**Valvontatoimia koskevan päätöksen lähettäminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon**

9 §

Edellytykset päätöksen lähettämiseksi toiseen jäsenvaltioon

Valvontatoimia koskeva päätös voidaan antaa, jos pakkokeinolain mukaiset matkustuskieltoa koskevat edellytykset täyttyvät ja epäillyllä on pysyvä asuinpaikka toisessa jäsenvaltiossa tai kyse on puitepäätöksen 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta jäsenvaltiossa. Lähettämisen edellytyksenä lisäksi on, että valvonnan järjestämistä toisessa jäsenvaltiossa voidaan valvontaan määrätyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn vuoksi pitää perusteltuna ja hän on suostunut siihen, että valvonta järjestetään kyseisessä jäsenvaltiossa. Valvontatoimia koskevan päätöksen sisällöstä on soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään matkustuskiellosta.

Valvontaan määrätty määrätään matkustuskieltoon siihen asti, kunnes täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen on tehnyt päätöksen valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta. Jos matkustuskieltoa ei voida pitää riittävänä valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi, voidaan valvontaan määrätty vangita, jos pakkokeinolain mukaiset vangitsemisen edellytykset täyttyvät.

10 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Pakkokeinolaissa tarkoitettua vangitsemisvaatimusta käsittelevä tuomioistuin on toimivaltainen päättämään valvontatoimia koskevan päätöksen lähettamisestä.

Jos henkilöä ei esitetä vangittavaksi, toimivalta päättää valvontatoimia koskevan päätöksen lähettamisestä on asianomaiseen rikosasiaan määrättyllä syyttäjällä.

11 §

Valvontatoimia koskevan päätöksen sisältö ja muoto

Valvontatoimia koskevan päätöksen mukana lähetetään puitepäätöksen 10 artiklassa edellytetty puitepäätöksen liitteenä olevan mallin mukainen lomake (EUVL, L 294, 11.11.2009).

12 §

Toimivalta tehdä myöhempiä päätöksiä

Valvontatoimenpiteen ehtojen rikkomisen seurauksista ja muista puitepäätöksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä päättää valvontatoimia koskevan päätöksen tehnyt viranomainen. Jos toimenpide kuitenkin edellyttää valvontaan määrätyn vangitsemista, vangitsemisesta päättää tuomioistuin.

Menettelystä valvontaan määrätyn luovuttamiseksi Suomeen on voimassa mitä siitä laissa rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä säädetään.

4 luku**Erityisiä säännöksiä**

13 §

Oikeus avustajaan ja puolustajaan

Valvontaan määrättyllä on oikeus käyttää avustajaa.

Valvontaan määrättylle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Puolustajan määrittämisestä viran puolesta samoin kuin puolustajasta muutoin on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvussa säädetään. Valvontaan määrättylle on selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

Puolustajan määrää tuomioistuin, joka on toimivaltainen käsittelemään sen rikosasian, jonka perusteella valvontatoimia koskeva päätös on annettu tai on tarkoitus antaa.

Jos valvontaan määrätty on vieraassa valtiossa ja hänelle on siellä määrätty oikeusavustaja, puolustajan määrääminen edellyttää, että siihen on valvontaan määrätyn oikeusturvan kannalta erityisiä syitä. Puolustajan määrää tällöin 14 §:n 2 momentin mukainen käräjäoikeus.

Oikeusministeriö määrää valtion varoista maksettavaksi puolustajalle kohtuullisen korvauksen, joka jää valtion vahingoksi.

14 §
Muutoksenhaku

Valvontaan määrätty voi saattaa valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamista koskevan päätöksen sekä edellä 4 §:ssä tarkoitetun mukauttamista koskevan päätöksen kärjäoikeuden käsiteltäväksi.

Toimivaltainen kärjäoikeus 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on:

- 1) Helsingin kärjäoikeus, jos valvonta on tarkoitus järjestää Helsingin tai Kouvolan hovioikeuden tuomiopiirin alueella;
- 2) Pohjois-Savon kärjäoikeus, jos valvonta on tarkoitus järjestää Itä-Suomen hovioikeuden tuomiopiirin alueella;
- 3) Oulun kärjäoikeus, jos valvonta on tarkoitus järjestää Rovaniemen hovioikeuden tuomiopiirin alueella;
- 4) Pirkanmaan kärjäoikeus, jos valvonta on tarkoitus järjestää Turun tai Vaasan hovioikeuden tuomiopiirin alueella.

Asian käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään. Kärjäoikeuden on viipymättä otettava asia käsiteltäväksi. Kärjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Asia on käsiteltävä istunnossa, jos kärjäoikeus asian tai sen osan selvittämiseksi pitää asian istuntokäsittelyä tarpeellisena taikka jos valittaja sitä vaatii, eikä kärjäoikeus pidä sitä ilmeisen tarpeettomana. Valituksen tekijällä on oikeus olla läsnä kärjäoikeuden istunnossa. Asia voidaan tutkia ja ratkaista valituksen tekijän poissaolosta huolimatta, jollei kärjäoikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena ja jos hänet on sellaisella uhalla kutsuttu kärjäoikeuteen. Kärjäoikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi.

Kärjäoikeuden 1 momentissa tarkoitetuista päätöksistä saa valittaa hovioikeuteen siten kuin oikeudenkäymiskaassa säädetään.

Tuomioistuin ei valitusta käsitellessään saa tutkia, onko valvontatoimia koskevan päätöksen antamiselle ollut edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa.

Muutoksenhausta 10 §:ssä tarkoitettuun tuomioistuimen päätökseen on voimassa mitä muutoksenhausta vangitsemis- ja matkustuskieltoasiassa annettuun tuomioistuimen päätökseen pakkokeinolaissa säädetään. Syyttäjän 10 §:n nojalla tekemän päätöksen voi saattaa sen kärjäoikeuden käsiteltäväksi, joka toimii päätöksen tehneen syyttäjänviraston alueella. Asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä pakkokeinolaissa säädetään oikeudesta saattaa kysymys pidättämiseen oikeutetun virkamiehen määräämän matkustuskiellon voimassa pitämisestä tuomioistuimen tutkittavaksi.

Tässä pykälässä tarkoitettu muutoksenhaku ei estä valvontatoimia koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei asiaa käsittelevä tuomioistuin toisin määrää.

15 §
Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan   päivänä 20   .

Lakia sovelletaan suhteessa sellaiseen jäsenvaltioon, joka on pannut puitepäätöksen täytäntöön.

2.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 2 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 2 luvun 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 luku. Luovuttaminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon

Yleiset edellytykset

2 §. *Luovuttaminen kaksoisrangaistavuuden täytyessä.* Luovuttamiseen suostutaan, jos pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty ankaran rangaistus on vähintään vuoden vapausrangaistus ja teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos. Luovuttamisesta tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain (/) mukaisessa tilanteessa on kuitenkin voimassa, mitä mainitun lain 8 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä 20   .

1.

Lag
om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande och om tillämpning av rambeslutet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.
Allmänna bestämmelser

1 §
Genomförande av rambeslutet

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande, nedan *rambeslutet*, ska iakttas som lag, om inte något annat följer av denna lag.

2 §
Tillämpningsområde

I enlighet med denna lag och rambeslutet:

- 1) erkänns och verkställs i Finland ett i artikel 8.1 i rambeslutet avsett beslut om övervakningsåtgärder som en medlemsstat i Europeiska unionen översänt till Finland och genomförs de övriga åtgärder som avses i rambeslutet, samt
- 2) översänds till en annan medlemsstat i europeiska unionen för att verkställas och erkänns ett beslut om övervakningsåtgärder som har utfärdats i Finland och som avses i rambeslutet och 9 § i denna lag.

2 kap.
**Erkännande och verkställighet i Finland av ett beslut om övervakningsåtgärder
som har utfärdats i en annan medlemsstat**

3 §

Förutsättningarna för att ta emot ett beslut

Ett beslut om övervakningsåtgärder tas emot för att erkännas och verkställas i Finland utan samtycke av den myndighet som beslutar om erkännande, om den för vilken har bestämts övervakning är stadigvarande bosatt i Finland.

I andra än i 1 mom. avsedda fall är förutsättningen för att ta emot ett beslut om övervakningsåtgärder ett samtycke av den myndighet som beslutar om erkännande. Ett samtycke kan ges, om det är motiverat att ordna övervakningen i Finland på grund av personliga omständigheter för den för vilken har bestämts övervakning eller av något annat skäl.

En förutsättning för att ta emot ett beslut om övervakningsåtgärder är dessutom att den för vilken övervakning har bestämts samtycker till att övervakningen ordnas i Finland.

4 §

De myndigheter som beslutar om erkännande och anpassning

Om erkännande och verkställighet i Finland av ett beslut om övervakningsåtgärder beslutar

- 1) häradsåklagaren inom Helsingfors tingsrätt, om övervakningen är avsedd att ordnas inom Helsingfors eller Kouvola hovrätts domkrets,
- 2) häradsåklagaren inom Norra Savolax tingsrätt, om övervakningen är avsedd att ordnas inom Östra Finlands hovrätts domkrets,
- 3) häradsåklagaren inom Uleåborgs tingsrätt, om övervakningen är avsedd att ordnas inom Rovaniemi hovrätts domkrets,
- 4) häradsåklagaren inom Birkalands tingsrätt, om övervakningen är avsedd att ordnas inom Åbo eller Vasa hovrätts domkrets.

Vilken som helst av de i 1 mom. nämnda åklagarna kan besluta att erkänna ett beslut om övervakningsåtgärder oberoende av inom vilken hovrätts domkrets övervakningen är avsedd att ordnas, om detta med hänsyn till verkställigheten av beslutet om övervakningsåtgärder eller annars av särskilda skäl ska anses ändamålsenligt.

Också centralkriminalpolisen kan besluta erkänna ett beslut om övervakningsåtgärder. Beslut om att vägra erkänna fattas dock av en åklagare som avses i 1 eller 2 mom. Centralkriminalpolisen kan fatta ett beslut om erkännande efter att ha fått åklagarens utlåtande om att på fallet inte tillämpas någon sådan grund för förvägrande som avses i artikel 15 i rambeslutet.

Den åklagare som beslutar om erkännande ska underrätta centralkriminalpolisen om det beslut om övervakningsåtgärder som han eller hon har mottagit. Också centralkriminal-

polisen ska underrätta den åklagare som beslutar om erkännande om det beslut om övervakningsåtgärder som centralkriminalpolisen har mottagit.

Beslut om anpassning av en övervakningsåtgärd i enlighet med artikel 13 och 18.4 a i rambeslutet fattas av den myndighet som beslutar om erkännande.

5 §

Verkställighet av ett beslut om övervakningsåtgärder

Efter det att det har fattats ett i 4 § avsett beslut om att erkänna och eventuellt anpassa ett beslut om övervakningsåtgärder, sörjer polisen för att övervakningen genomförs.

I fråga om övervakningens längd gäller i tillämpliga delar vad som i tvångsmedelslagen (450/1987) föreskrivs om att hålla i kraft och upphäva ett reseförbud. Övervakningen kan förlängas på begäran av den myndighet som har utfärdat beslutet om övervakningsåtgärder. Beslutet om förlängning fattas av domstol på framställning av den myndighet som beslutar om erkännande. Behörig domstol är den domstol som avses nedan i 14 §.

6 §

Dubbel straffbarhet

Om beslutet om övervakningsåtgärder har samband med en gärning som avses i artikel 14.1 i rambeslutet, förutsätter en begäran om verkställighet inte att gärningen utgör eller under motsvarande förhållanden skulle utgöra ett brott i Finland.

Om beslutet om övervakningsåtgärder har samband med en annan gärning än en sådan som avses i artikel 4.1. förutsätter ett erkännande och verkställighet i Finland att gärningen utgör eller under motsvarande omständigheter begången skulle utgöra ett brott i Finland.

7 §

Språk och översättningar

Det intyg som avses i artikel 10 i rambeslutet ska avfattas på finska, svenska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk. Den verkställande myndigheten kan också godta ett intyg på något annat språk än finska, svenska eller engelska, om det inte finns något annat hinder för godtagandet.

Den för vilken övervakning har bestämts har rätt att få information om beslutet om erkännande och anpassning på ett språk som han eller hon förstår. Den myndighet som beslutar om erkännande sörjer vid behov för att intyget och beslutet om övervakningsåtgärder översätts till finska eller svenska eller något annat språk som den för vilken har bestämts övervakning förstår.

8 §

Utlämning av en person för vilken har bestämts övervakning

Om en person för vilken har bestämts övervakning begärs utlämnad till den medlemsstat där beslutet om övervakningsåtgärder har utfärdats, tillämpas på utlämningen lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003). Ett beviljande av utlämningen förutsätter dock inte att det strängaste straffet i den ansökande medlemsstatens lagstiftning för den gärning som ligger till grund för framställningen är ett frihetsstraff på minst ett år.

3 kap.**Översändande av ett beslut om övervakningsåtgärder från Finland till en annan medlemsstat**

9 §

Förutsättningarna för att översända ett beslut till en annan medlemsstat

Ett beslut om övervakningsåtgärder kan utfärdas, om förutsättningarna för reseförbud i enlighet med tvångsmedelslagen uppfylls och den misstänkte är stadigvarande bosatt i den andra medlemsstaten eller det är fråga om en medlemsstat som avses i artikel 9.2 i rambeslutet. En förutsättning för översändande är dessutom att ordnandet av övervakningen i den andra medlemsstaten på grund av personliga omständigheter för den person för vilken har bestämts övervakning eller av något annat vägande skäl kan anses vara motiverat och han eller hon har samtyckt till att övervakningen ordnas i medlemsstaten i fråga. I fråga om innehållet i beslutet om övervakningsåtgärder gäller i tillämpliga delar vad som i tvångsmedelslagen föreskrivs om reseförbud.

Den för vilken har bestämts övervakning meddelas reseförbud tills den behöriga myndigheten i den verkställande staten har fattat ett beslut om att erkänna beslutet om övervakningsåtgärder. Om ett reseförbud inte kan anses som en tillräcklig övervakningsåtgärd för att trygga verkställigheten av beslutet kan den för vilken har bestämts övervakning häktas, om häktningsförutsättningarna i enlighet med tvångsmedelslagen uppfylls.

10 §

Behöriga myndigheter

En domstol som avses i tvångsmedelslagen och som handlägger ett häktningssyrkande är behörig att besluta om översändande av ett beslut om övervakningsåtgärder.

Om en person inte föreslås häktad är den åklagare som är förordnad för brottmålet i fråga behörig att besluta att översända beslutet.

11 §

Innehållet i och formen för ett beslut om övervakningsåtgärder

Med beslutet om övervakningsåtgärder sänds det formulär som förutsätts i artikel 10 i rambeslutet och som utgör en bilaga till rambeslutet (EUT, L 294, 11.11.2009).

12 §

Behörighet att fatta senare beslut

Om följderna av en överträdelse av villkoren för en övervakningsåtgärd och andra om åtgärder som avses i artikel 18.1 i rambeslutet beslutar den myndighet som har fattat beslutet om övervakningsåtgärder. Om dock åtgärden förutsätter att den för vilken bestämts övervakning häktas, beslutar en domstol om häktingen.

Om förfarandet när en person för vilken har bestämts övervakning ska utlämnas till Finland gäller vad som föreskrivs i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen.

4 kap.**Särskilda bestämmelser**

13 §

Rätt till biträde och försvarare

Den för vilken har bestämts övervakning har rätt att anlita ett biträde.

För den för vilken har bestämts övervakning ska en försvarare förordnas om han eller hon begär det. I fråga om förordnande av försvarare på tjänstens vägnar och om försvararen i övrigt iakttas i tillämpliga delar 2 kap. i lagen om rättegång i brottmål. Den för vilken har bestämts övervakning ska informeras om rätten att anlita biträde och om att en försvarare kan förordnas för honom eller henne.

Försvarare förordnas av den domstol som är behörig att handlägga det brottmål på basis av vilket beslutet om övervakningsåtgärder har utfärdats eller är avsett att utfärdas.

Om den för vilken övervakning har bestämts är i en främmande stat och honom eller henne där har förordnats ett rättsbiträde, förutsätter ett förordnande av försvarare särskilda skäl med hänsyn till rättsskyddet för den för vilken övervakning har bestämts. Försvararen förordnas då av tingsrätten i enlighet med 14 § 2 mom.

Justitieministeriet bestämmer en skälig ersättning som betalas till försvararen av statens medel. Ersättningen stannar staten till last.

14 §

Ändringssökande

Den för vilken övervakning har bestämts får föra ett beslut om erkännande samt ett i 4 § avsett beslut om anpassning till tingsrätten.

Behörig tingsrätt i de fall som avses i 1 mom. är:

1) Helsingfors tingsrätt, om övervakningen är avsedd att ordnas inom Helsingfors eller Kouvola hovrätts domkrets,

- 2) Norra Savolax tingsrätt, om övervakningen är avsedd att ordnas inom Östra Finlands hovrätts domkrets,
- 3) Uleåborgs tingsrätt, om övervakningen är avsedd att ordnas inom Rovaniemi hovrätts domkrets,
- 4) Birkalands tingsrätt, om övervakningen är avsedd att ordnas inom Åbo eller Vasa hovrätts domkrets.

I fråga om handläggningen av ett ärende gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om rättegång i brottmål. Tingsrätten ska utan dröjsmål ta upp ärendet till behandling. Tingsrätten är domför med ordföranden ensam. Ett ärende ska handläggas vid sammanträde, om tingsrätten anser att utredningen av ärendet eller en del av det kräver det eller om ändringssökanden yrkar på handläggning vid sammanträde och tingsrätten inte anser det vara uppenbart onödigt. Den som söker ändring har rätt att närvara vid sammanträdet. Ärendet kan prövas och avgöras trots ändringssökandens utevaro, om inte tingsrätten anser det nödvändigt att höra ändringssökanden personligen och om denne har kallats till domstolen vid äventyr av sådan påföljd. Tingsrätten ska se till att ärendet blir grundligt behandlat.

Tingsrättens beslut som avses i 1 mom. får överklagas hos hovrätten i enlighet med vad som föreskrivs i rättegångsbalken.

Vid handläggningen av besvären får domstolen inte pröva om det i en annan medlemsstat har funnits förutsättningar för att utfärda ett beslut om övervakningsåtgärder.

I fråga om överklagande av ett domstolsbeslut som avses i 10 § gäller vad som i tvångsmedelslagen föreskrivs om överklagande av ändring domstolens beslut i ett häktnings- och reseförbudsärende. Ändring i åklagarens beslut med stöd av 10 § får föras till den tingsrätt som verkar på området för åklagarämbetet för den åklagar som fattat beslutet. På handläggningen av ärendet iaktas i tillämpliga delar vad som i tvångsmedelslagen föreskrivs om rätten att till föra till domstols prövning frågan om ett ikrafthållande av ett reseförbud som en anhållningsberättigad tjänsteman har meddelat.

Ändringssökande som avses i denna paragraf hindrar inte verkställigheten av ett beslut om övervakningsåtgärder, om inte domstolen som handlägger ärendet bestämmer något annat.

15 §
Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas i förhållande till en sådan medlemsstat som har genomfört rambeslutet.

2.

Lag
om ändring av 2 kap. 2 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och
de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i
Europeiska unionen (1286/2003) 2 kap. 2 § 1 mom. som följer:

2 kap. Utlämning från Finland till en annan medlemsstat

Allmänna förutsättningar

2 §. *Utlämning vid dubbel straffbarhet.* Utlämning ska beviljas, om det strängaste straffet enligt den ansökande medlemsstatens lagstiftning för den gärning som ligger till grund för framställningen är ett frihetsstraff på minst ett år, och gärningen enligt finsk lag utgör brott eller skulle utgöra brott om den hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden. I en situation i enlighet med lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande och om tillämpning av rambeslutet (/) gäller dock vad som föreskrivs i 8 § i nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den   20 .

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7091
ISBN 978-952-259-124-1 (nid.)
ISBN 978-952-259-125-8 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.jm.fi